

245 10

รายงานการวิจัย

เรื่อง

30 ความต้องการความรู้ของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึก
 ภาคปฏิบัติการพยาบาล แก่นักศึกษาพยาบาล
 คณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาลศาสตร์
 สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย // 100, 100

100 of 100 พิศิรี ศรีสังข์

100 of 100 วิวัฒนา ศรีพจนารถ // 100, 100

650 1220

เลขที่	RT82 762 2541
เลขชั่ง	R.1
เลขที่	122, ต.ก. 2541

Order Key	16816
BIB Key	129046

คณะพยาบาลศาสตร์

110 26 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ความต้องการความรู้ของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล
แก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย¹

พัชรี ศรีสังข์² และวัฒนา ศรีพจนารถ³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความต้องการความรู้ และระดับปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความต้องการความรู้กับระดับปัญหาของพยาบาล และเปรียบเทียบตามตัวแปร วัตถุประสงค์ตามแห่ง สังกัดของโรงพยาบาล และลักษณะงาน กลุ่มตัวอย่าง คือ พยาบาลที่ให้บริการพยาบาลแก่ผู้รับบริการพยาบาล ณ แผนกอายุรกรรม ศัลยกรรม สูตินารีเวช กุมารเวชกรรม หออภิบาลผู้ป่วยหนักและแผนกฉุกเฉิน ในโรงพยาบาลศิริราช รามาธิบดี สงขลานครินทร์ มหาราชนคร เชียงใหม่ ศรีนครินทร์ สมเด็จ ๓ ศรีราชา หาดใหญ่ ฉะเชิงเทรา และชลบุรี จำนวน 323 คน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบคอนดิงเจนซี การทดสอบค่าที และการทดสอบไคสแควร์

ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า ระดับความต้องการความรู้ของพยาบาลส่วนใหญ่โดยรวมอยู่ในระดับสูง มีระดับปานกลางจำนวนเล็กน้อย ส่วนระดับต่ำไม่มี ความต้องการความรู้ของพยาบาลส่วนใหญ่ด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านการพยาบาลอยู่ในระดับสูง ระดับปัญหาของพยาบาลส่วนใหญ่โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีระดับต่ำและระดับสูงบ้างจำนวนเล็กน้อย

¹ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยงบประมาณแผ่นดิน ปี 2540

²อาจารย์ประจำโครงการจัดตั้งคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

³อาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ปัญหาด้านนักศึกษาพยาบาลของพยาบาลส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูงและปานกลาง ระดับความต้องการความรู้ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับปัญหาของพยาบาล

พยาบาลที่มีวุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และลักษณะงานที่ต่างกันมีความต้องการความรู้ไม่แตกต่างกัน พยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลนอกสังกัดคณะแพทยศาสตร์มีความต้องการความรู้มากกว่าพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลในสังกัดคณะแพทยศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.02

ตำแหน่งและสังกัดโรงพยาบาลที่ต่างกันกับระดับปัญหาของพยาบาลไม่ขึ้นต่อกัน แสดงว่าพยาบาลที่มีตำแหน่งและสังกัดโรงพยาบาลที่ต่างกันมีปัญหาไม่แตกต่างกัน ส่วนวุฒิการศึกษา และลักษณะงานที่ต่างกันกับระดับปัญหาของพยาบาลขึ้นต่อกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.02 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าร้อยละแล้วพบว่าพยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป และให้บริการพยาบาลทั่วไปมีปัญหามากกว่าพยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีและให้บริการพยาบาลในภาวะวิกฤติ

จากผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงสังกัดของโรงพยาบาลมีผลต่อความต้องการความรู้ของพยาบาล วุฒิการศึกษา และลักษณะงาน มีผลต่อปัญหาของพยาบาล ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับสถาบันการศึกษา และฝ่ายบริการพยาบาล ประการแรก สถาบันการศึกษาควรจัดหลักสูตรอบรมความรู้ทางด้านการพยาบาล และการจัดการเรียนการสอนควบคู่กันไปให้แก่พยาบาล ประการที่สอง การขาดข้อมูลของพยาบาลเกี่ยวกับภูมิหลังการศึกษาของนักศึกษาที่ได้รับมาก่อนขึ้นฝึกภาคปฏิบัติ เป็นปัญหาของพยาบาลที่สถาบันการศึกษาควรจัดเตรียมข้อมูลให้พยาบาลก่อนที่การฝึกภาคปฏิบัติจะเริ่มขึ้น ประการที่สาม สถาบันการศึกษาและฝ่ายบริการพยาบาลควรเลือกพยาบาลที่มีประสบการณ์สูงในสาขาที่ช่วยสอนนั้นนิเทศแก่นักศึกษา ประการสุดท้าย สถาบันการศึกษาควรจัดจำนวนนักศึกษาที่เหมาะสมโดยให้ฝ่ายบริการพยาบาลได้มีส่วนร่วมและกำหนดจำนวนนักศึกษาในการฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล

ศัพท์หลัก : ความรู้ ความต้องการ พยาบาล ประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล
นักศึกษาพยาบาล

Knowledge Needs of Nurses in Providing Field Experiences of Nursing Practice for Student Nurses from the Faculties and Department of Nursing in the Ministry of University Affairs.¹

Srisung, P.² and Sripotchanart, W.³

Abstract

The purposes of this research were to study the level of knowledge needs of nurses in providing field experiences of nursing practice for student nurses from the Faculties and Department of Nursing in the Ministry of University Affairs. In addition, the relationships of the level of knowledge needs and problems of nurses were studied and compared according to their educational background, position, hospital status, and job responsibilities. The sample was 323 health service nurses who took care of clients at medical, surgical, obstetrical - gynecological, paediatric I.C.U., and emergency units in Sirilart, Ramathibodee, Prince of Songkla, Srinakharin, Maharathnakorn Chiang Mai, Somdet Na Sri Racha, Hat Yai, Chachangsau, and Chonburi hospitals. The research instrument was a

---

¹received funds from a government grant in 1997

²Lecturer from the Project of Faculty of Nursing, Srinakharinwirot University.

³Lecturer from the Faculty of Nursing, Prince of Songkla University.

stratified random sampling. A questionnaire, designed by the researchers, was used to collect data. The percentage value, mean, standard deviation, contingency correlation coefficient, t-test and chi-square were applied to analyze the data.

The research revealed that the level of knowledge needs of almost all of the nurses was high. A few were at a moderate level, with none at a low level. The knowledge needs of management of learning and teaching, and the knowledge of nursing were at a high level. The level of problems of almost all of the nurses providing field experiences of nursing practice was at a moderate level, with a few nurses at the high and low levels. The level of problems of student nurses of almost all of the nurses were at the high and moderate level. There was no significantly correlation between the level of needs for knowledge and the level of problems.

The nurses of different educational backgrounds, position and job responsibilities showed no difference in knowledge needs. The knowledge needs of nurses who didn't work in the hospitals of the Faculty of Medicine were significantly higher, at 0.02, than the nurses who worked in hospitals of the Faculty of Medicine.

The difference in position and hospital status of the nurses didn't correspond with the level of problems of the nurses. Therefore, it can be concluded that the nurses with different positions and hospital status didn't have had similar level of problems. However, the difference of the educational background and job responsibilities of the nurses corresponded significantly with the level of their problems at 0.01 and 0.02 respectively. Considering the percentage value, the nurses holding at least a

bachelor's degree and with general nursing service had much more problems than the nurses holding a lower degree and with critical nursing service.

From these findings, it can be said that the hospital status highly influenced the knowledge needs of the nurses and that the educational background and job responsibilities highly influenced the problems of the nurses. Here are some suggestions the researcher would like to make for educational institutions and nursing service units. First, educational institutions should offer a course in nursing and training together with a course in management of learning and teaching in the curriculum for the nurses. Second, a lack of information about the educational background of student nurses prior to the start of the nursing practice contributed to the problems of the nurses; consequently, the educational institutions should provide the nurses with this information before nursing practice begins. Third, educational institutions and nursing service units should consider nurses with high levels of field experiences to supervise student nurses. Finally, educational institutions and nursing service units should jointly determine the appropriate number of student nurses assigned to a nurse for the nursing practice.

Keywords : knowledge, need, nurse, field experience, nursing practice, student nurse.

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความสำคัญและที่มาของหัวข้อวิจัย	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ประโยชน์ที่จะได้รับ	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์	6
2 วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
เอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการความรู้	9
เอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล	13
เอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาในการจัดประสบการณ์ การฝึกภาคปฏิบัติ	25
กรอบแนวคิดในการวิจัย	29
สมมติฐานการวิจัย	31
3 ระเบียบวิธีวิจัย	33
รูปแบบของการวิจัย	33
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	33
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	36
การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบเครื่องมือ	37
การเก็บรวบรวมข้อมูล	38
การวิเคราะห์ข้อมูล	39

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	44
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	44
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	45
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
สถานภาพทั่วไปของพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	46
ความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับการสอนหรือถ่ายทอดความรู้ ของพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	50
ความต้องการความรู้ของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติ การพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล	51
ปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล แก่นักศึกษาพยาบาล	54
ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความต้องการความรู้กับระดับปัญหาของ พยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล แก่นักศึกษาพยาบาล	55
การศึกษาเปรียบเทียบความต้องการความรู้ของพยาบาลในการจัด ประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล จําแนกตามวุฒิการศึกษา ตำแหน่ง สังกัดโรงพยาบาล และ ลักษณะงานที่แตกต่างกัน	56
การศึกษาเปรียบเทียบปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึก ภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล จําแนกตามวุฒิการศึกษา ตำแหน่ง สังกัดโรงพยาบาล และลักษณะงานที่แตกต่างกัน	62

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	75
บทย่อ	75
สรุปผล	78
อภิปรายผล	83
ข้อเสนอแนะ	99
บรรณานุกรม	102
ภาคผนวก	
ก. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย	106
ข. ข้อมูลที่ได้จากคำถามปลายเปิดในแบบสอบถาม	127

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	สัดส่วนของประชากรและกลุ่มตัวอย่างแต่ละโรงพยาบาลที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ..	35
2	จำนวนและร้อยละของพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวนตาม อายุ สังกัดโรงพยาบาล วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ลักษณะงาน ระยะเวลา ในการปฏิบัติงานการได้รับการแต่งตั้งเป็นอาจารย์พิเศษ ระยะเวลาการเป็นอาจารย์พิเศษ การมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัด ประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติและการมีส่วนร่วมสอนให้ คำแนะนำประ เมินผลนิเทศรายวิชา	46
3	จำนวนและร้อยละความคิดเห็น เกี่ยวกับการสอนหรือถ่ายทอดความรู้ ของพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	50
4	จำนวนและร้อยละระดับความต้องการความรู้ของพยาบาลในการจัดประสบการณ์ การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล จำนวนกรายด้านความต้องการความรู้	51
5	จำนวนและร้อยละของวิธีการถ่ายทอดความรู้ในการจัดประสบการณ์การฝึกภาค ปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลที่พยาบาลต้องการมากที่สุด จำนวนกรายด้านของความต้องการความรู้	53
6	จำนวนและร้อยละระดับปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติ การพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล จำนวนกรายด้านของปัญหาในการจัด ประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติ	54
7	ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความต้องการความรู้กับระดับปัญหาของพยาบาลใน การจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล	55
8	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความต้องการความรู้ของพยาบาลในการจัด ประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล จำนวนกรายด้านความต้องการความรู้และวุฒิการศึกษาที่แตกต่างกัน	56

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
9	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความต้องการความรู้ของพยาบาลในการจัด ประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล จำนวนรายด้านความต้องการความรู้และตำแหน่งที่แตกต่างกัน 57
10	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความต้องการความรู้ของพยาบาลในการจัด ประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล จำนวนรายด้านความต้องการความรู้และสังกัดโรงพยาบาลที่แตกต่างกัน ... 59
11	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความต้องการความรู้ของพยาบาลในการจัด ประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล จำนวนรายด้านความต้องการความรู้และลักษณะงานที่แตกต่างกัน 60
12	เปรียบเทียบความถี่ระหว่างค่าสังเกตและค่าคาดหวังของปัญหาของพยาบาลใน การจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล จำนวนรายด้านปัญหาและวุฒิการศึกษาที่แตกต่างกัน 62
13	เปรียบเทียบความถี่ระหว่างค่าสังเกตและค่าคาดหวังของปัญหาของพยาบาลใน การจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล จำนวนรายด้านปัญหา และตำแหน่งที่แตกต่างกัน 65
14	เปรียบเทียบความถี่ระหว่างค่าสังเกตและค่าคาดหวังของปัญหาของพยาบาลใน การจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล จำนวนรายด้านปัญหา และสังกัดโรงพยาบาลที่แตกต่างกัน 68
15	เปรียบเทียบความถี่ระหว่างค่าสังเกตและค่าคาดหวังของปัญหาของพยาบาลใน การจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล จำนวนรายด้านปัญหา และลักษณะงานที่แตกต่างกัน 71
16	จำนวนและร้อยละของเหตุผลของพยาบาลที่ไม่ต้องการความรู้ในการจัดประสบการณ์ การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล 127

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
17 จำนวนและร้อยละของความต้องการความรู้ด้าน/เรื่องอื่น ๆ (ระบุ) ของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล	128
18 จำนวนและร้อยละของวิธีการถ่ายทอดความรู้วิธีอื่น ๆ (ระบุ) ของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล	129
19 จำนวนและร้อยละของปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์ การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล ด้านนักศึกษาพยาบาลอื่น ๆ (ระบุ)	129
20 จำนวนและร้อยละของปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์ การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล ด้านสถาบันการศึกษาอื่น ๆ (ระบุ)	131
21 จำนวนและร้อยละของปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์ การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล ด้านแหล่งฝึกภาคปฏิบัติอื่น ๆ (ระบุ)	133
22 จำนวนและร้อยละของข้อเสนอแนะในภาพรวมของพยาบาลในการจัดประสบการณ์ การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล	134

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 รูปปิรามิดแสดงลำดับขั้นทั้ง 5 ของความต้องการขั้นพื้นฐาน (Basic Need)	10
2 ระบบการเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์	16
3 ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรการสอนและความต้องการของสังคม	18
4 แบบจำลองแสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยบางประการกับความต้องการความรู้ และปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติพยาบาล แก่นักศึกษาพยาบาล	31

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของหัวข้อวิจัย

การศึกษาพยาบาลเป็นการจัดการศึกษาที่มีการปฏิบัติเป็นแกนกลาง (practice oriented discipline) แหล่งฝึกปฏิบัติการพยาบาลหรือหอผู้ป่วย จึงมีความสำคัญมากต่อการจัดการศึกษาพยาบาล เพราะเปรียบเสมือนห้องทดลองที่นักศึกษาพยาบาล จะนำความรู้ที่ได้ศึกษาจากภาคทฤษฎีไปฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล และแสวงหาความรู้ทางการพยาบาลจากผู้รับบริการ พยาบาลที่ปฏิบัติงาน ณ หอผู้ป่วยที่เป็นแหล่งฝึกปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล จึงมีหน้าที่ทั้งด้านการบริการพยาบาลและด้านการสอน (สมจิต หนูเจริญกุล, 2522 : 151 - 165) มีส่วนร่วมกับอาจารย์พยาบาลจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล ความร่วมมือของพยาบาลจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล ทั้งนี้เนื่องจากสาขาวิชาชีพพยาบาลเป็นสาขาขาดแคลน มีความจำเป็นต้องเพิ่มการผลิตนักศึกษาพยาบาลให้เพียงพอกับความต้องการของผู้รับบริการที่นับวันมีแต่จะเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้อาจารย์พยาบาลไม่สามารถนิเทศนักศึกษาพยาบาลได้อย่างทั่วถึงเต็มที่ (คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2536 : 54, 172) จำเป็นต้องอาศัยพยาบาลบนหอผู้ป่วยที่อยู่ใกล้ชิดนักศึกษาพยาบาล เกือบตลอดเวลาในฐานะหัวหน้าเวรหรือหัวหน้าทีมการพยาบาลในการมอบหมายงาน ในการสอน การให้คำแนะนำ การให้คำปรึกษา และให้ความรู้เกี่ยวกับผู้รับบริการที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาแก่นักศึกษาพยาบาล นอกจากนี้ตัวอย่างที่ดีของการบริการพยาบาลของพยาบาลมีส่วนส่งเสริมการเรียนรู้ การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแบบหนึ่งของนักศึกษาพยาบาลนำไปสู่การพัฒนาความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติการพยาบาล ทำให้ได้บัณฑิตพยาบาลที่มีคุณภาพออกไปรับใช้สังคม นับเป็นความสำเร็จของการจัดการศึกษาพยาบาลที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของการจัดหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนเท่านั้น แต่ต้องอาศัยประสิทธิภาพของฝ่ายบริการพยาบาลที่ตีความคู่กันไปด้วย (สมจิต หนูเจริญกุล, 2522 : 31 - 43) ดังนั้นพยาบาลที่ปฏิบัติการบริการพยาบาลบนหอผู้ป่วยที่เป็นแหล่งฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล จึงเป็นบุคคลสำคัญที่ช่วยสนับสนุนให้

การจัดการศึกษาพยาบาลประสบผลสำเร็จ ถ้าหากพยาบาลไม่สามารถจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล และให้บริการพยาบาลแก่ผู้รับบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้การปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลและคุณภาพของบัณฑิตพยาบาลได้

แต่จากการศึกษาการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาที่ผ่าน มาของพยาบาล พบว่า จัดประสบการณ์ได้อยู่ในระดับปานกลาง (พรพรรณ แสงพิทักษ์, 2535 : 101) มีปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล โดยทั่วไปในเรื่องเทคนิคการสอน หลักการประเมินผล ตลอดจนการพัฒนาตนเองในด้านความรู้ (เป็รื่องจิตร ชารัตน์มี, 2531 : 96 - 97) ทั้งนี้คงสืบเนื่องมาจากพยาบาลแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกันในเรื่องวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ลักษณะงานที่รับผิดชอบตำแหน่งหน้าที่การงาน การรับรู้ในบทบาทด้านการสอนนักศึกษาพยาบาลที่แตกต่างกัน รวมถึงความพร้อมของโรงพยาบาลที่เป็นแหล่งฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลที่มีผลต่อการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลได้ เมื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลที่ฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วย พบว่า การเรียนการสอนบนหอผู้ป่วยและในสถานศึกษาพยาบาลมีเนื้อหาวิชาไม่ต่อเนื่องกันไม่สอดคล้องระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ (วิรัตน์ โกศลสมบัติ, 2519 : 42) พยาบาลเป็นที่ปรึกษาด้านความรู้ อยู่ในระดับปานกลาง เทคนิคในการทำงานของพยาบาลเป็นตัวอย่างได้น้อย (กนกพร สุคำวัง, 2522 : 38 - 41) เมื่อพยาบาลมอบหมายงานให้นักศึกษาพยาบาล การให้คำแนะนำของพยาบาลไม่สอดคล้องกับเทคนิคที่นักศึกษาพยาบาลได้ศึกษาภาคทฤษฎีมา (พิกุล พรหมปัญญา, 2522 : 6) ทำให้นักศึกษาพยาบาลได้รับประสบการณ์ในการฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลจากพยาบาลอยู่ในระดับปานกลาง (กนกพร สุคำวัง, 2522 : 56) และเมื่อฝ่ายบริการพยาบาลมีการเปลี่ยนแปลงทางเทคนิคและวิธีปฏิบัติการพยาบาล หรือฝ่ายสถานศึกษาพยาบาล นวัตกรรมทางการพยาบาลใหม่ ๆ มาใช้ในการฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล พบว่า ขาดการประสานงานระหว่างฝ่ายสถานศึกษาและฝ่ายบริการพยาบาลทำให้นักศึกษาพยาบาลขาดข้อมูลความรู้ที่น่าจะเป็นประโยชน์ต่อการฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล และพยาบาลขาดข้อมูลความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงคุณภาพการบริการพยาบาล ซึ่งจะ เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักศึกษาพยาบาล ได้ศึกษา เรียนรู้และ เป็นประโยชน์ต่อผู้รับบริการ ที่จะได้รับบริการพยาบาลที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

หอผู้ป่วย ณ โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ โรงพยาบาลศรีนครินทร์ โรงพยาบาลศิริราช โรงพยาบาลรามาริบัติ โรงพยาบาลสงขลานครินทร์ โรงพยาบาลชลบุรี โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าสุทนต์มณี โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และโรงพยาบาลหาดใหญ่ นับเป็นแหล่งฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย พยาบาลที่ปฏิบัติการบริการพยาบาล ณ หอผู้ป่วยในโรงพยาบาลเหล่านี้ จึงมีหน้าที่ทั้งทางด้านการบริการพยาบาลและด้านการสอน มีส่วนร่วมกับอาจารย์พยาบาลจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย พยาบาลบางท่านได้รับการแต่งตั้งจากคณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยให้เป็นอาจารย์พิเศษทำหน้าที่สอนจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลให้แก่ นักศึกษาพยาบาลที่ขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาล ณ หอผู้ป่วย แต่พยาบาลบางท่านในหอผู้ป่วยนั้นไม่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะพยาบาลศาสตร์ และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ ให้เป็นอาจารย์พิเศษ แต่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลให้แก่ นักศึกษาพยาบาลด้วย เช่น บางท่านอาจได้รับการมอบหมายจากพยาบาลที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ ให้ช่วยดูแลให้คำแนะนำ สอน แก่นักศึกษาพยาบาลในขณะที่พยาบาลที่ได้รับการแต่งตั้งมีภาระงานอื่น ๆ ซึ่งไม่สามารถจะดูแล ให้คำแนะนำ สอน แก่นักศึกษาพยาบาลอย่างใกล้ชิดในขณะนั้นได้ พยาบาลบางท่านในฐานะหัวหน้าเวรหรือหัวหน้าทีมหรือเป็นสมาชิกในทีมพยาบาล ที่มีนักศึกษาพยาบาลเป็นบุคคลหนึ่งในฐานะ เป็นสมาชิกของทีมพยาบาลที่ทุกคนจะต้องช่วยกันให้บริการพยาบาลแก่ผู้รับบริการ พยาบาลเหล่านี้จะเป็นแบบอย่างของการให้บริการพยาบาลในการใช้เทคนิคทางการพยาบาลต่าง ๆ แก่นักศึกษาพยาบาลได้ เลียนแบบอันเป็นการเรียนรู้วิธีหนึ่งของนักศึกษาพยาบาล พยาบาลเหล่านี้จึงมีส่วนสอนจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลไปโดยปริยาย การรับรู้ในบทบาทหน้าที่มีส่วนร่วมสอนจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลที่แตกต่างกัน ความแตกต่างระหว่างบุคคลของพยาบาลและความพร้อมของโรงพยาบาลในการเป็นแหล่งฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล อาจทำให้พยาบาลในโรงพยาบาลเหล่านี้มีปัญหาดังกล่าวข้างต้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อ การเรียนรู้การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล และการได้รับการบริการพยาบาลของผู้รับบริการได้

คณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยเป็นสถานศึกษาพยาบาลและพยาบาล ๗ หอผู้ป่วยโรงพยาบาลเหล่านี้ ควรได้มีการประสานงานกันอย่างจริงจังและสม่ำเสมอในการที่จะให้บริการพยาบาลแก่ผู้รับบริการทั้งในด้านเทคนิค และวิชาการที่ทันสมัยถูกต้องที่สุด (Murphy, 1973 : 16 - 18) อันจะเป็นประโยชน์ต่อพยาบาล เพื่อนำไปปรับปรุงการบริการพยาบาลให้กับผู้รับบริการให้ดียิ่งขึ้น เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักศึกษาพยาบาลได้ศึกษาเรียนรู้การปฏิบัติการพยาบาล และปรับปรุงการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น คณะผู้วิจัยในฐานะเป็นอาจารย์พยาบาลคณะพยาบาลศาสตร์ ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยที่มีหน้าที่โดยตรงในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล และการควบคุมคุณภาพของบัณฑิตได้ตระหนักถึงความสำคัญของพยาบาลที่มีส่วนร่วมสอน และจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลที่แตกต่างกัน ความแตกต่างระหว่างบุคคลของพยาบาล รวมถึงความพร้อมของโรงพยาบาลที่ส่งผลต่อปัญหาการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการของพยาบาลอย่างแท้จริง อันจะนำไปสู่การพัฒนาผู้สอน ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งในกระบวนการควบคุมคุณภาพการศึกษาพยาบาล ที่ต้องกระทำอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จึงต้องการศึกษาความต้องการความรู้และปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาพยาบาล โดยเฉพาะการจัดการศึกษาภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลและการพัฒนาผู้สอนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ศึกษาระดับความต้องการความรู้ และระดับปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย
2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความต้องการความรู้ กับระดับปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

3. ศึกษาเปรียบเทียบความต้องการความรู้ และปัญหาของพยาบาลในการจัด
 ประสพการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์และภาค
 วิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จำนวนตามวุฒิการศึกษา ตำแหน่ง
 สังกัดโรงพยาบาล และลักษณะงานที่แตกต่างกัน

ประโยชน์ที่จะได้รับ

ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยนี้ จะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่ฝ่ายสถานศึกษาพยาบาลใช้เป็นแนว
 ทางในการพัฒนาพยาบาลที่มีส่วนร่วมสอน และจัดประสพการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นัก
 ศึกษาพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเป็นข้อมูลพื้นฐานที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพด้าน
 การควบคุมคุณภาพและประกันคุณภาพด้านการสอนให้กับสถานศึกษาพยาบาล นอกจากนี้ความรู้ที่ได้
 จะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่ใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างความเข้าใจในการจัดประสพการณ์การฝึก
 ภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล และการให้บริการพยาบาลแก่ผู้รับบริการร่วมกัน
 ระหว่างฝ่ายบริการพยาบาลกับฝ่ายสถานศึกษาพยาบาล

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาวิจัยพยาบาลที่ปฏิบัติการพยาบาลแก่ผู้รับบริการ
 ณ หอผู้ป่วยแผนกอายุรกรรม แผนกศัลยกรรม แผนกสูติศาสตร์ เวช แผนกกุมารเวชกรรม
 หออภิบาลผู้ป่วยหนักและแผนกฉุกเฉิน โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ โรงพยาบาล
 ศรีนครินทร์ โรงพยาบาลศิริราช โรงพยาบาลรามธิบดี โรงพยาบาลสงขลานครินทร์
 โรงพยาบาลชลบุรี โรงพยาบาลฉะเชิงเทรา โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ และโรงพยาบาล
 หาดใหญ่ ที่มีส่วนร่วมสอนและจัดประสพการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล
 คณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ทั้งที่ได้รับการแต่งตั้ง
 และไม่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ให้เป็นอาจารย์พิเศษ
 ในปีการศึกษา 2539 ภาคการศึกษาที่ 1 ระหว่างเดือนมิถุนายน 2539 ถึงเดือนตุลาคม 2539
 และภาคการศึกษาที่ 2 ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2539 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2540

นิยามศัพท์

นิยามศัพท์เฉพาะในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

1. ความต้องการความรู้ในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล

หมายถึง ความต้องการความรู้ของพยาบาลทางด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการพยาบาล ด้านการบริหารการพยาบาล และการศึกษาพยาบาลที่พยาบาลต้องใช้ในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

2. นักศึกษาพยาบาล หมายถึง นักศึกษาที่กำลังศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตร์

คณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ในมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

3. พยาบาล หมายถึง พยาบาลประจำการที่มีตำแหน่งด้านบริหาร และพยาบาล

ประจำการทั่วไปที่มีส่วนร่วมสอนจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่

3.1 กลุ่มที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาลศาสตร์

ให้เป็นอาจารย์พิเศษ สอนนักศึกษาพยาบาล

3.2 กลุ่มที่ไม่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะพยาบาลศาสตร์ และภาควิชาพยาบาล

ศาสตร์ แต่ได้รับการมอบหมายจากพยาบาลที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ให้ช่วยเหลือ ดูแล ให้คำแนะนำ สอนนักศึกษาพยาบาลหรือพยาบาลในทีมพยาบาลที่มีนักศึกษาพยาบาลเป็นส่วนหนึ่งของทีมพยาบาลที่มีส่วนช่วยเหลือ สนับสนุน ให้คำแนะนำในการฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล

4. ปัญหา หมายถึง สถานการณ์ หรือ สภาพการณ์ที่ทำให้พยาบาลมีความรู้สึก

ขัดข้องเป็นอุปสรรคต่อการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล แก่นักศึกษาพยาบาล 3 ด้าน คือ

4.1 ปัญหาด้านตัวนักศึกษาพยาบาล

4.2 ปัญหาด้านสถาบันการศึกษาพยาบาล

4.3 ปัญหาด้านแหล่งฝึกภาคปฏิบัติ

5. วุฒิการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาในวิชาชีพพยาบาลขั้นสูงสุดของพยาบาล โดยแบ่งออกได้ ดังนี้

5.1 ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี หมายถึง พยาบาลที่มีวุฒิการศึกษานุปริญญาพยาบาล และประกาศนียบัตรพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัย ประกาศนียบัตรพยาบาลและผดุงครรภ์ระดับต้น

5.2 ระดับปริญญาตรีขึ้นไป หมายถึง พยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาระดับประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์และผดุงครรภ์ชั้นสูง การศึกษามัธยมศึกษา (พยาบาล) ศึกษาศาสตรบัณฑิต (พยาบาล) วิทยาศาสตร์บัณฑิต (พยาบาล) และประกาศนียบัตรผดุงครรภ์ ศึกษาศาสตรบัณฑิต (พยาบาล) พยาบาลศาสตรบัณฑิต และพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

6. ตำแหน่ง หมายถึง สถานภาพของพยาบาลจําแนกตามตำแหน่งที่ดำรงอยู่ปัจจุบัน แบ่งออก ได้ดังนี้

6.1 พยาบาลประจำการ หมายถึง พยาบาลที่มีหน้าที่ให้บริการพยาบาลแก่ผู้รับบริการ มีส่วนร่วมสอนและจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในหอผู้ป่วยต่าง ๆ ในโรงพยาบาล

6.2 พยาบาลที่มีตำแหน่งทางด้านบริหาร หมายถึง พยาบาลที่ทำหน้าที่เช่นเดียวกับพยาบาลประจำการ แต่มีภาระงานในตำแหน่งบริหารด้วย ประกอบด้วย หัวหน้าหอผู้ป่วยและผู้ช่วยหัวหน้าหอผู้ป่วย

7. สังกัดโรงพยาบาล หมายถึง โรงพยาบาลที่อยู่ในความดูแล และควบคุมกำกับโดยหน่วยงาน แบ่งออกได้ดังนี้

7.1 โรงพยาบาลในสังกัดคณะแพทยศาสตร์ของทบวงมหาวิทยาลัย ได้แก่ โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ โรงพยาบาลรามาริบัติ โรงพยาบาลศิริราช โรงพยาบาลศรีนครินทร์ และโรงพยาบาลสงขลานครินทร์

7.2 โรงพยาบาลนอกสังกัดคณะแพทยศาสตร์ของทบวงมหาวิทยาลัย ได้แก่ โรงพยาบาลชลบุรี โรงพยาบาลละเขิงเทรา โรงพยาบาลสมเด็จพระศรีราชา และโรงพยาบาลหาดใหญ่

8. ลักษณะงาน หมายถึง ลักษณะของการให้บริการพยาบาลของพยาบาล แบ่งออกได้ดังนี้

8.1 พยาบาลที่ให้บริการพยาบาลทั่วไป หมายถึง การให้บริการพยาบาลแก่ผู้รับบริการทุกวัย ทุกระบบในหอผู้ป่วยในแผนกอายุรกรรม แผนกศัลยกรรม แผนกสูตินารีเวช และแผนกกุมารเวชกรรม

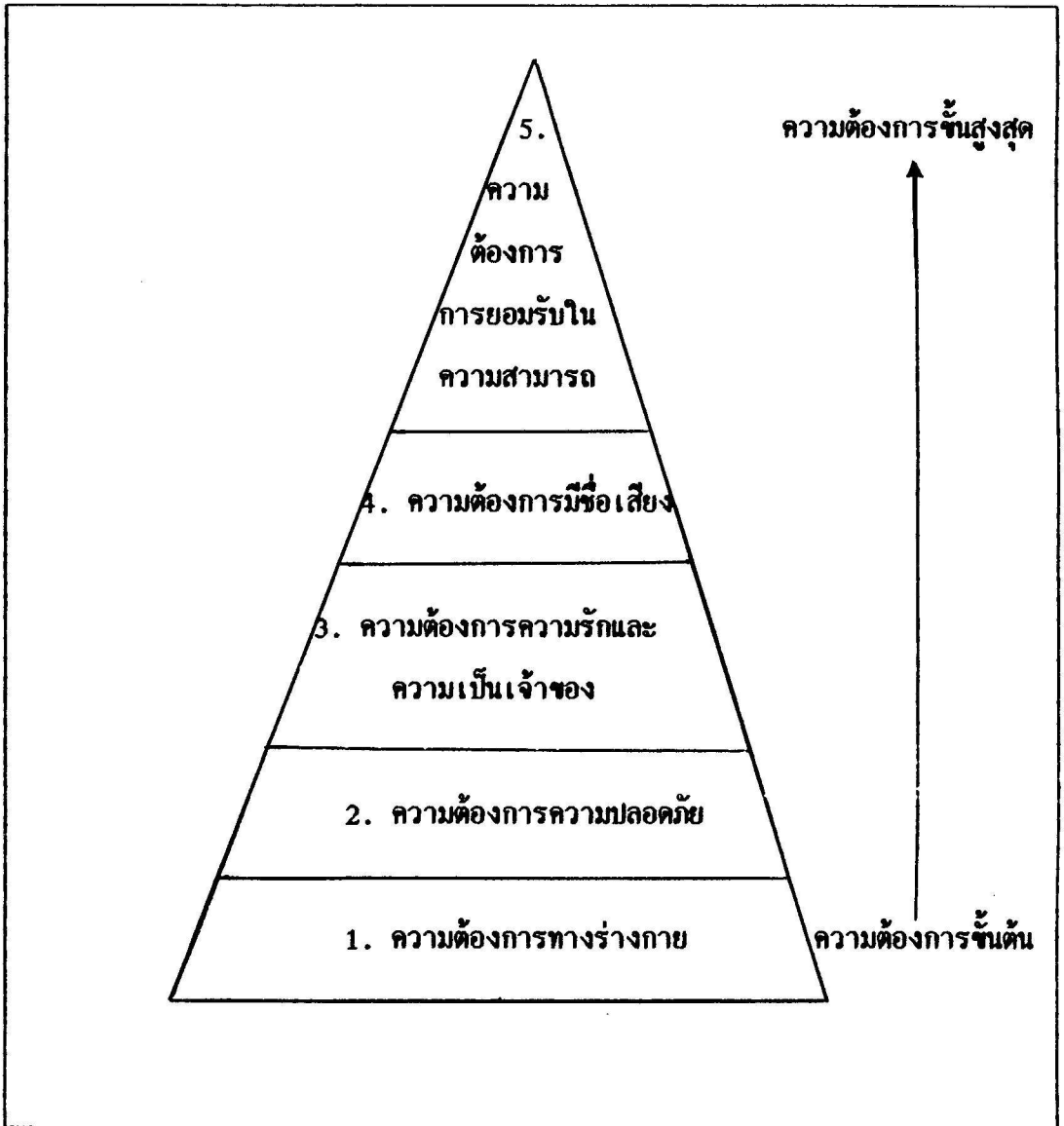
8.2 พยาบาลที่ให้บริการพยาบาลในภาวะวิกฤต หมายถึง การให้บริการพยาบาลแก่ผู้รับบริการทุกวัย ทุกระบบ เพื่อให้ผู้รับบริการพ้นภาวะวิกฤต เน้นการใช้เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องในหออภิบาลผู้ป่วยหนักและแผนกฉุกเฉิน

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษา เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล บัญหาของพยาบาล ในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล องค์ความรู้ดังกล่าวสามารถเชื่อมโยงไปสู่กรอบแนวคิดและสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้

เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการความรู้

อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) ได้ศึกษาความต้องการของมนุษย์ว่ามี 2 ประเภท คือ (1) ความต้องการขั้นพื้นฐาน (Basic Need) ได้แก่ ความหิว ความรัก ความมั่นคงปลอดภัย และความต้องการมีชื่อเสียง (2) ความต้องการภายหลัง (Metaneed) ได้แก่ ความภาคภูมิใจ ความดี ความสวยงาม ความมีระเบียบวินัย และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เป็นต้น ความต้องการภายหลังเป็นความต้องการที่ไม่มีการแบ่งลำดับความสำคัญก่อนหลัง จะมีความสำคัญเท่าเทียมกันหมด ส่วนความต้องการขั้นพื้นฐานในมนุษย์มักจะมีอยู่เสมอและตลอดเวลาเป็นความต้องการที่มีการแบ่งลำดับความสำคัญก่อนหลังจากขั้นต้นไปถึงขั้นสูงสุด ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 รูปปิรามิดแสดงลำดับขั้นทั้ง 5 ของความต้องการขั้นพื้นฐาน (Basic Need)

ที่มา : (Rosdahl, Caroline Bunker., 1995 : 43)

จากภาพที่ 1 เมื่อมนุษย์ได้รับการตอบสนองความต้องการจากลำดับขั้นที่ 1 แล้วก็จะมีความต้องการในลำดับขั้นที่สูงขึ้นกว่าไปเรื่อย ๆ จนถึงลำดับขั้นความต้องการการยอมรับในความสามารถ ซึ่งจะเป็นความต้องการพื้นฐานขั้นสูงสุดของมนุษย์ที่ทำให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข (Rosdahl, Caroline Bunker., 1995 : 43)

ความต้องการการยอมรับในความสามารถจะได้รับการตอบสนอง เป็นที่ยอมรับของสังคม ได้หรือไม่มากนัก เพียงใดขึ้นอยู่กับประสบการณ์การเรียนรู้ของมนุษย์ ซึ่งอาจได้มาจากการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ เทคนิค วิธีการ ผักผสมความชำนาญในเรื่องนั้น ๆ ด้วยตนเองหรือจากผู้รู้เป็นผู้ประสาทวิชาการต่าง ๆ ให้จนสามารถนำไปปฏิบัติหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล นอกจากนี้ความแตกต่างระหว่างบุคคลในเรื่องบุคลิกภาพ อารมณ์ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งทางสังคม สภาพแวดล้อม อาชีพ สภาพการทำงาน ลักษณะงานที่รับผิดชอบ การรับรู้ในบทบาทที่ได้รับมอบหมาย ความพร้อมของหน่วยงาน เป็นปัจจัยสนับสนุนให้ความต้องการการยอมรับในความสามารถของบุคคลได้รับการตอบสนองแตกต่างกันไปด้วย

บุคคลใดมีความต้องการพื้นฐานขั้นสูงสุดไม่ได้รับการยอมรับในความสามารถของบุคคล ๆ นั้นก็จะเกิดปัญหาด้านความต้องการ 3 ลักษณะที่สำคัญ คือ (1) ความวิตกกังวล (2) ความขัดแย้งในใจ (3) ความคับข้องใจโดยอาจเกิดขึ้นลักษณะใดลักษณะหนึ่ง หรืออาจเกิดขึ้นพร้อมกันทั้ง 3 ลักษณะในเวลาเดียวกัน ความต้องการการยอมรับในความสามารถนี้ บางครั้งก็มีพลังมาก จะแสดงปรากฏออกมา และบางครั้งก็มีพลังน้อยไม่แสดงออกมาให้ปรากฏ ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้มาจากการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ด้วยตนเองหรือจากผู้รู้จึงเป็นปัจจัยสนับสนุนให้ความต้องการพื้นฐานขั้นสูงสุดได้รับการตอบสนอง และมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันกับความต้องการของมนุษย์ที่ไม่อาจจะแยกจากกันได้

พยาบาลที่ปฏิบัติการบริการพยาบาลบนหอผู้ป่วยที่เป็นแหล่งฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล ก็เป็นกลุ่มบุคคลที่มีความต้องการพื้นฐานขั้นสูงสุดเช่นเดียวกับบุคคลอื่น ๆ ในสังคมกล่าวคือ มีความต้องการการยอมรับความสามารถในหน้าที่ที่รับผิดชอบ ซึ่งหน้าที่หลักคือ ให้บริการพยาบาลแก่ผู้รับบริการ และมีหน้าที่ที่เพิ่มขึ้นอีกหน้าที่หนึ่งคือ เป็นผู้ร่วมสอนและมีส่วนร่วมจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล หน้าที่ที่เพิ่มขึ้นนี้พยาบาลอาจมีปัญหาในการปฏิบัติได้ เนื่องจากมีปัจจัยด้านบุคคลของพยาบาลที่มีความแตกต่างกันในเรื่อง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ลักษณะงาน ตำแหน่งหน้าที่ การรับรู้ในบทบาท ด้านการสอนนักศึกษาพยาบาลที่ต่างต่างกัน รวมถึงปัจจัยด้านความพร้อมของโรงพยาบาลที่เป็นแหล่งฝึกภาคปฏิบัติ ทำให้พยาบาลไม่สามารถจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดได้ ถึงแม้ว่าจะมีความรู้ ทักษะทางการพยาบาลเป็นทุนอยู่แล้ว แต่เมื่อสำเร็จการศึกษาพยาบาล รวมทั้งประสบการณ์ที่สะสมมาก็ไม่อาจนำมาใช้ในการสอนการจัดประสบการณ์

การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลได้อย่างสมบูรณ์ทั้งหมด จำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะที่จำเป็นในการสอน การจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลเพื่อให้เป็นที่ยอมรับในความสามารถในการสอนและการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติ

การศึกษาวิจัยความต้องการความรู้ของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล จึงเป็นสิ่งจำเป็นต้องศึกษา เพื่อให้ได้ความรู้ความจริงอันจะนำไปสู่การพัฒนาผู้สอน ซึ่งเป็นหนึ่งในกระบวนการควบคุมคุณภาพการศึกษาพยาบาลที่ต้องกระทำอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ แต่เนื่องจากการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ไม่มีผู้ใดทำการศึกษาวิจัยมาก่อนมีเพียงการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องและคล้ายคลึงเท่านั้น คือ

สาคร พุทธปวน (2522 : 82 - 83) ได้ศึกษาความต้องการของพยาบาลที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมวิชาการของคณะพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย 4 ด้าน คือ (1) ด้านการสอนภาคทฤษฎี (2) ด้านการสอนภาคปฏิบัติ (3) ด้านการแต่งตำราและ (4) ด้านการวิจัย พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพยาบาลมีความต้องการในการสอนภาคปฏิบัติมากที่สุด

ในส่วนของวุฒิการศึกษา พบว่า พยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมวิชาการมากกว่าพยาบาลที่มีวุฒิการศึกษต่ำกว่าปริญญาตรี

ในส่วนของประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า พยาบาลที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า มีความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมวิชาการไม่แตกต่างกัน กับพยาบาลที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า

ในส่วนของตำแหน่ง พบว่า พยาบาลที่มีตำแหน่งบริหารและพยาบาลประจำการ มีความต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมวิชาการไม่แตกต่างกัน

เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นกระบวนการในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ด้านวิธีการ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยมีหลักการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ดังนี้

1. ประสบการณ์การเรียนรู้ควรสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและกำหนดกิจกรรมที่นักเรียนจะต้องปฏิบัติไว้เป็นพื้นฐาน
2. การเลือก และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ทั้งหลายควรตอบสนองความมุ่งหมายได้ทั้งหมด
3. จัดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ทุกอย่างโดยเท่าเทียมกัน
4. ประสบการณ์การเรียนรู้เพียงอย่างเดียวควรจะได้ตอบสนองจุดมุ่งหมายหลาย ๆ ข้อ และได้ผลต่อเนื่องตามมาในหลาย ๆ ด้าน
5. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ควรจะได้มีการพิจารณาเรียงลำดับขั้นตอนของความรู้ว่า สิ่งใดควรจะทำก่อนหลัง เพื่อให้ผู้เรียนไม่เกิดความสับสน
6. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ควรจะทำท่ายั่วยุให้ผู้เรียนเกิดความอยากเรียน อยากทดลองค้นคว้า ไปตามระดับความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน
7. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ควรจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออก ส่งเสริมความคิดและให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติเองให้มากที่สุด นำไปใช้แก้ปัญหา และมีความคิดสร้างสรรค์ต่อไป
8. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ควรคำนึงถึงหลักจิตวิทยา

กิจกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ จึงประกอบด้วย (1) วิธีการสอน (2) เวลาเรียน (3) ตำราและเอกสารประกอบการเรียน (4) อุปกรณ์การเรียนการสอน (5) กิจกรรมเสริมการเรียนการสอน และ (6) การประเมินผล ที่ผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้จะต้องคำนึงถึงในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

การจัดประสบการณ์การฝึกปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ณ แหล่งฝึกภาคปฏิบัติ หรือหอผู้ป่วย ที่พยาบาลต้องยึดหลักการและจัดกิจกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักศึกษาพยาบาล เพื่อให้ นักศึกษาพยาบาล เกิดทักษะ

ทางการพยาบาล การสอนให้เกิดทักษะทางการพยาบาลได้นั้นมีวิธีการสอนทักษะไว้เป็นลำดับขั้น คือ (กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์, 2528 : 264)

1. วิเคราะห์ทักษะที่จะสอน
2. ศึกษาภูมิหลังของผู้เรียนว่ามีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานมากน้อยเพียงใด
3. ฝึกฝนทักษะที่ยังขาดอยู่ให้สมบูรณ์ และส่งเสริมทักษะที่มีอยู่แล้วให้มีความชำนาญมากขึ้น
4. อธิบายและสาธิตทักษะที่จะฝึกให้เข้าใจอย่างช้า ๆ และชัดเจนทุกขั้นตอนตามลำดับ
5. ต้องฝึกอย่างต่อเนื่องจนครบทุกขั้นตอน
6. มีการปรับปรุงแก้ไขตลอดเวลาที่ฝึกเพื่อให้เกิดความคล่องแคล่ว เหมาะสมกับสภาพผู้เรียนแต่ละคน

7. พยายามแจ้งผลการฝึก กลับไปยังผู้เรียนบ่อย ๆ ทันทีที่ฝึกสำเร็จในแต่ละขั้น ประสิทธิภาพของการสร้างทักษะจะได้ผลดีมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับวิธีการสอนทักษะ และองค์ประกอบดังนี้ (กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์, 2528 : 265)

1. การจัดเวลาฝึก
2. เน้นการฝึกสอนย่อยแล้วจึงฝึกสอนรวม
3. เน้นการฝึกในเรื่องความเร็วก่อนความแม่นยำ
4. จังหวะหรือลีลาของการเรียนทักษะ ได้จังหวะคล่องจองกันดี
5. มีการวัดผลความก้าวหน้าของการเรียนทักษะเป็นระยะ ๆ แล้วสะท้อนกลับให้ผู้เรียนรับรู้กลับอย่างรวดเร็ว
6. มีการฝึกในสภาพที่เป็นจริงให้มากที่สุด
7. เชื่อมโยงทักษะ เดิมให้สอดคล้องกับทักษะใหม่
8. มีการใช้ความสามารถทางเชาว์ปัญญา มาประยุกต์และปรับปรุงวิธีการเรียนทักษะใหม่ ๆ ให้ทันสมัยเหมาะสมกับตนเองยิ่งขึ้น

วิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่มีการปฏิบัติเป็นแกนกลาง (practice - oriented discipline) ดังนั้น การศึกษาพยาบาลจึงเป็นการเตรียมพยาบาลที่มีความสามารถทั้งในด้านวิชาการตามลักษณะของวิชาชีพ และต้องมีความสามารถในการปฏิบัติด้วย การเรียนการสอนจึง

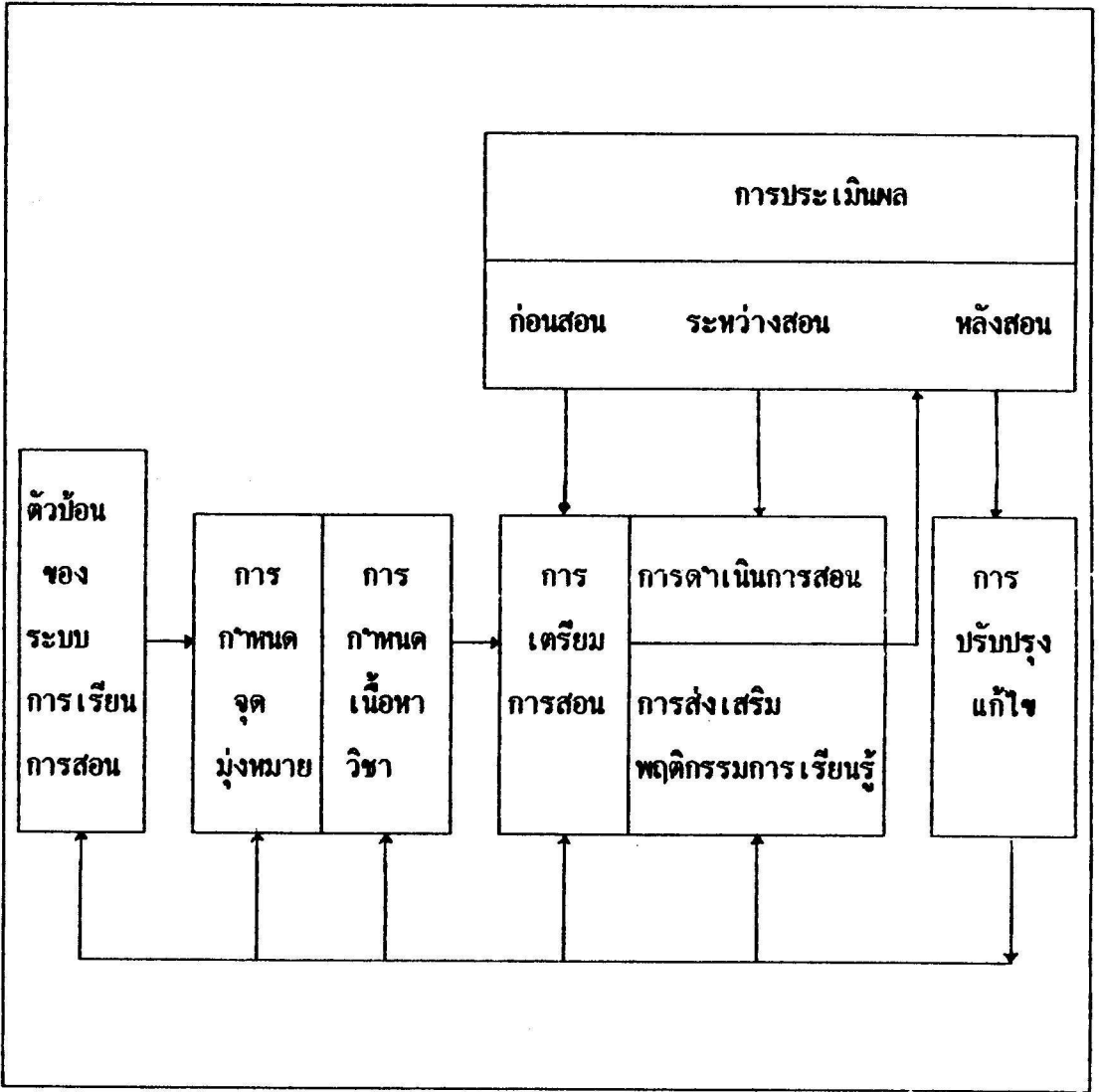
ประกอบไปด้วย 2 ส่วนสำคัญคือ ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ซึ่งต้องสัมพันธ์สอดคล้องและประสมประสานกันไป (จินตนา ยูนิพันธ์, 2527 : 20)

การเรียนสอนการพยาบาลภาคปฏิบัติจึงเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนการสอนในวิชาชีพพยาบาล ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ

1. สนับสนุนผู้เรียนให้เกิดความคิดอย่างอิสระ
2. ส่งเสริมผู้เรียนให้มีทักษะในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ
3. แสดงความสัมพันธ์ระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ
4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเจริญทางด้านสติปัญญาและวิชาชีพ
5. พัฒนาทักษะทุกด้าน

การเรียนการสอนภาคปฏิบัติผู้สอนจะต้องคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน และจุดมุ่งหมายของการบริการพยาบาลไปพร้อม ๆ กัน กล่าวคือ การจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัตินั้น เป็นการจัดให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การเรียนรู้บนหอผู้ป่วยที่มีผู้ช่วยเป็นศูนย์กลาง ดังนั้น การจัดประสบการณ์การสอนนี้ ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของการบริการพยาบาลที่มีคุณภาพพร้อมไปด้วย การวางแผนการสอนต้องคำนึงว่าผู้ช่วยจะต้องได้รับการพยาบาลที่มีคุณภาพตลอดเวลา การนิเทศการฝึกปฏิบัติงานจะต้องกระทำอย่างใกล้ชิดเพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้น เนื่องจากการกระทำของนักศึกษา ผู้สอนภาคปฏิบัติหรือผู้จัดประสบการณ์ฝึกภาคปฏิบัติให้แก่ศึกษาพยาบาล จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดีในระบบการเรียนการสอน ทางพยาบาลศาสตร์ จึงจะทำให้การจัดประสบการณ์ฝึกภาคปฏิบัติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์การจัดการศึกษาพยาบาลที่ผลิตบัณฑิตออกไปอย่างมีคุณภาพ สามารถให้บริการพยาบาลได้ตอบสนองความต้องการของสังคมได้อย่างแท้จริง

จินตนา ยูนิพันธ์ (2527 : 33) ได้เสนอระบบการเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์
ไว้ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 ระบบการเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์

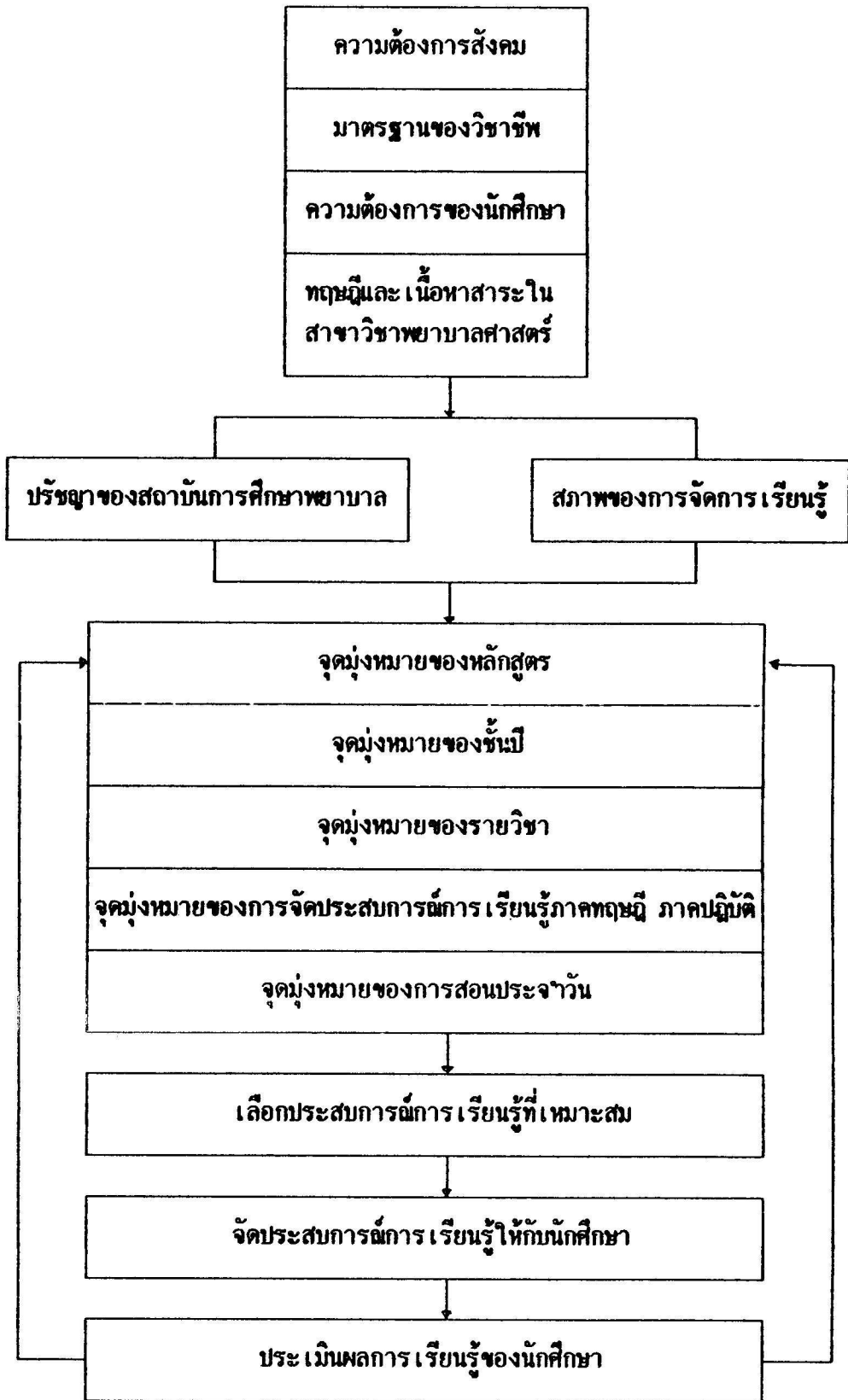
จากภาพประกอบ 2 ระบบการเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์ จึงประกอบด้วย องค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

1. ตัวบ่อนของระบบการเรียนการสอน ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร และ สิ่งแวดล้อมทางการเรียนการสอน

1.1 ผู้สอน เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ให้นักศึกษาพยาบาลประสบผลสำเร็จในการ ศึกษาพยาบาล เพราะผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้สอนนักศึกษาพยาบาลนั้น นอกจากจะต้อง เป็น ผู้ประกอบวิชาชีพพยาบาลแล้ว ผู้สอนจะต้อง เป็นผู้ที่มีความรู้และความสามารถในด้านวิชาการ พยาบาลและวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี มีความสามารถและมีความชำนาญในการปฏิบัติ การพยาบาล นอกจากนี้ยังต้องเป็นผู้ที่มีบุคลิกดี มีความมั่นใจในตนเอง เข้าใจตนเองและ เข้าใจผู้อื่น มีความมานะพยายาม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และที่สำคัญคือมีคุณธรรมรักษาจรรยาบรรณ แห่งวิชาชีพ หนึ่งการที่จะเป็นผู้สอนนักศึกษาพยาบาลที่มีประสิทธิภาพได้นั้น จะต้องมีความรู้และ ทักษะด้านการสอนอีกด้วย จะต้องมีความรู้ในเรื่องหลักและวิธีการสอน จิตวิทยาการเรียนรู้ เป็นอย่างดี

1.2 ผู้เรียน (นักศึกษาพยาบาล) เป็นองค์ประกอบสำคัญในระบบการเรียน การสอนจะขาดไม่ได้ ผู้สอนจะต้องศึกษาผู้เรียนให้เข้าใจถึงธรรมชาติของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในวัยรุ่นตอนปลายและวัยผู้ใหญ่ตอนต้น นอกจากนี้ผู้สอนต้องศึกษา ความรู้ ความสามารถ ความเชื่อ ทักษะพื้นฐานเดิมของนักศึกษา ความถนัดทางการเรียน ความต้องการ และความคาดหวังของผู้เรียน

1.3 หลักสูตร เป็นแนวทางที่ผู้สอนใช้ในการจัดการเรียนการสอนหรือการจัด ประสิทธิภาพให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีการเรียนรู้ตามที่ต้องการ สู่จุดหมายของการ ศึกษาและความต้องการของสังคมได้ หลักสูตรจึงเป็นตัวบ่อนที่สำคัญอย่างหนึ่ง และมีความ สัมพันธ์กับการเรียนการสอน และความคาดหวังของสังคมเป็นอย่างมาก ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรการสอน และความต้องการของสังคม

1.4 สิ่งแวดล้อมทางการเรียนการสอน สำหรับวิชาการพยาบาลนั้น การสอนภาคปฏิบัติเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้ เป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาพยาบาลได้รับประสบการณ์ตรง นำความรู้ทางทฤษฎีมาประยุกต์ใช้เพื่อให้การพยาบาลผู้ป่วยทำให้เกิดการเรียนรู้ทั้งด้านสติปัญญา ทักษะ และทัศนคติต่อวิชาชีพ สิ่งแวดล้อมจึงเป็นปัจจัยเสริมการเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์สิ่งแวดล้อมได้แก่ (จินตนา ยูนิพันธ์, 2527 : 30 ; อ้างอิงมาจาก Hinchiff, 1979)

1.4.1 โรงพยาบาล ชนิดของโรงพยาบาล ขนาด ปรัชญา นโยบาย และเป้าหมายของโรงพยาบาล

1.4.2 ประเภทของตึก หรือแผนกที่ฝึกภาคปฏิบัติ จำนวนผู้ป่วย จำนวนบุคลากร ลักษณะของบุคลากร

1.4.3 ผู้ป่วยและญาติ ได้แก่ ประเภทของโรค อายุ เพศ ระดับการศึกษา ภูมิฐานะ อาชีพ

1.4.4 การจัดโรงพยาบาล หรือแผนกต่าง ๆ ระบบบริหาร การแบ่งงาน การสื่อสาร ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงาน อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน

1.4.5 การศึกษาส่วนตัวของผู้สอน รวมทั้งวิธีการสอนในคลินิก

1.4.6 ทัศนคติของผู้สอนต่อผู้เรียน รวมถึงเป้าหมายของการศึกษา

2. กระบวนการดำเนินงาน จะเริ่มต้นจากการกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน การกำหนดเนื้อหาวิชา การดำเนินการสอน และการประเมินผลการเรียนการสอนตามลำดับ

2.1 การกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน จะช่วยให้ผู้สอนสามารถนำหมวดเนื้อหาวิชาที่สอน เลือกวิธีสอน เลือกประสบการณ์การเรียนรู้ และเลือกวิธีการประเมินผลการสอนได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนยังเป็นข้อความที่สื่อสารให้ผู้เรียนสามารถหาความหมายของสิ่งที่เรียนได้ อันจะช่วยให้ผู้เรียนมีกำลังใจอยากจะทำต่อไปอีก

2.2 การกำหนดเนื้อหาวิชา จะช่วยให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมตามที่กำหนดไว้ได้ แบ่งออกเป็น

2.2.1 เนื้อหาความรู้ประเภท ทฤษฎี หลักการ มโนทัศน์ทางการพยาบาลและที่เกี่ยวข้อง เป็นเนื้อหาวิชาที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถทางสติปัญญาขั้นสูงขึ้นไป

2.2.2 เนื้อหาวิชาที่เป็นทัศนคติ เป็นสิ่งที่ผู้สอนต้องปลูกฝัง ผู้สอนต้องกำหนดเนื้อหาวิชาที่จะช่วยพัฒนาทัศนคติและค่านิยมทางวิชาชีพ ทางบริการพยาบาลให้แก่นักศึกษาพยาบาล รวมทั้งจะต้องแก้ไขทัศนคติและค่านิยมที่จะเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติวิชาชีพพยาบาลอีกด้วย

2.2.3 เนื้อหาวิชาที่เป็นทักษะ เป็นเนื้อหาวิชาที่มีความสำคัญยิ่ง ทักษะทางการพยาบาลเป็นทักษะที่มีความซับซ้อน ผู้ปฏิบัติทักษะเหล่านี้จะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถทางด้านร่างกาย มีความรู้และทัศนคติ หรือค่านิยมพื้นฐานที่จำเป็นจึงจะสามารถปฏิบัติกิจกรรมทักษะทางการพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 การดำเนินการสอน เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมากครอบคลุมวิธีการสอนมากมาย ตั้งแต่การเตรียมการสอน การเลือกวิธีสอน การเลือกกิจกรรมการสอน การเลือกสื่อทัศนูปกรณ์ แล้วดำเนินการสอนผู้สอนต้องเป็นผู้ส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้คำถาม หรือใช้แรงเสริมอื่น ๆ ควบคู่กันไปด้วย

3. การควบคุม เป็นวิธีการที่คอยกำกับให้การเรียนการสอนเป็นไปตามที่คาดหวังไว้ เริ่มต้นจากการตรวจสอบ ความรู้ ทัศนคติ และทักษะของผู้เรียนที่เป็นพื้นฐานในการเรียน การประเมินความก้าวหน้า ในขณะที่ผู้เรียนกำลังกระทำกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อจะได้หาทางแก้ไขปรับปรุง และการประเมินผลสรุป เพื่อจะดูว่าผู้เรียนมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนมากน้อยเพียงใด

4. ผลผลิตทางการสอนทางการพยาบาลศาสตร์คือ ผู้เรียนสามารถปฏิบัติการพยาบาลที่มีคุณภาพโดยอาศัยความรู้ มีคุณธรรม มีทัศนคติ และค่านิยมที่ดีต่อวิชาชีพ เป็นผู้รักษาระยาบรรณของวิชาชีพ

5. ข้อมูลย้อนกลับ เป็นส่วนหนึ่งของระบบการเรียนการสอนที่จะขาดไม่ได้ ข้อมูลย้อนกลับนี้ได้จากการวิเคราะห์ผลการประเมินผลการเรียนการสอน ทั้งการประเมินความก้าวหน้าและการประเมินผลสรุป เป็นข้อสรุปที่ช่วยให้ผู้สอนนำไปปรับปรุงแก้ไขที่ส่วนหนึ่งส่วนใดของระบบ เพื่อให้ระบบการเรียนการสอนดำเนินต่อไป และให้ผลผลิตตรงตามความต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคม

จากการศึกษาระบบการเรียนการสอนดังกล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่า การเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์ที่ประสบผลสำเร็จนั้น ต้องเริ่มต้นที่ตัวบ่อนระบบการเรียนการสอน เป็นอันดับแรก ซึ่งได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร สิ่งแวดล้อมทางการเรียนการสอน ถ้าตัวบ่อนระบบไม่ดี ไม่มีคุณภาพย่อมส่งผลต่อระบบการเรียนการสอนทั้งหมดได้ โดยเฉพาะผู้สอนเป็นผู้ทำให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ทางด้านความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติ ดังที่ พวงรัตน์ บุญญารักษ์ (2525 : 117) ได้จำแนกคุณลักษณะ เฉพาะที่สำคัญของผู้สอน 3 ประการ คือ

1. อัทมโนทัศน์ ผู้สอนจะต้องเป็นผู้ที่มีอัทมโนทัศน์ในทางบวก มีความเข้าใจตนเอง เข้าใจพฤติกรรมของตนเอง มีความสุข มีความรู้สึกว่าตนเองมีค่าในฐานะ เป็นบุคคลในวิชาชีพพยาบาล ในฐานะที่เป็นผู้สอน เป็นผู้มีความมั่นใจในการสอน มองตนเองและคนอื่นในรูปของความเจริญอย่างต่อเนื่องทั้งด้านวิชาชีพและส่วนบุคคล

2. ความรู้ ผู้สอนต้องเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในศาสตร์สาขาการพยาบาลและศาสตร์สาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และสามารถประยุกต์ความรู้ทางทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติอย่างเกิดประโยชน์ มีการติดตามความก้าวหน้าทางด้านวิชาการอย่างต่อเนื่อง และที่จำเป็นคือ ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ทางศึกษาศาสตร์ มีความรู้ในทฤษฎีการเรียนการสอน และมีความสามารถในการสอนด้วย

3. ความสามารถทางการพยาบาลในคลินิก ทั้งนี้เพราะวิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่มีการบริการพยาบาลเป็นแกนหลัก ดังนั้นผู้สอนวิชาการพยาบาลจะต้องเป็นผู้มีความสามารถทางการพยาบาล มีทักษะในการปฏิบัติการพยาบาล สามารถปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษาได้ ความสามารถในการพยาบาลในคลินิกจะต้องแสดงถึงความสามารถดังนี้

3.1 ใช้หลักการ และแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ ในการปฏิบัติการพยาบาลให้ปรากฏในสถานการณ์จริง

3.2 มีความสามารถทางเทคนิคที่แสดงออกควรวัยศษุณได้ด้วยหลักการและเหตุผล เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยรายบุคคลได้

3.3 แสดงความสามารถในการรวบรวมศึกษาข้อมูล เพื่อให้ข้อตัดสินใจทางการพยาบาลอย่างเหมาะสม

3.4 วางแผนจัดรูปแบบ และสิ่งการแก่บุคลากรต่าง ๆ อย่างถูกต้องโดยควบคุมให้เป็นไปตามความต้องการของผู้ป่วย

3.5 สร้างรูปแบบของการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และมีสัมพันธภาพที่ดี
เพื่อการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่เหมาะสม

นอกจากนี้ในส่วนของผู้เรียน ผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาธรรมชาติและลักษณะของผู้เรียน
เพื่อประโยชน์ดังนี้

1. ช่วยให้การจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมเหมาะสมขึ้น
2. ช่วยทำให้ช่องว่างระหว่างผู้เรียนและผู้สอนน้อยลง
3. ช่วยให้การจัดเนื้อหาวิชาเป็นไปตามลักษณะความต้องการของผู้เรียน
4. การรู้จักภูมิหลังของผู้เรียน ช่วยให้ผู้สอนเข้าใจผู้เรียนมากขึ้น
5. ทำให้สามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมของนักศึกษาได้ถูกต้องเหมาะสม
6. ทำให้สามารถทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อสร้างเสริมและเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

ของผู้เรียนในทางที่ดีขึ้น

7. ทำให้สามารถปรับปรุงเนื้อหาวิชาที่สอนให้เข้าใจหลักการดำเนินชีวิตในสังคม

มากขึ้น

ซึ่งลักษณะการเรียนของผู้เรียนนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับความสนใจ ความเอาใจใส่
ความมานะอดทนและความขยันขันแข็งของผู้เรียน (สังัด อุทรานันท์, 2525 : 37) และ
ผู้เรียนจะมีลักษณะการเรียนแตกต่างกัน บางคนจะมีความมานะตั้งใจสนใจการเรียนเป็นอย่างดี
โดยไม่ต้องมีผู้บังคับควบคุมเลย แต่ผู้เรียนบางคนอาจจะไม่เอาใจใส่ต่อการเรียนเลย ถ้าไม่มี
การควบคุม จะไม่สามารถศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองได้ ผู้สอนต้องคอยชี้แจงกำหนดกิจกรรม
กำหนดเวลาให้ตลอดเวลา ผู้สอนจึงมีความจำเป็นต้องศึกษาลักษณะของผู้เรียนอันจะช่วยให้
การจัดการเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์

ในส่วนของหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาเนื่องจากหลักสูตรใช้เป็น
แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หรือการจัดประสบการณ์ของผู้สอนทั้งในภาคทฤษฎีและ
ภาคปฏิบัติให้กับนักศึกษา สำหรับหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรการศึกษา
พยาบาลศาสตร์ พ.ศ. 2539 ของทบวงมหาวิทยาลัย ได้กำหนดให้มี (1) ปรัชญาและ
วัตถุประสงค์ของหลักสูตร (2) โครงสร้างของหลักสูตร อันประกอบด้วย 4 หมวดวิชา คือ
หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป หมวดวิชาพื้นฐานวิชาชีพ หมวดวิชาชีพ และหมวดวิชาเลือกเสรี
(3) โปรแกรมการเรียน (4) การประเมินผลการเรียนการสอน และ (5) คำอธิบายรายวิชา

ในส่วนของสิ่งแวดล้อมทางการเรียนการสอนพยาบาลศาสตร์นั้น ไม่ว่าจะ เป็น

(1) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ สถานที่เรียน แสงสว่าง อากาศ เก้าอี้นั่ง ชนิดและอุปกรณ์ที่ใช้ฝึกปฏิบัติการพยาบาลในโรงพยาบาล ชนิดของโรงพยาบาล ขนาดของโรงพยาบาล ปรัชญา นโยบาย และเป้าหมายของโรงพยาบาล ประเภทของตึกหรือแผนกที่ฝึกให้บริการพยาบาล จำนวนผู้ป่วย จำนวนบุคลากร ลักษณะของบุคลากร ผู้ป่วยและญาติ ประเภทของโรค อายุ เพศ ระดับการศึกษา ภูมิลาเนา อาชีพ การจัดโรงพยาบาลหรือแผนกต่าง ๆ ระบบบริหารการแบ่งงาน การศึกษาส่วนตัวของผู้สอน วิธีสอนในคลินิก ทักษะคิดต่อการสอน เป้าหมายของการศึกษา (2) สิ่งแวดล้อมทางจิตใจ และ (3) สิ่งแวดล้อมทางสังคม ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้สอนกับพยาบาลที่ปฏิบัติงานประจำบนหอผู้ป่วย ผู้เรียนกับพยาบาลที่ปฏิบัติงานประจำบนหอผู้ป่วย (พยาบาลประจำการ) เหล่านี้มีอิทธิพลต่อการเรียนการสอนและการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลให้แก่นักศึกษาพยาบาลทั้งสิ้น ซึ่งผู้สอนหรือผู้ที่ได้รับผิดชอบให้จัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลต้องตระหนัก วางแผนการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติให้เหมาะสมเป็นที่ยอมรับของนักศึกษาและสังคม เพื่อให้ได้พยาบาลที่มีคุณภาพออกไปรับใช้และตอบสนองความต้องการของสังคมได้เป็นอย่างดี

พยาบาลที่ปฏิบัติงานให้บริการพยาบาลแก่ผู้รับบริการบนหอผู้ป่วยที่เป็นแหล่งฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลจึงมีหน้าที่ทั้งด้านบริการพยาบาล และด้านการสอน (สมจิต หนูเจริญกุล, 2522 : 151 - 165) มีส่วนร่วมกับอาจารย์พยาบาลจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล เนื่องจากความต้องการของผู้รับบริการนับวันมีแต่จะเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้อาจารย์พยาบาลไม่สามารถนิเทศนักศึกษาพยาบาลได้อย่างทั่วถึงเต็มที่ (คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2536 : 54, 172) จำเป็นต้องอาศัยพยาบาลบนหอผู้ป่วยที่อยู่ใกล้ชิดนักศึกษาตลอดเวลา ในฐานะหัวหน้าเวร หรือหัวหน้าทีมการพยาบาลในการมอบหมายงาน ในการสอน การให้คำแนะนำ การให้คำปรึกษา และให้ความรู้เกี่ยวกับผู้รับบริการที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา แก่นักศึกษาพยาบาล นอกจากนี้ตัวอย่างที่ดีของบริการพยาบาลของพยาบาลมีส่วนส่งเสริมการเรียนรู้ การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแบบหนึ่งของนักศึกษาพยาบาลนำไปสู่การพัฒนาความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติการพยาบาล ทำให้ได้บัณฑิตพยาบาลที่มีคุณภาพออกไปรับใช้สังคม นับเป็นความสำเร็จของการจัดการศึกษาพยาบาลที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของการจัดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนเท่านั้น แต่

ต้องอาศัยประสิทธิภาพของฝ่ายบริการพยาบาลที่ดีควบคู่กันไปด้วย (สมจิต หนูเจริญกุล, 2522 : 31 - 43)

พยาบาลที่ปฏิบัติกรให้บริการพยาบาลบนหอผู้ป่วยที่เป็นแหล่งฝึกภาคปฏิบัติกรพยาบาลของนักศึกษาจึงเป็นบุคคลสำคัญที่ช่วยสนับสนุนให้การจัดการศึกษาพยาบาลประสบความสำเร็จถ้าหากพยาบาลไม่สามารถจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติกรพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลและให้บริการพยาบาลแก่ผู้รับบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมส่งผลกระทบต่อการฝึกภาคปฏิบัติกรพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล และคุณภาพของบัณฑิตพยาบาลได้

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติกรพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล ได้มีนักศึกษาวิจัยไว้หลายท่านด้วยกัน สามารถสรุปได้ดังนี้

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับระดับการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติกรพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลของพยาบาล ภัทรา เล็กวิจิตรธาดา (2529 : 45) เปรื่องจิตร์ ฆารรัศมี (2531 : 54) พรพรรณ แสงพิทักษ์ (2535 : 101) พัชร ศรีสังข์ และอภิรัตน์ อัมพพันธ์ (2540 : 55) ได้ศึกษาวิจัยพบว่า พยาบาลจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติกรพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลได้จริงอยู่ในระดับปานกลาง โดย ฆรรณิกา จำพ็่ง (2538 : 71) พบว่าความพร้อมของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มีอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวุฒิการศึกษา ภัทรา เล็กวิจิตรธาดา (2529 : 46) พัชร ศรีสังข์ และอภิรัตน์ อัมพพันธ์ (2540 : 72) พบว่า พยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติกรพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลได้จริง ไม่แตกต่างจากพยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนเปรื่องจิตร์ ฆารรัศมี (2531 : 67) พบว่า พยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไปจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติกรพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลได้จริงมากกว่าพยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p - value < 0.000$)

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ ตำแหน่ง ภัทรา เล็กวิจิตรธาดา (2529 : 27) พัชร ศรีสังข์ และอภิรัตน์ อัมพพันธ์ (2540 : 73) พบว่า พยาบาลประจำการหรือเจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน จัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติกรพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลได้จริง ไม่แตกต่างจากพยาบาลระดับบริหารหรือหัวหน้าฝ่ายส่ง เสริมสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนเปรื่องจิตร์ ฆารรัศมี (2531 : 92) พบว่า พยาบาลที่มีตำแหน่งด้านบริหารจัดประสบการณ์

การฝึกภาคปฏิบัติพยาบาลได้จริงมากกว่าพยาบาลประจำการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p -value < 0.01)

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสังกัดของโรงพยาบาล พรพรรณ แสงพิทักษ์ (2535 : 103) พบว่า พยาบาลประจำการสังกัดกระทรวงกลาโหม มีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่นักศึกษาพยาบาลมากกว่าพยาบาลประจำการ สังกัดกระทรวงมหาดไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p - value < 0.05) ส่วน ภัทรา เล็กวิจิตรธาดา (2529 : 49) พบว่า พยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จัดประสบการณ์การเรียนรู้มอบผู้ช่วยได้จริงมากกว่าพยาบาลในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย และเอกชน ในขณะที่พยาบาลในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทยและเอกชนจัดประสบการณ์การเรียนรู้มอบผู้ช่วยได้จริงไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับลักษณะงาน พรพรรณ แสงพิทักษ์ (2535 : 103) พบว่า พยาบาลประจำการที่ปฏิบัติงานในแผนกอายุรกรรม ศัลยกรรม กุมารเวชกรรม สูตินารีเวชกรรม และหอผู้ป่วยหนัก รายงานการปฏิบัติกิจกรรมวิชาการในคลินิก ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาในการจัดประสบการณ์ฝึกภาคปฏิบัติ

ปัญหา หมายถึง สภาพการณ์หรือสิ่งที่เบี่ยงเบนไปจากธรรมชาติ หรือที่ควรจะเป็น หรือตามแผนที่กำหนดไว้ (กองฝึกอบรมสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2533 : 247)

ปัญหาจำแนกออกได้ 2 ประเภท ซึ่ง บุญเลี้ยง พลอาวุธ (2511 : 45 - 46) ได้อธิบายดังนี้

1. ปัญหาในชีวิตประจำวัน เป็นปัญหาที่ทุกคนต้องพบ และแก้เสมอ
2. ปัญหาทางสติปัญญา เป็นปัญหาที่เกิดจากความอยากรู้อยากเห็นของมนุษย์ เป็นปัญหาที่ส่งเสริมให้คนฉลาดขึ้นเรื่อย ๆ และเป็นผลก่อให้เกิดความเจริญหลาย ๆ ด้าน

เมื่อคนเราพบปัญหาก็จะพยายามหาทางแก้ปัญหานั้น จากการศึกษาทฤษฎีกระบวนการแก้ปัญหา (Theory of Problem Solving) ได้อธิบายว่าการแก้ปัญหานั้นเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องกันอย่างมีแบบแผนในตัวบุคคล โดยเริ่มจากความต้องการที่จะแก้ปัญหานั้น วินิจฉัยปัญหา ค้นหาสาเหตุ วางแนวทางการแก้ปัญหา และทดลองใช้ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ และสว่าง สุวรรณ, 2531 : 34 - 43)

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528 : 259) ได้ให้ความหมายของการแก้ปัญหา (problem solving) ว่า หมายถึง การใช้ประสบการณ์เดิมจากการเรียนรู้ทั้งทางตรง (มีผู้อบรมสั่งสอน) และทางอ้อม (เรียนรู้ด้วยตนเอง) มาแก้ปัญหาใหม่ที่ประสบ การแก้ปัญหาแต่ละครั้งจะสำเร็จ หรือได้ผลดี ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบดังนี้

1. ระดับความสามารถของเขาวัดปัญหา ผู้มีเขาวัดปัญหาลงย่อมแก้ปัญหาได้ดีกว่าผู้ที่มีเขาวัดปัญหาลด
2. การเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนจับหลักการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้อย่างถ่องแท้ เมื่อประสบปัญหาที่คล้ายคลึงกัน จะแก้ปัญหาได้รวดเร็วถูกต้อง
3. การรู้จักคิดแบบเป็นเหตุเป็นผลได้ ซึ่งต้องอาศัยสิ่งต่าง ๆ ประกอบด้วย
  - 3.1 ข้อเท็จจริง และความรู้จากประสบการณ์เดิม
  - 3.2 จุดมุ่งหมายในการคิดและแก้ปัญหา
  - 3.3 ระยะเวลา

บุญเลี้ยง พลอาวุธ (2511 : 45 - 46) ได้อธิบายการแก้ปัญหา คือ การเปลี่ยนแปลงแบบแผนของพฤติกรรมของตนให้หลุดพ้นจากอุปสรรค เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายปลายทางที่ต้องการ และลักษณะของการแก้ปัญหา มี 5 ประการ คือ

1. การแก้ปัญหาเป็นการกระทำที่มีจุดมุ่งหมาย การกระทำที่ขาดจุดมุ่งหมาย ไม่นับว่าเป็นการแก้ปัญหา
2. การแก้ปัญหา คือ การเลือกวิธีที่เหมาะสมกับผู้แก้ในแต่ละปัญหา มีวิธีแก้อยู่หลายวิธี ผู้แก้ปัญหาก็ต้องเลือกเอาวิธีการที่เหมาะสมกับความสามารถ และความต้องการของตน
3. การแก้ปัญหา ต้องอาศัยความรู้แจ้งเห็นจริง หรือความหยั่งเห็น (insight) กล่าวคือ ในการแก้ปัญหาแต่ละครั้งนั้นจะต้องศึกษาปัญหาให้เข้าใจท่องแท้เสียก่อน จึงสามารถแก้ปัญหานั้นได้ การที่คนเราเข้าใจปัญหาอย่างท่องแท้ และมองเห็นทางแก้ เรียกว่า เกิดความคิดภายใน หรือความหยั่งเห็น
4. การแก้ปัญหา เป็นการสร้างสรรค์ (creative) อย่างหนึ่ง กล่าวคือ เมื่อแก้ปัญหาได้สำเร็จ ผู้แก้ย่อมมีสติปัญญาออกงามขึ้น
5. การแก้ปัญหา ย่อมประกอบด้วยการศึกษาวิพากษ์วิจารณ์ (critical) จำเป็นต้องวัดผลดูว่าการแก้ปัญหานั้นได้ผลตามความมุ่งหมาย อย่างเพียงพอหรือไม่

สโตร์เบอร์ก (Stoolberg, 1956 : 225 - 228) ได้ให้ความเห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นและวิธีการแก้ปัญหา นั้น ผู้แก้ปัญหาแต่ละคนย่อมมีลักษณะเฉพาะเป็นเอกลักษณ์ การแก้ปัญหาจึงไม่เหมือนกัน การแก้ปัญหาไม่มีขั้นตอนที่แน่นอนและไม่เป็นตามลำดับขั้น อาจสลับก่อนหลังหรือบางขั้นตอนไม่มี นอกจากนี้การแก้ปัญหายังขึ้นอยู่กับ

1. ประสบการณ์ของแต่ละบุคคล
2. วุฒิภาวะของสมอง
3. สภาพการณ์ที่แตกต่างกัน
4. กิจกรรมและความสนใจของแต่ละคนที่แก้ปัญหา

สวานา พรหมกุล (2522 : 10) ให้ความเห็นว่า ระดับสติปัญญาของคนเราแตกต่างกันจึงเป็นเหตุให้ความสามารถในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ และการแก้ปัญหาแตกต่างกันออกไปการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมก็ปรับได้ไม่เท่ากัน โดยทั่วไปแล้วบุคคลที่สามารถคิดหาความเข้าใจและแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ดี มักเป็นบุคคลที่ฉลาดกว่าบุคคลส่วนใหญ่ในวัยเดียวกัน

พยาบาลที่ปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยที่เป็นแหล่งฝึกภาคปฏิบัติกรพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล มีหน้าที่หลักในการให้บริการพยาบาล และมีหน้าที่สอนนักศึกษาพยาบาลเพิ่มขึ้นอีกหน้าที่หนึ่งย่อมมีปัญหาที่พบได้ทั้งสองประเภท คือ ปัญหาในชีวิตประจำวัน และปัญหาทางสติปัญญา เมื่อพยาบาลพบปัญหาดังกล่าวก็พยายามแก้ไขปัญหา โดยเริ่มจากความต้องการที่จะแก้ไขปัญหาวินิจฉัยปัญหาค้นหาสาเหตุ วางแนวทางการแก้ปัญหาและทดลองใช้ ซึ่งการแก้ปัญหาแต่ละครั้งของพยาบาลจะสำเร็จหรือได้ผลดีจึงขึ้นอยู่กับระดับความสามารถของเขาวินิจฉัยถ้ามีเขาวินิจฉัยสูงย่อมแก้ปัญหาได้ดีกว่าผู้มีเขาวินิจฉัยต่ำ นอกจากนี้ต้องมีประสบการณ์การเรียนรู้มาก่อนด้วย เมื่อประสบปัญหาที่คล้ายคลึงกันจะแก้ปัญหาได้รวดเร็วถูกต้องดีกว่าพยาบาลที่ไม่มีประสบการณ์ และพยาบาลที่รู้จักคิดแบบเป็นเหตุเป็นผล ซึ่งต้องอาศัยข้อเท็จจริง ความรู้จากประสบการณ์เดิม จุดมุ่งหมายในการคิดและแก้ปัญหา ตลอดจนมีระยะเวลาในการแก้ไขปัญหาย่อมสามารถแก้ไขปัญหาคิดดีกว่าพยาบาลที่ไม่มีองค์ประกอบดังกล่าว

จากการศึกษาปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติกรพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล ได้มีผู้ศึกษาวิจัยไว้หลายท่านด้วยกัน สามารถสรุปได้ดังนี้

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับระดับปัญหาในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล

แก่นักศึกษาพยาบาลของพยาบาล ภัทรา เล็กวิจิตรธาดา (2529 : 58) เปรื่องจิตร ฆารรัสมิ (2531 : 96) พันธ์ ศรีสังข์ และอภิรัตน์ อัมพันธ์ (2540 : 64) พบว่า พยาบาลมีปัญหาในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล แก่นักศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกรายด้านปัญหาในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่

นักศึกษาพยาบาลของพยาบาล ภัทรา เล็กวิจิตรธาดา (2529 : 58) พบว่า พยาบาลมีปัญหาการติดต่อประสานงานสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ปัญหานักศึกษาพยาบาล สภาพการทำงาน ตัวพยาบาลเอง และครูพยาบาลตามลำดับ เปรื่องจิตร ฆารรัสมิ (2521 : 96) พบว่า พยาบาลมีปัญหาเกี่ยวกับสภาพการทำงานมากที่สุด รองลงมาได้แก่การติดต่อประสานงาน ตัวพยาบาลเอง และครูพยาบาลตามลำดับ พันธ์ ศรีสังข์ และอภิรัตน์ อัมพันธ์ (2540 : 64) พบว่า พยาบาลมีปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนสูงสุด รองลงมาคือปัญหาการนิเทศงาน ทั้งสองปัญหามีสาเหตุจากขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะ ส่วนของ พรพรรณ แสงพิทักษ์ (2535 : 105 - 106) พบว่า มีปัญหาการจัดอัตรากำลังปฏิบัติงานรองรับการฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลยังไม่เพียงพอ ฝ่ายการพยาบาลและฝ่ายการศึกษาพยาบาล ต้องมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดมากขึ้น มีการประชุมชี้แจงหน้าที่ความรับผิดชอบของพยาบาล ที่ต่อการศึกษาพยาบาลเพื่อการเข้าใจตรงกันและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและพยาบาล มีปัญหาทักษะในการพูด เสนอความคิดเห็นและ โน้มน้าวให้บุคคลที่เกี่ยวข้องมีความคิดเห็นคล้อยตาม

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวุฒิการศึกษา ภัทรา เล็กวิจิตรธาดา (2524 : 59 - 60) พบว่า พยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และวุฒิการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไปไม่มีปัญหาในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้บนหอผู้ป่วยให้กับนักศึกษาพยาบาล ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ เปรื่องจิตร ฆารรัสมิ (2531 : 97 - 98) พบว่า พยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีปัญหาในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลในด้านตัวพยาบาลเอง ปัญหาด้านครูพยาบาล และปัญหาด้านนักศึกษาพยาบาล สูงมากกว่าพยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p - value < 0.05$)

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตำแหน่ง ภัทรา เล็กวิจิตรธาดา (2529 : 61 - 62) และ เปรื่องจิตร ฆารรัสมิ (2531 : 98) พบว่า พยาบาลประจำการมีปัญหาในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล มากกว่าพยาบาลระดับบริหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p - vaule < 0.001$ และ $p - vaule < 0.05$)

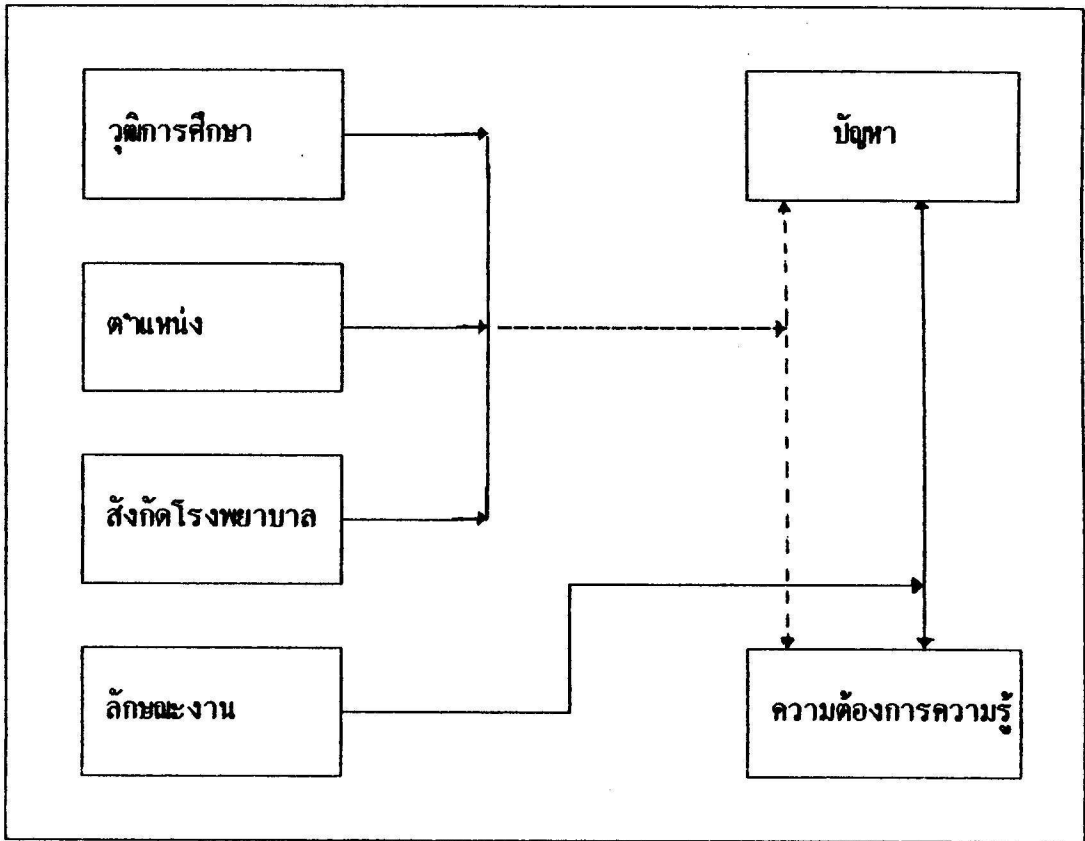
ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสังกัดของโรงพยาบาล ภัทรา เล็กวิจิตรธาดา (2529 : 63 - 64) พบว่า พยาบาลในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย และเอกชน มีปัญหาในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักศึกษาพยาบาลไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล ปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลนำไปสู่กรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้ กล่าวคือ มนุษย์ทุกคนมีความต้องการพื้นฐานขั้นสูงสุด หรือความต้องการยอมรับในความ สามารถจึงจะทำให้มนุษย์ดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข พยาบาลในหอผู้ป่วยที่เป็นแหล่งฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล ที่มีส่วนร่วมสอนในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลให้แก่ นักศึกษาพยาบาลก็ย่อมมีความต้องการพื้นฐานขั้นสูงสุดดังกล่าวเช่นเดียวกัน แต่จากสภาพความเป็นจริงของพยาบาลกลุ่มนี้ ที่ต้องเผชิญปัญหาในชีวิตประจำวันและปัญหาในการใช้สติปัญญา ความรู้ ความสามารถโดยเฉพาะความรู้ ความสามารถในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติที่พยาบาลต้องใช้ความรู้ทางการพยาบาลและศึกษาศาสตร์โดยเฉพาะควบคู่กันไป พยาบาลส่วนใหญ่มีประสบการณ์ด้านศึกษาศาสตร์ค่อนข้างน้อย ได้รับการศึกษามาบ้างจากสถาน การศึกษาที่แต่ละคนได้จบการศึกษามา จึงขาดทักษะความชำนาญได้ แต่เมื่อได้รับการมอบหมาย ให้มีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลให้แก่ นักศึกษาพยาบาลก็ต้อง พยายามจัดให้ดีที่สุดเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องรวมทั้งนักศึกษาพยาบาล อาจารย์ พยาบาล และเพื่อนร่วมงาน เป็นต้น เมื่อพยาบาลพบว่า ตนเองมีปัญหาด้านสติปัญญา ความรู้ ความสามารถในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติก็ย่อมหาทางแก้ไขปัญญา มีความต้องการ ความรู้ในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลตามมา โดยการ ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ทำให้ความต้องการความรู้ของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล แสดงโดยเส้นทึบดังภาพประกอบ 4 ซึ่งความสามารถในการแก้ไขปัญญา ของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัตินี้ เป็นการแก้ไขปัญญาที่ใช้ประสบการณ์เดิม

จากการเรียนรู้ทั้งทางตรงโดยได้รับการอบรมมาจากสถาบันการศึกษาที่จบการศึกษา และทางอ้อม โดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง มาแก้ปัญหา ซึ่งบางครั้งก็อาจจะประสบผลสำเร็จ บางครั้งก็ไม่ประสบผลสำเร็จขึ้นอยู่กับระดับความสามารถของเขาวัดปัญหา ซึ่งเป็นผลมาจากมีความสามารถในการศึกษาเล่าเรียนการเรียนรู้เมื่อประสบปัญหาที่คล้ายคลึงกัน โดยการมีประสบการณ์การแก้ปัญหามาก่อนนั่นเอง และการรู้จักคิดอย่างมีเหตุผลได้ ซึ่งต้องอาศัยข้อเท็จจริง ความรู้จากประสบการณ์เดิม ระยะเวลา จุดมุ่งหมายในการคิดและแก้ปัญหาเพื่อให้เป็นที่ยอมรับในความรู้ความสามารถของพยาบาลจากสังคม ทำให้พยาบาลมีความต้องการความรู้ในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล โดยเลือกวิธีการได้ความรู้ให้เหมาะสมกับความต้องการความรู้ของพยาบาลเอง

ความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่สามารถตอบสนองความต้องการความรู้ในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติของพยาบาลจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยบางประการ อาทิ การศึกษา ความรู้จากประสบการณ์เดิม ลักษณะงานที่พยาบาลปฏิบัติให้บริการพยาบาล และสังกัดของโรงพยาบาลที่จัดตั้งขึ้น เพื่อรองรับเป็นแหล่งฝึกภาคปฏิบัติ กับโรงพยาบาลที่จัดตั้งขึ้นให้เป็นแหล่งให้บริการพยาบาลเป็นหลัก ย่อมทำให้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่สามารถตอบสนองความต้องการความรู้ของพยาบาลแตกต่างกันได้ นอกจากนี้ ตำแหน่งงานที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติเป็นที่ยอมรับซึ่งต้องอาศัยทั้งวุฒิการศึกษา และระยะเวลาการทำงานที่ต่างกันเหล่านี้ ย่อมส่งผลต่อความต้องการความรู้ และการแก้ปัญหาในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติให้นักศึกษาแตกต่างกันด้วย กล่าวคือ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง สังกัดโรงพยาบาล น่าจะมีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้และปัญหาของพยาบาลทางลบ(แสดงโดยเส้นประ) ส่วนลักษณะงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความต้องการความรู้และปัญหาของพยาบาล (แสดงโดยเส้นทึบ) ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 แบบจำลองแสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยบางประการ กับความต้องการความรู้ และปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล

สมมติฐานการวิจัย

จากภาพประกอบ 4 กรอบแนวคิดดังกล่าว เชื่อมโยงนำไปสู่การตั้งสมมติฐานการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ดังนี้

1. ความต้องการความรู้ของพยาบาลมีความสัมพันธ์กับปัญหาของพยาบาล
2. พยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีความต้องการความรู้ และปัญหา มากกว่าพยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป
3. พยาบาลประจำการมีความต้องการความรู้ และปัญหามากกว่าพยาบาลที่มีตำแหน่ง
ด้านบริหาร

4. พยาบาลในโรงพยาบาลนอกสังกัดคณะแพทยศาสตร์ ทบวงมหาวิทยาลัย มีความต้องการความรู้ และปัญหามากกว่าพยาบาลในโรงพยาบาลในสังกัดคณะแพทยศาสตร์ ทบวงมหาวิทยาลัย

5. พยาบาลที่ให้บริการพยาบาลในภาวะวิกฤต มีความต้องการความรู้ และปัญหา มากกว่าพยาบาลที่ให้บริการพยาบาลทั่วไป

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้การศึกษาวิจัย เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตาม
ระเบียบวิธีวิจัยเป็นขั้นตอนดังนี้

1. รูปแบบของการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบสำรวจ (survey research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ พยาบาลที่ให้บริการพยาบาลทั่วไปแก่ผู้รับบริการ
ที่ปฏิบัติงาน ณ แผนกอายุรกรรม ศัลยกรรม สูตินารีเวช และแผนกกุมารเวชกรรม พยาบาลที่ให้
บริการพยาบาลในภาวะวิกฤตที่ปฏิบัติงาน ณ หออภิบาลผู้ป่วยหนักและแผนกฉุกเฉินในโรงพยาบาล
ศิริราช จำนวน 2,470 คน โรงพยาบาลรามธิบดี จำนวน 461 คน โรงพยาบาล
สงขลานครินทร์ จำนวน 364 คน โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ จำนวน 589 คน
โรงพยาบาลศรีนครินทร์ จำนวน 319 คน โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าสุทนต์มณี
ศิริราช จำนวน 150 คน โรงพยาบาลหาดใหญ่ จำนวน 170 คน โรงพยาบาลพะเยา จำนวน 113 คน และ
โรงพยาบาลชลบุรี จำนวน 404 คน ที่มีส่วนร่วมสอน ให้คำแนะนำ ประเมินผล หรือ เกี่ยวข้อง
กับการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์
และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยทั้งที่ได้รับการแต่งตั้งและไม่ได้รับการแต่งตั้ง

ให้เป็นอาจารย์พิเศษ หรือผู้ช่วยนิเทศน์ศึกษาพยาบาล จากคณะพยาบาลศาสตร์ และ ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย รวมจำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ครั้งนี้ทั้งหมด จำนวน 5,040 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยได้มาจากประชากรดังกล่าวโดยคำนวณขนาดของกลุ่ม ตัวอย่างตามการคำนวณของยามานะ (Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อน 5% ได้จำนวน 370 คน ทำการสุ่มตัวอย่างประชากรแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยกำหนดสัดส่วนของประชากรและกลุ่มตัวอย่างแต่ละโรงพยาบาลแต่ละแผนกตาม ความเหมาะสม (disproportional stratified random sampling) เนื่องจาก ประชากรแต่ละกลุ่มย่อยแต่ละโรงพยาบาลแตกต่างกันมากเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างที่สุ่มแต่ละกลุ่มมี จำนวนที่เหมาะสมครอบคลุมคุณลักษณะของประชากรอย่างครบถ้วนมากที่สุดแล้วทำการสุ่มตัวอย่าง ประชากรแต่ละโรงพยาบาลแต่ละแผนกที่กำหนดสัดส่วนไว้ดังตาราง 1 ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)

ตาราง 1 สัดส่วนของประชากรและกลุ่มตัวอย่างแต่ละแผนกแต่ละโรงพยาบาลที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ลักษณะงาน/แผนก	โรงพยาบาล																	
	ศิริราช		รามาธิบดี		สงขลา นครินทร์		มหाराช นคร เชียงใหม่		ศรีนครินทร์		สมเด็จพระ ศรีราชา		หาดใหญ่		ฉะเชิงเทรา		ชลบุรี	
	N	n	N	n	N	n	N	n	N	n	N	n	N	n	N	n	N	n
<u>ให้บริการพยาบาลทั่วไป</u>																		
อายุรกรรม	381	17	100	7	69	6	123	9	71	6	29	5	31	5	41	10	79	6
ศัลยกรรม	380	17	117	8	109	7	151	11	47	4	45	9	65	11	33	8	173	11
สูตินารีเวช	638	29	88	6	52	5	115	8	49	5	17	3	19	4	9	3	49	4
กุมารเวชกรรม	391	18	105	7	83	6	126	9	54	5	14	3	28	5	6	2	62	5
<u>ให้บริการพยาบาลในภาวะวิกฤต</u>																		
หออภิบาลผู้ป่วยหนัก	382	18	26	3	33	4	52	4	53	5	23	5	14	3	16	4	19	2
ฉุกเฉิน	298	14	25	3	18	2	22	2	45	5	22	5	13	2	8	3	22	2
รวม	2470	113	461	34	364	30	589	43	319	30	150	30	170	30	113	30	404	30

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ข้อมูลความต้องการความรู้ของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาค

ปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย 2 ข้อคำถามหลัก คือ

ข้อ 1 เป็นคำถามความต้องการความรู้ของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลในเรื่องต่าง ๆ 4 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน จำนวน 9 ข้อ ด้านการพยาบาล จำนวน 15 ข้อ ด้านการบริหารการพยาบาล จำนวน 3 ข้อ และด้านการบริหารการศึกษาพยาบาล จำนวน 4 ข้อ เป็นคำถามปลายปิดชนิดมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับคือ ต้องการความรู้ในเรื่องนั้นมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ให้คะแนนตามน้ำหนักความต้องการความรู้จากมากไปหาน้อยตามลำดับ คือ

ต้องการความรู้ในเรื่องนั้นมากที่สุด ให้ 5 คะแนน

ต้องการความรู้ในเรื่องนั้นมาก ให้ 4 คะแนน

ต้องการความรู้ในเรื่องนั้นปานกลาง ให้ 3 คะแนน

ต้องการความรู้ในเรื่องนั้นน้อย ให้ 2 คะแนน

ต้องการความรู้ในเรื่องนั้นน้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน

และเป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 2 ข้อ สอบถามข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการความรู้ด้านอื่น ๆ (ระบุ) และเรื่องอื่น ๆ (ระบุ)

ข้อ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับวิธีการถ่ายทอดความรู้ที่พยาบาลต้องการมากที่สุด ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการพยาบาล ด้านการบริหารการพยาบาล และ ด้านการบริหารการศึกษาพยาบาล เป็นคำถามปลายปิด เลือกตอบได้เพียง 1 วิธีใน 6 วิธีการถ่ายทอดความรู้ที่ต้องการมากที่สุด คือ (1) การสัมมนา (2) อบรมเชิงปฏิบัติการ (3) ฝึกปฏิบัติ (4) ประชุมปรึกษา (5) ศึกษาดูงาน และ (6) ศึกษาด้วยตนเอง และเป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับวิธีการถ่ายทอดความรู้วิธีอื่น ๆ (ระบุ) จำนวน 1 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เป็นคำถามปลายเปิดลักษณะสเกลแบบกัตต์แมน (Guttman scale) อาทิ พร้อมไม่พร้อม, มาก น้อย, ถูกต้อง ไม่ถูกต้อง, เหมาะสม ไม่เหมาะสม, ดี ไม่ดี, ประหยัด ไม่ประหยัด, แนวทางเดียวกัน ต่างแนวกัน, ชำนาญ ไม่ชำนาญ, เพียงพอ ไม่เพียงพอ, มั่นใจ ไม่มั่นใจ เป็นต้น ในข้อคำถามในปัญหา 3 ด้านด้วยกันคือ ปัญหาด้านตัวนักศึกษาพยาบาล จำนวน 17 ข้อ ปัญหาด้านสถาบันการศึกษา จำนวน 13 ข้อ และปัญหาด้านแหล่งฝึกภาคปฏิบัติ จำนวน 19 ข้อ ให้คะแนนตามน้ำหนักความรู้หรือความคิดเห็นในข้อความดังนี้

ข้อความที่มีความรู้สึกหรือความคิดเห็นไปในเชิงปฏิเสธ ให้ 1 คะแนน

ข้อความที่มีความรู้สึกหรือความคิดเห็นในเชิงนิยาม ให้ 0 คะแนน

และคำถามปลายเปิดในด้านตัวนักศึกษาพยาบาล จำนวน 1 ข้อ ด้านสถาบันการศึกษา จำนวน 1 ข้อ มีลักษณะคำถามคือ ข้อคิดเห็นอื่น ๆ (ระบุ) และคำถามปลายเปิดตามข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล ในลักษณะภาพรวมโดยทั่ว ๆ ไป อีกจำนวน 1 ข้อ รวมจำนวนคำถามปลายเปิดจำนวน 3 ข้อ

การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบเครื่องมือ

1. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับสาระสำคัญของความต้องการ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลและปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลที่จำเป็นจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. จัดสร้างแบบสอบถามแล้วให้ที่ปรึกษาวิจัยได้ตรวจสอบความครอบคลุม หลังจากนั้นจึงส่งไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพยาบาล จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เกิดความสมบูรณ์

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้เกิดความสมบูรณ์ไปทดลองใช้ (try out) กับพยาบาลที่เคยมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จำนวน 98 คน นำมาวิเคราะห์ความเชื่อถือได้ของ

แบบสอบถามในรูปสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha - coefficient) ของแบบสอบถามตอนที่ 2 ความต้องการความรู้ของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลได้เท่ากับ 0.82 แบบสอบถามตอนที่ 3 ปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลในรูปสัมประสิทธิ์ของการสร้างชิ้นใหม่ (coefficient of reproducibility) แบบสเกลกัตต์แมนได้เท่ากับ 0.87 ซึ่งมีค่าความเชื่อถือได้สูงเพียงพอ นำแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ตอบแบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. จัดทำหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลศรีนครินทร์ มหาสารคาม เชียงใหม่ ศรีราช รามาธิบดี ชลบุรี ฉะเชิงเทรา หาดใหญ่ สงขลา นครินทร์ และโรงพยาบาลสมเด็จพระราชินีนาถฯ ขอความร่วมมือให้พยาบาลที่มีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยที่ปฏิบัติงาน ณ หอผู้ป่วย แผนกอายุรกรรม ชาย - หญิง แผนกศัลยกรรม ชาย - หญิง แผนกสูติศาสตร์ เวช แผนกกุมารเวชกรรม แผนกไอ.ซี.ยู และห้องฉุกเฉิน ทั้งที่ได้รับการแต่งตั้ง และไม่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะพยาบาลศาสตร์ และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ ตอบแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้จัดส่งไปให้ตอบแบบสอบถาม และตอบกลับคืนส่งมาที่ฝ่ายการพยาบาลของแต่ละโรงพยาบาล โดยผู้วิจัยหรือตัวแทนผู้วิจัยจะมาเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ตอบกลับคืนมาที่ฝ่ายการพยาบาลด้วยตนเอง

2. ผู้วิจัย หรือ ตัวแทนผู้วิจัย นัดหมายเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องล่วงหน้า 1 สัปดาห์ เพื่อเก็บแบบสอบถามที่ตอบกลับคืนมาที่ฝ่ายการพยาบาล

3. ผู้วิจัย หรือ ตัวแทนผู้วิจัย ดำเนินการเก็บแบบสอบถาม ระหว่างวันที่ 14 ตุลาคม 2539 - 14 กุมภาพันธ์ 2540 ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามทั้งสิ้น 4 เดือน ได้แบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด 351 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94.86 ภายหลังตรวจสอบความสมบูรณ์แล้ว ได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ จำนวน 343 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.78 จำนวนแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ได้ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ไม่ต้องการความรู้ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 20 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 9.83 ของแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ กลุ่มที่ต้องการความรู้ จำนวน 323 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94.16 ของแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์หรือคิดเป็นร้อยละ 92.02 ของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.2.1 ระดับความต้องการความรู้ด้านการจัดการเรียนการสอน

ขอบเขตคะแนนเท่ากับ	33.34 - 50.00	ถือว่าระดับความต้องการความรู้อยู่ในระดับสูง
ขอบเขตคะแนนเท่ากับ	16.67 - 33.33	ถือว่าระดับความต้องการความรู้อยู่ในระดับปานกลาง
ขอบเขตคะแนนเท่ากับ	0.00 - 16.66	ถือว่าระดับความต้องการความรู้อยู่ในระดับต่ำ

4.2.2 ระดับความต้องการความรู้ด้านการพยาบาล

ขอบเขตคะแนนเท่ากับ	50.02 - 75.00	ถือว่ามีความรู้ระดับความต้องการความรู้อยู่ในระดับสูง
ขอบเขตคะแนนเท่ากับ	25.01 - 50.01	ถือว่ามีความรู้ระดับความต้องการความรู้อยู่ในระดับปานกลาง
ขอบเขตคะแนนเท่ากับ	0.00 - 25.00	ถือว่ามีความรู้ระดับความต้องการความรู้อยู่ในระดับต่ำ

4.2.3 ระดับความต้องการความรู้ด้านการบริหารการพยาบาล

ขอบเขตคะแนนเท่ากับ	10.02 - 15.00	ถือว่ามีความรู้ระดับความต้องการความรู้อยู่ในระดับสูง
ขอบเขตคะแนนเท่ากับ	5.01 - 10.01	ถือว่ามีความรู้ระดับความต้องการความรู้อยู่ในระดับปานกลาง
ขอบเขตคะแนนเท่ากับ	0.00 - 5.00	ถือว่ามีความรู้ระดับความต้องการความรู้อยู่ในระดับต่ำ

4.2.4 ระดับความต้องการความรู้ด้านบริหารการศึกษาพยาบาล

ขอบเขตคะแนนเท่ากับ	13.34 - 20.00	ถือว่ามีความรู้ระดับความต้องการความรู้อยู่ในระดับสูง
ขอบเขตคะแนนเท่ากับ	6.67 - 13.33	ถือว่ามีความรู้ระดับความต้องการความรู้อยู่ในระดับปานกลาง
ขอบเขตคะแนนเท่ากับ	0.00 - 6.66	ถือว่ามีความรู้ระดับความต้องการความรู้อยู่ในระดับต่ำ

4.2.1 ระดับความต้องการความรู้ด้านการจัดการเรียนการสอน

ขอบเขตคะแนนเท่ากับ	33.34 - 50.00	ถือว่าระดับความต้องการความรู้อยู่ในระดับสูง
ขอบเขตคะแนนเท่ากับ	16.67 - 33.33	ถือว่าระดับความต้องการความรู้อยู่ในระดับปานกลาง
ขอบเขตคะแนนเท่ากับ	0.00 - 16.66	ถือว่าระดับความต้องการความรู้อยู่ในระดับต่ำ

4.2.2 ระดับความต้องการความรู้ด้านการพยาบาล

ขอบเขตคะแนนเท่ากับ	50.02 - 75.00	ถือว่ามีความรู้ระดับความต้องการความรู้อยู่ในระดับสูง
ขอบเขตคะแนนเท่ากับ	25.01 - 50.01	ถือว่ามีความรู้ระดับความต้องการความรู้อยู่ในระดับปานกลาง
ขอบเขตคะแนนเท่ากับ	0.00 - 25.00	ถือว่ามีความรู้ระดับความต้องการความรู้อยู่ในระดับต่ำ

4.2.3 ระดับความต้องการความรู้ด้านการบริหารการพยาบาล

ขอบเขตคะแนนเท่ากับ	10.02 - 15.00	ถือว่ามีความรู้ระดับความต้องการความรู้อยู่ในระดับสูง
ขอบเขตคะแนนเท่ากับ	5.01 - 10.01	ถือว่ามีความรู้ระดับความต้องการความรู้อยู่ในระดับปานกลาง
ขอบเขตคะแนนเท่ากับ	0.00 - 5.00	ถือว่ามีความรู้ระดับความต้องการความรู้อยู่ในระดับต่ำ

4.2.4 ระดับความต้องการความรู้ด้านการบริหารการศึกษาพยาบาล

ขอบเขตคะแนนเท่ากับ	13.34 - 20.00	ถือว่ามีความรู้ระดับความต้องการความรู้อยู่ในระดับสูง
ขอบเขตคะแนนเท่ากับ	6.67 - 13.33	ถือว่ามีความรู้ระดับความต้องการความรู้อยู่ในระดับปานกลาง
ขอบเขตคะแนนเท่ากับ	0.00 - 6.66	ถือว่ามีความรู้ระดับความต้องการความรู้อยู่ในระดับต่ำ

5. ใช้ เกณฑ์ตัดสินขอบเขตคะแนนที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ ตัดสินระดับปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อ 1 ดังนี้

5.1 ในภาพรวมระดับปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล

ขอบเขตคะแนนเท่ากับ	32.78 - 49.00	ถือว่ามึระดับปัญหาในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติในระดับสูง
ขอบเขตคะแนนเท่ากับ	16.34 - 32.77	ถือว่ามึระดับปัญหาในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติในระดับปานกลาง
ขอบเขตคะแนนเท่ากับ	0.00 - 16.33	ถือว่ามึระดับปัญหาในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติในระดับต่ำ

5.2 จำแนกรายด้านของระดับปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล

5.2.1 ระดับปัญหาด้านตัวนักศึกษาพยาบาล

ขอบเขตคะแนนเท่ากับ	11.34 - 17.00	ถือว่ามึระดับปัญหาด้านตัวนักศึกษาพยาบาลในระดับสูง
ขอบเขตคะแนนเท่ากับ	5.67 - 11.33	ถือว่ามึระดับปัญหาด้านตัวนักศึกษาพยาบาลในระดับปานกลาง
ขอบเขตคะแนนเท่ากับ	0.00 - 5.66	ถือว่ามึระดับปัญหาด้านตัวนักศึกษาพยาบาลในระดับต่ำ

5.2.2 ระดับปัญหาด้านสถาบันการศึกษาพยาบาล

ขอบเขตคะแนนเท่ากับ	8.68 - 13.00	ถือว่ามึระดับปัญหาด้านสถาบันการศึกษาพยาบาลในระดับสูง
ขอบเขตคะแนนเท่ากับ	4.34 - 8.67	ถือว่ามึระดับปัญหาด้านสถาบันการศึกษาพยาบาลในระดับปานกลาง
ขอบเขตคะแนนเท่ากับ	0.00 - 4.33	ถือว่ามึระดับปัญหาด้านสถาบันการศึกษาพยาบาลในระดับต่ำ

5.2.3 ระดับปัญหาด้านแหล่งฝึกภาคปฏิบัติ

ขอบเขตคะแนนเท่ากับ 12.68 - 19.00 ถือว่ามีระดับปัญหาด้านแหล่งฝึกภาคปฏิบัติใน
ระดับสูง

ขอบเขตคะแนนเท่ากับ 6.34 - 12.67 ถือว่ามีระดับปัญหาด้านแหล่งฝึกภาคปฏิบัติใน
ระดับปานกลาง

ขอบเขตคะแนนเท่ากับ 0.00 - 6.33 ถือว่ามีระดับปัญหาด้านแหล่งฝึกภาคปฏิบัติใน
ระดับต่ำ

6. หาค่าความถี่และร้อยละของวิธีการถ่ายทอดความรู้ในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลที่พยาบาลต้องการมากที่สุด จำนวนรายด้านความต้องการความรู้

7. หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างระดับความต้องการความรู้ กับระดับปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล โดยใช้การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบคอนติเจนซี (contingency) ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2

8. ทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของความต้องการความรู้ของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลที่มีวุฒิการศึกษา ตำแหน่งสังกัดโรงพยาบาล และลักษณะงาน ที่แตกต่างกัน โดยใช้สถิติการทดสอบค่าที (t - test) แบบกลุ่มตัวอย่าง เป็นอิสระต่อกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 3

9. ทดสอบความแตกต่างค่าความถี่ระหว่างค่าสังเกตและค่าคาดหวังของปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลที่มีวุฒิการศึกษา ตำแหน่ง สังกัดโรงพยาบาล และลักษณะงาน ที่แตกต่างกันโดยใช้สถิติการทดสอบไคสแควร์ (chi - square) ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 3

10. หาค่าความถี่และร้อยละของเหตุผลในกรณีที่พยาบาลไม่ต้องการความรู้ในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล ยุติตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 และ 3 (รวบรวมข้อมูลนำเสนอไว้ในภาคผนวก ข.)

11. หากค่าความถี่และร้อยละของข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการความรู้ในการจัด
ประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลของพยาบาลด้านอื่น ๆ เรื่องอื่น ๆ
ระบุ (รวบรวมข้อมูลนำเสนอไว้ในภาคผนวก ข.)

12. หากค่าความถี่และร้อยละของวิธีการถ่ายทอดความรู้วิธีอื่น ๆ ระบุที่พยาบาล
ต้องการ (รวบรวมข้อมูลนำเสนอไว้ในภาคผนวก ข.)

13. หากค่าความถี่และร้อยละของปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึก
ภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล ด้านนักศึกษาพยาบาล ด้านสถาบันการศึกษาใน
ข้อคิดเห็นด้านอื่น ๆ ระบุและข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การ
ฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลในลักษณะภาพรวมโดยทั่ว ๆ ไป (รวบรวมนำ
เสนอไว้ในภาคผนวก ข.)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ มีรายละเอียดดังนี้

1. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย ตามลำดับ คือ

- 1.1 สถานภาพทั่วไปของพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
- 1.2 ความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับการสอนหรือถ่ายทอดความรู้ของพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
- 1.3 ความต้องการความรู้ของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล
- 1.4 ปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล
- 1.5 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความต้องการความรู้กับระดับปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล
- 1.6 การศึกษาเปรียบเทียบความต้องการความรู้ของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล จำนวนตามวุฒิการศึกษา ตำแหน่ง สังกัดโรงพยาบาลและลักษณะงานที่แตกต่างกัน
- 1.7 การศึกษาเปรียบเทียบปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล จำนวนตาม วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง สังกัดโรงพยาบาลและลักษณะงานที่แตกต่างกัน

2. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
%	แทน ร้อยละ
$\bar{x}$	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
O	แทน ค่าสังเกต
E	แทน ค่าคาดหวัง
df	แทน ค่าชั้นของความอิสระ
χ^2	แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาการแจกแจงแบบไคสแควร์ (chi-square)
C	แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาค่าการทดสอบสหสัมพันธ์แบบคอนติงเจนซี (contingency coefficient)
t	แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาการแจกแจงแบบที (t)
*p-value	แทน ค่าระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 สถานภาพทั่วไปของพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวนตาม อายุ สังกัดโรงพยาบาล วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ลักษณะงาน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน การได้รับการแต่งตั้งเป็นอาจารย์พิเศษ ระยะเวลาการเป็นอาจารย์พิเศษ การมีส่วนร่วม เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติและการมีส่วนร่วมสอนให้คำแนะนำ ประเมินผลนิเทศรายวิชา

ข้อมูลของพยาบาล	จำนวน (n=323)	%
1. อายุ		
30 ปีและต่ำกว่า	114	35.30
31 - 40 ปี	142	44.00
41 - 50 ปี	59	18.30
51 ปีขึ้นไป	8	2.40
2. สังกัดโรงพยาบาล		
ในสังกัดคณะแพทยศาสตร์ทบวงมหาวิทยาลัย	182	56.30
นอกสังกัดคณะแพทยศาสตร์ทบวงมหาวิทยาลัย	141	43.70
3. วุฒิการศึกษา		
ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี	55	17.00
ระดับปริญญาตรีขึ้นไป	268	83.00
4. ตำแหน่ง		
พยาบาลประจำการ	234	72.40
พยาบาลที่มีตำแหน่งทางด้านบริหาร	89	27.60

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูลของพยาบาล	จำนวน (n=323)	%
5. ลักษณะงาน		
ให้บริการพยาบาลทั่วไป	240	74.30
ให้บริการพยาบาลในภาวะวิกฤต	83	25.70
6. ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน		
10 ปีและต่ำกว่า	160	49.50
11 - 20 ปี	115	35.60
21 - 30 ปี	45	14.00
31 ปีขึ้นไป	3	0.90
7. การได้รับการแต่งตั้งเป็นอาจารย์พิเศษ		
ได้รับการแต่งตั้ง	46	14.20
ไม่ได้รับการแต่งตั้ง	277	85.80
8. ระยะเวลาการเป็นอาจารย์พิเศษ		
0 ปี	277	85.80
1 - 5 ปี	24	7.40
6 - 10 ปี	7	2.20
11 - 15 ปี	9	2.70
16 - 20 ปี	6	1.90

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูลของพยาบาล	จำนวน (n=323)	%
9. การมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติ		
รับผิดชอบสอนโดยตรงจากพยาบาลที่ได้รับ		
การแต่งตั้งมอบหมายให้สอน	21	6.50
ช่วยเหลือนักศึกษาพยาบาลด้วยการให้คำแนะนำ		
ถ่ายทอดความรู้เทคนิควิธีการพยาบาลต่าง ๆ		
ในการฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล	256	79.30
ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์พิเศษ ไม่ต้อง		
ตอบคำถามข้อนี้	46	14.20
10. การมีส่วนร่วมสอนให้คำแนะนำประเมินผลนิเทศรายวิชา		
ปฏิบัติการพยาบาลเฉพาะสาขา	95	29.40
ปฏิบัติการพยาบาลฝึกหัด	154	47.70
ปฏิบัติการบริหารการพยาบาล	34	10.50
อื่น ๆ ระบุ.....		
ปฏิบัติการพยาบาลเฉพาะสาขาและปฏิบัติการ		
พยาบาลฝึกหัด	30	9.30
ปฏิบัติการพยาบาลเฉพาะสาขา ปฏิบัติการพยาบาล		
ฝึกหัดและปฏิบัติการบริหารการพยาบาล	10	3.10

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่า พยาบาลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่มีช่วงอายุระหว่าง 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 44 รองลงมา

มีช่วงอายุระหว่าง 30 ปีและต่ำกว่า คิดเป็นร้อยละ 35.30 ช่วงอายุระหว่าง 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.30 และช่วงอายุ 51 ปีขึ้นไป มีจำนวนน้อยที่สุด เพียงร้อยละ 2.40 เป็นพยาบาลที่สังกัดโรงพยาบาล ในสังกัดคณะแพทยศาสตร์ ทบวงมหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 56.30 และเป็นพยาบาลที่สังกัดโรงพยาบาลนอกสังกัดคณะแพทยศาสตร์ ทบวงมหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 43.70

พยาบาลส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปร้อยละ 83 ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ร้อยละ 17 ตำแหน่งพยาบาลประจำการร้อยละ 72.40 ตำแหน่งทางด้านบริหารร้อยละ 27.60 ลักษณะงานส่วนใหญ่ให้บริการพยาบาลทั่วไปร้อยละ 74.30 ให้บริการพยาบาลในภาวะวิกฤต ร้อยละ 25.70 ระยะเวลาในการปฏิบัติงานของพยาบาลส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 10 ปี และต่ำกว่าร้อยละ 49.50 รองลงมามีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 11 - 20 ปี ร้อยละ 35.60 มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 21 - 30 ปี ร้อยละ 14.00 และมีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 31 ปีขึ้นไปน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 0.90

พยาบาลส่วนใหญ่ไม่ได้รับการแต่งตั้งเป็นอาจารย์พิเศษ จากคณะพยาบาลศาสตร์ และ ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ ถึงร้อยละ 85.80 มีเพียงร้อยละ 14.20 ที่ได้รับการแต่งตั้งจาก คณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ให้เป็นอาจารย์พิเศษ ระยะเวลาการเป็น อาจารย์พิเศษส่วนใหญ่จึงไม่มี ร้อยละ 85.80 ส่วนระยะเวลาของผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็น อาจารย์พิเศษส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 1 - 5 ปีเพียงร้อยละ 7.40 รองลงมามีระยะเวลาการเป็น อาจารย์พิเศษระหว่าง 11 - 15 ปีร้อยละ 2.70 ระยะเวลาการเป็นอาจารย์พิเศษระหว่าง 6 - 10 ปีร้อยละ 2.20 และระยะเวลาการเป็นอาจารย์พิเศษ 16 - 20 ปีเพียงร้อยละ 1.90 เท่านั้น

การมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติ พยาบาลส่วนใหญ่เกี่ยวข้อง โดยให้การช่วยเหลือนักศึกษาพยาบาลด้วยการให้คำแนะนำ ถ่ายทอดความรู้ เทคนิควิธีการ พยาบาลต่าง ๆ ในการฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลถึงร้อยละ 79.30 รับผิดชอบสอนโดยตรงจาก พยาบาลที่ได้รับการแต่งตั้งมอบหมายให้สอนเพียงร้อยละ 6.50 ส่วนการมีส่วนร่วมสอนให้คำ แนะนำประเมินผลนิเทศรายวิชานั้น พยาบาลส่วนใหญ่มีส่วนร่วมสอนให้คำแนะนำประเมินผลนิเทศ รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลฝึกหัดร้อยละ 47.70 ปฏิบัติการพยาบาลเฉพาะสาขาร้อยละ 29.40 ปฏิบัติการบริหารการพยาบาลร้อยละ 10.50 ปฏิบัติการเฉพาะสาขาและปฏิบัติการพยาบาลฝึกหัด

มีเพียงร้อยละ 9.30 และปฏิบัติการพยาบาลเฉพาะสาขา ปฏิบัติการพยาบาลฝึกหัดและปฏิบัติการบริหารการพยาบาลร้อยละ 3.10 ตามลำดับ

3.2 ความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับการสอนหรือถ่ายทอดความรู้ของพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนหรือถ่ายทอดความรู้ของพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ความคิดเห็นของพยาบาล	จำนวน (n=323)	%
1. การสอนเป็นบทบาทหนึ่งของวิชาชีพพยาบาล		
เป็น	314	97.20
ไม่เป็น	9	2.80
2. พยาบาลมีบทบาทในการสอนหรือถ่ายทอดความรู้แก่พยาบาลรุ่นน้อง		
มี	318	98.50
ไม่มี	5	1.50
3. พยาบาลมีบทบาทในการสอนหรือถ่ายทอดความรู้แก่นักศึกษาพยาบาล		
ใช่	312	96.60
ไม่ใช่	11	3.40

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่า พยาบาลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์ การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการสอนเป็นบทบาทหนึ่งของวิชาชีพพยาบาลถึง ร้อยละ 97.20 ไม่เป็นร้อยละ 2.80 พยาบาลมีบทบาทในการสอนหรือถ่ายทอดความรู้แก่ พยาบาลรุ่นน้องร้อยละ 98.50 ไม่มีร้อยละ 1.50 ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับพยาบาลมีบทบาทใน การสอนหรือถ่ายทอดความรู้แก่นักศึกษาพยาบาลนั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่ใช้ร้อยละ 96.60 ไม่ใช้ร้อยละ 3.40

3.3 ความต้องการความรู้ของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการ พยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละระดับความต้องการความรู้ของพยาบาลในการจัดประสบการณ์ การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล จำนวนรายด้านความต้องการความรู้

ความต้องการความรู้ ด้าน	ระดับความต้องการความรู้					
	สูง		ปานกลาง		ต่ำ	
	n	%	n	%	n	%
การจัดการเรียนการสอน	221	68.40	101	31.30	1	0.30
การพยาบาล	242	74.90	81	25.10	0	0.00
การบริหารการพยาบาล	123	38.10	195	60.40	5	1.50
การศึกษาพยาบาล	49	15.20	241	74.60	33	10.20
รวม	250	77.40	73	22.60	0	0.00

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่า พยาบาลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในภาพรวม พยาบาลส่วนใหญ่ร้อยละ 77.40 มีระดับความต้องการความรู้เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลอยู่ในระดับสูง และอยู่ในระดับปานกลางเพียงร้อยละ 22.60 ส่วนระดับต่ำไม่มี

เมื่อจำแนกรายด้าน ระดับความต้องการความรู้ของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล ด้านการจัดการเรียนการสอน พยาบาลส่วนใหญ่ร้อยละ 68.40 มีระดับความต้องการความรู้เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลอยู่ในระดับสูง ระดับปานกลางร้อยละ 31.30 ส่วนระดับต่ำเพียงร้อยละ 0.30 ด้านการพยาบาล พยาบาลส่วนใหญ่ร้อยละ 74.90 มีระดับความต้องการความรู้เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลอยู่ในระดับสูง และระดับปานกลางร้อยละ 25.10 ส่วนระดับต่ำไม่มี

ด้านการบริหารการพยาบาล พยาบาลส่วนใหญ่ร้อยละ 60.40 มีระดับความต้องการความรู้เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลอยู่ในระดับปานกลาง ระดับสูงร้อยละ 38.10 และระดับต่ำเพียงร้อยละ 1.50 ด้านการศึกษาพยาบาล พยาบาลส่วนใหญ่ร้อยละ 74.60 มีระดับความต้องการความรู้เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลอยู่ในระดับปานกลาง อยู่ในระดับสูงร้อยละ 15.20 และอยู่ในระดับต่ำร้อยละ 10.20

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของวิธีการถ่ายทอดความรู้ในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลที่พยาบาลต้องการมากที่สุด จำนวนรายด้านของความต้องการความรู้

ความต้องการความรู้	วิธีการถ่ายทอดความรู้												
	ด้าน	การสัมมนา		อบรมเชิงปฏิบัติการ		ฝึกปฏิบัติ		ประชุมปรึกษา		ศึกษาดูงาน		ศึกษาดูงานตนเอง	
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
การจัดการเรียน													
การสอน	68	21.10	148	45.80	34	10.50	41	12.70	25	7.70	7	2.20	
การพยาบาล	40	12.40	106	32.80	128	39.60	11	3.40	34	10.50	4	1.20	
การบริหารการ													
พยาบาล	101	31.30	95	29.40	30	9.30	30	9.30	65	20.10	2	0.60	
การศึกษาพยาบาล	118	36.50	91	28.20	22	6.80	40	12.40	44	13.60	8	2.50	

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่า วิธีการถ่ายทอดความรู้ในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลที่พยาบาลต้องการมากที่สุด เมื่อจําแนกรายด้านความรู้ วิธีการถ่ายทอดความรู้ที่พยาบาลส่วนใหญ่ต้องการมากที่สุดด้านการจัดการเรียนการสอนคือการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ ร้อยละ 45.80 ส่วนวิธีการถ่ายทอดความรู้ที่พยาบาลต้องการน้อยที่สุดคือ ศึกษาดูงานตนเองร้อยละ 2.20 วิธีการถ่ายทอดความรู้ที่พยาบาลต้องการมากที่สุดด้านการพยาบาล คือ การฝึกปฏิบัติร้อยละ 39.60 วิธีการถ่ายทอดความรู้ที่พยาบาลต้องการน้อยที่สุดคือ การศึกษาดูงานตนเองเพียงร้อยละ 1.20

วิธีการถ่ายทอดความรู้ที่พยาบาลต้องการมากที่สุด ด้านบริหารการพยาบาลและด้าน การศึกษาพยาบาล คือ การสัมมนาร้อยละ 31.30 และร้อยละ 36.50 ส่วนวิธีการถ่ายทอด ความรู้ที่พยาบาลต้องการน้อยที่สุด คือการศึกษาด้วยตนเองร้อยละ 0.60 และ 2.50

3.4 ปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละระดับปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล จำนวนกรายด้านของปัญหาในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติ

ปัญหาในการจัด ประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติ ด้าน	ระดับปัญหา					
	สูง		ปานกลาง		ต่ำ	
	n	%	n	%	n	%
นักศึกษา	157	48.60	138	42.70	28	8.70
สถาบันการศึกษา	39	12.00	100	31.00	184	57.00
แหล่งฝึกภาคปฏิบัติ	38	11.80	162	50.20	123	38.10
รวม	40	12.40	219	67.80	64	19.80

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่าพยาบาลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในภาพรวมส่วนใหญ่พยาบาลร้อยละ 67.80 มีระดับปัญหาเกี่ยวกับการ

จัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลอยู่ในระดับปานกลาง ระดับต่ำร้อยละ 19.80 และระดับสูงร้อยละ 12.40 ตามลำดับ

เมื่อจําแนกรายด้านปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล ด้านนักศึกษาพยาบาล พยาบาลร้อยละ 48.60 มีระดับปัญหาอยู่ในระดับสูง ระดับปานกลางร้อยละ 42.70 และระดับต่ำเพียงร้อยละ 8.70 ตามลำดับ ด้านสถาบันการศึกษา พยาบาลส่วนใหญ่ร้อยละ 57.00 มีระดับปัญหาอยู่ในระดับต่ำ ระดับปานกลางร้อยละ 31.00 และระดับสูงเพียงร้อยละ 12.00 ตามลำดับ ด้านแหล่งฝึกภาคปฏิบัติ พยาบาลส่วนใหญ่ร้อยละ 50.20 มีระดับปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ระดับต่ำร้อยละ 38.10 และระดับสูงร้อยละ 4.80 ตามลำดับ

3.5 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความต้องการความรู้กับระดับปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล

ตาราง 7 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความต้องการความรู้กับระดับปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล

ระดับความ ต้องการ ความรู้	ระดับปัญหา						df	χ^2	C	p-value
	สูง		ปานกลาง		ต่ำ					
	O	E	O	E	O	E				
สูง (n = 250)	28	31.0	173	169.5	49	49.5	2	1.59	0.07	0.45
ปานกลาง (n = 73)	12	9.0	46	49.5	15	14.5				

จากตาราง 7 แสดงให้เห็นว่าระดับความต้องการความรู้ของพยาบาลในการจัด
 ประสพการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับปัญหา
 ของพยาบาลในการจัดประสพการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล

3.6 การศึกษาเปรียบเทียบความต้องการความรู้ของพยาบาลในการจัดประสพการณ์ การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล จำนวนตาม วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง สังกัดโรงพยาบาล และลักษณะงานที่แตกต่างกัน

ตาราง 8 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความต้องการความรู้ของพยาบาลในการจัด
 ประสพการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล จำนวนรายด้านความ
 ต้องการความรู้และวุฒิการศึกษาที่แตกต่างกัน

ความต้องการความรู้ ด้าน	วุฒิการศึกษา				t	p-value
	ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี (n = 55)		ระดับปริญญาตรีขึ้นไป (n = 268)			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
การจัดการเรียนการสอน	32.17	11.09	32.11	6.51	0.54	0.59
การพยาบาล	57.65	10.39	55.46	9.86	1.48	0.13
การบริหารการพยาบาล	10.02	5.68	9.96	4.60	0.08	0.93
การศึกษาพยาบาล	11.50	2.89	11.42	4.78	1.12	0.90
รวม	121.46	24.69	118.25	19.96	1.04	0.29

จากตาราง 8 แสดงให้เห็นว่า พยาบาลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีค่าคะแนนเฉลี่ยของความต้องการความรู้มากกว่าพยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไปในภาพรวมและในทุกด้านของความต้องการความรู้ และเมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างทางสถิติของทั้งสองกลุ่มพบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยของความต้องการความรู้ในภาพรวมและในแต่ละด้านของพยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีกับปริญญาตรีขึ้นไป มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 9 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความต้องการความรู้ของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล จำแนกรายด้านความต้องการความรู้และตำแหน่งที่แตกต่างกัน

ความต้องการความรู้ ด้าน	ตำแหน่ง				t	p-value
	ประจำการ (n = 234)		ทางด้านบริหาร (n = 89)			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
การจัดการเรียนการสอน	32.12	7.13	32.46	8.53	-0.36	0.71
การพยาบาล	55.82	10.51	55.88	8.47	-0.05	0.95
การบริหารการพยาบาล	10.08	5.53	9.69	1.68	0.66	0.51
การศึกษาพยาบาล	11.62	4.07	10.92	5.49	1.25	0.21
รวม	118.86	21.58	118.63	18.82	0.09	0.93

จากตาราง 9 แสดงให้เห็นว่าพยาบาลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ที่มีตำแหน่งพยาบาลประจำการมีค่าคะแนนเฉลี่ยความต้องการความรู้มากกว่าพยาบาลที่มีตำแหน่งทางด้านบริหารในภาพรวม เมื่อจำแนกความต้องการความรู้รายด้าน พบว่า พยาบาลประจำการมีค่าคะแนนเฉลี่ยความต้องการความรู้มากกว่าพยาบาลที่มีตำแหน่งทางด้านบริหารในด้านบริหารการพยาบาลและด้านการศึกษาพยาบาล ส่วนพยาบาลที่มีตำแหน่งทางด้านบริหารมีค่าคะแนนเฉลี่ยความต้องการความรู้มากกว่าพยาบาลประจำการด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านการพยาบาล เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างทางสถิติของทั้งสองกลุ่ม พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยของความต้องการความรู้ในภาพรวมและในแต่ละด้านของพยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี กับปริญญาตรีขึ้นไป มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 10 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความต้องการความรู้ของพยาบาลในการจัด
 ประสิทธิภาพการฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล จำนวนรายด้านความ
 ต้องการความรู้และสังกัดโรงพยาบาลที่แตกต่างกัน

สังกัดโรงพยาบาล

ความต้องการความรู้

ด้าน	ในสังกัดคณะแพทยศาสตร์ (n = 182)		นอกสังกัดคณะแพทยศาสตร์ (n = 141)		t	p-value
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
	การจัดการเรียนการสอน	31.65	6.26	32.94		
การพยาบาล	55.14	10.52	56.73	9.18	-1.42	0.15
การบริหารการพยาบาล	9.71	3.64	10.32	5.59	-1.14	0.25
การศึกษาพยาบาล	11.12	4.46	11.83	4.56	-1.40	0.16
รวม	116.58	19.79	121.66	21.84	-2.19*	0.02

*p-value < 0.05

จากตาราง 10 แสดงให้เห็นว่า พยาบาลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดประสิทธิภาพการฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลนอกสังกัดคณะแพทยศาสตร์ทบวงมหาวิทยาลัย มีค่าคะแนนเฉลี่ยความต้องการความรู้มากกว่าพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลในสังกัดคณะแพทยศาสตร์ทบวงมหาวิทยาลัยในภาพรวม และในทุกด้านของความต้องการความรู้ และเมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างทางสถิติของทั้งสองกลุ่ม พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยของความต้องการความรู้ในภาพรวมของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลนอกสังกัดคณะแพทยศาสตร์ทบวงมหาวิทยาลัย

มากกว่าพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลในสังกัดคณะแพทยศาสตร์ทบวงมหาวิทยาลัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.02

ตาราง 11 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความต้องการความรู้ของพยาบาลในการจัด
ประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล จำนวนรายด้านความ
ต้องการความรู้และลักษณะงานที่แตกต่างกัน

ความต้องการความรู้ ด้าน	ลักษณะงาน				t	p-value
	ให้บริการพยาบาล ทั่วไป (n = 240)		ให้บริการพยาบาล ในภาวะวิกฤต (n = 83)			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
การจัดการเรียนการสอน	31.98	7.80	32.90	6.44	-0.97	0.33
การพยาบาล	55.34	9.33	57.27	11.57	-1.52	0.13
การบริหารการพยาบาล	9.96	4.72	10.00	5.03	-0.06	0.95
การศึกษาพยาบาล	11.23	4.23	12.00	5.23	-1.34	0.18
รวม	117.90	21.10	121.40	19.93	-1.32	0.18

จากตาราง 11 แสดงให้เห็นว่า พยาบาลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยที่มีลักษณะงานให้บริการพยาบาลในภาวะวิกฤต มีค่าคะแนนเฉลี่ยของความต้องการความรู้มากกว่าพยาบาลที่มีลักษณะงานให้บริการพยาบาลทั่วไปในภาพรวมและในทุกด้านของความต้องการความรู้ และเมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างทางสถิติของทั้งสองกลุ่ม พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของความต้องการความรู้ในภาพรวมและในแต่ละด้านของพยาบาลที่ให้บริการพยาบาลในภาวะวิกฤต กับพยาบาลที่ให้บริการพยาบาลทั่วไป มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.7 การศึกษาเปรียบเทียบปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติ
การพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล จำนวนตาม วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง สังกัดโรงพยาบาลและ
ลักษณะงานที่แตกต่างกัน

ตาราง 12 เปรียบเทียบความถี่ระหว่างค่าสังเกตและค่าคาดหวังของปัญหาของพยาบาลในการ
 จัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล จำนวนรายด้านปัญหาและวุฒิ
 การศึกษาที่แตกต่างกัน

ปัญหาด้าน/ ระดับปัญหา	วุฒิการศึกษา				df	χ^2	p-value
	ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี (n = 55)		ระดับปริญญาตรีขึ้นไป (n = 268)				
	O	E	O	E			
นักศึกษาพยาบาล					2	11.88*	0.02
สูง	16 (10.2%)	26.70	141 (89.8%)	130.30			
ปานกลาง	30 (21.7%)	23.50	108 (78.3%)	114.50			
ต่ำ	9 (32.1%)	4.80	19 (67.9%)	23.20			

ตาราง 12 (ต่อ)

ปัญหาด้าน/ ระดับปัญหา	วุฒิการศึกษา				df	χ^2	p-value
	ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี (n = 55)		ระดับปริญญาตรีขึ้นไป (n = 268)				
	O	E	O	E			
สถาบันการศึกษา					2	3.15	0.20
สูง	4 (10.3%)	6.60	35 (89.7%)	32.40			
ปานกลาง	14 (14.0%)	17.00	86 (86.0%)	83.00			
ต่ำ	37 (20.1%)	31.30	147 (79.9%)	152.70			
แหล่งฝึกภาคปฏิบัติ					2	6.87	0.30
สูง	2 (5.3%)	6.50	36 (94.7%)	31.50			
ปานกลาง	25 (15.4%)	27.60	137 (84.6%)	134.40			
ต่ำ	28 (22.8%)	20.90	95 (77.2%)	102.10			

ตาราง 12 (ต่อ)

ปัญหาด้าน/ ระดับปัญหา	วุฒิการศึกษา				df	χ^2	p-value
	ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี		ระดับปริญญาตรีขึ้นไป				
	O	E	O	E			
รวม					2	8.26*	0.01
สูง	2	6.80	38	33.20			
	(5.0%)		(95.0%)				
ปานกลาง	36	37.30	183	181.70			
	(16.4%)		(83.6%)				
ต่ำ	17	10.90	47	53.10			
	(26.6%)		(73.4%)				

*p-value < 0.05

จากตาราง 12 แสดงให้เห็นว่า พยาบาลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปมีค่าร้อยละความถี่ของปัญหาในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลมากกว่าพยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาด้านปริญญาตรี ในภาพรวมและในแต่ละด้านของปัญหาทุกระดับในการจัดประสบการณ์ฝึกภาคปฏิบัติ และเมื่อพิจารณาผลการทดสอบความเป็นอิสระของระดับวุฒิการศึกษากับระดับปัญหาของพยาบาล พบว่า มีความสัมพันธ์สอดคล้องกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.02 ในภาพรวม และ

ปัญหาด้านนักศึกษาพยาบาลตามลำดับ แสดงว่า ระดับวุฒิการศึกษากับระดับปัญหาของพยาบาลชั้น
อยู่ต่อกัน แต่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างระดับวุฒิการศึกษาระดับปัญหาในด้านสถาบันการศึกษา
และแหล่งฝึกภาคปฏิบัติ

ตาราง 13 เปรียบเทียบความถี่ระหว่างค่าสังเกตและค่าคาดหวังของปัญหาของพยาบาลใน
การจัดประสบการณ์ฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล จำแนกรายด้านปัญหา
และตำแหน่งที่แตกต่างกัน

ปัญหาด้าน/ ระดับปัญหา	ตำแหน่ง				df	χ^2	p-value
	ประชากร (n = 234)		ทางด้านบริหาร (n = 89)				
	O	E	O	E			
นักศึกษาพยาบาล					2	0.25	0.87
สูง	112 (71.3%)	113.70	45 (28.7%)	43.30			
ปานกลาง	102 (73.9%)	100.00	36 (26.1%)	38.00			
ต่ำ	20 (71.4%)	20.30	8 (28.6%)	7.70			

ตาราง 13 (ต่อ)

ปัญหาด้าน/ ระดับปัญหา	ตำแหน่ง				df	χ^2	p-value
	ประจำการ (n = 234)		ทางด้านบริหาร (n = 89)				
	O	E	O	E			
สถาบันการศึกษา					2	0.78	0.67
สูง	26 (66.7%)	28.30	13 (33.3%)	10.70			
ปานกลาง	74 (74.0%)	72.40	26 (26.0%)	27.60			
ต่ำ	134 (72.8%)	133.30	50 (27.2%)	50.70			
แหล่งฝึกภาคปฏิบัติ					2	3.08	0.21
สูง	32 (84.2%)	27.50	6 (15.8%)	10.50			
ปานกลาง	116 (71.6%)	117.40	46 (28.4%)	44.60			
ต่ำ	86 (69.9%)	89.10	37 (30.1%)	33.90			

ตาราง 13 (ต่อ)

ปัญหาด้าน/ ระดับปัญหา	ตำแหน่ง				df	χ^2	p-value
	ประชากร (n = 234)		ทางด้านบริหาร (n = 89)				
	O	E	O	E			
รวม					2	0.04	0.97
สูง	29 (72.5%)	29.00	11 (27.5%)	11.00			
ปานกลาง	158 (72.1%)	158.70	61 (27.9%)	60.30			
ต่ำ	47 (73.4%)	46.40	17 (26.6%)	17.60			

จากตาราง 13 แสดงให้เห็นว่าพยาบาลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ที่มีตำแหน่งพยาบาลประชากรมีค่าร้อยละความถี่ของปัญหาในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลมากกว่าพยาบาลที่มีตำแหน่งทางด้านบริหารในภาพรวม และในแต่ละด้านของปัญหาทุกระดับในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติ และเมื่อพิจารณาผลการทดสอบความเป็นอิสระของตำแหน่งที่ต่างกัน กับระดับปัญหาของพยาบาล พบว่า มีความสัมพันธ์ สอดคล้องกันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในภาพรวมและในแต่ละด้านของปัญหา แสดงว่า ตำแหน่งที่ต่างกันกับระดับของปัญหาไม่ขึ้นอยู่กับกัน

ตาราง 14 เปรียบเทียบความถี่ระหว่างค่าสังเกตและค่าคาดหวังของปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล จำนวนรายด้านปัญหา และสังกัดโรงพยาบาลที่แตกต่างกัน

ปัญหาด้าน/ ระดับปัญหา	สังกัดโรงพยาบาล				df	χ^2	p-value
	ในสังกัดคณะแพทยศาสตร์		นอกสังกัดคณะแพทยศาสตร์				
	(n = 182)		(n = 141)				
	O	E	O	E			
นักศึกษาพยาบาล					2	0.29	0.86
สูง	87 (55.4%)	88.50	70 (44.6%)	68.50			
ปานกลาง	80 (58.0%)	77.80	58 (42.0%)	60.20			
ต่ำ	15 (53.6%)	15.80	13 (46.4%)	12.20			

ตาราง 14 (ต่อ)

ปัญหาด้าน/ ระดับปัญหา	สังกัดโรงพยาบาล				df	χ^2	p-value
	ในสังกัดคณะแพทยศาสตร์		นอกสังกัดคณะแพทยศาสตร์				
	(n = 182)		(n = 141)				
	O	E	O	E			
สถาบันการศึกษา					2	0.37	0.83
สูง	23 (59.0%)	22.00	16 (41.0%)	17.00			
ปานกลาง	54 (54.0%)	56.30	46 (46.0%)	43.70			
ต่ำ	105 (57.1%)	103.70	79 (42.9%)	80.30			
แหล่งฝึกภาคปฏิบัติ					2	0.29	0.84
สูง	23 (60.5%)	21.40	15 (39.5%)	16.60			
ปานกลาง	91 (56.2%)	91.30	71 (43.8%)	70.70			
ต่ำ	68 (55.3%)	69.30	55 (44.7%)	53.70			

ตาราง 14 (ต่อ)

ปัญหาด้าน/ ระดับปัญหา	สังกัดโรงพยาบาล				df	χ^2	p-value
	ในสังกัดคณะแพทยศาสตร์		นอกสังกัดคณะแพทยศาสตร์				
	(n = 182)		(n = 141)				
	O	E	O	E			
รวม				2	0.11	0.94	
สูง	23 (57.5%)	22.50	17 (42.5%)	17.50			
ปานกลาง	122 (55.7%)	123.40	97 (44.3%)	95.60			
ต่ำ	37 (57.8%)	36.10	27 (42.2%)	27.90			

จากตาราง 14 แสดงให้เห็นว่า พยาบาลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลในสังกัดคณะแพทยศาสตร์ทบวงมหาวิทยาลัยมีค่าร้อยละความถี่ของปัญหาในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลมากกว่าพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลนอกสังกัดคณะแพทยศาสตร์ทบวงมหาวิทยาลัยในภาพรวมและในแต่ละด้านของปัญหาทุกระดับในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติ และเมื่อพิจารณาผลการทดสอบความเป็นอิสระของสังกัดโรงพยาบาลที่ต่างกันกับระดับปัญหาของพยาบาลพบที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติในภาพรวมและในแต่ละด้าน แสดงว่า สังกัดของโรงพยาบาลที่ต่างกันกับระดับปัญหาไม่ขึ้นอยู่กับกัน

ตาราง 15 เปรียบเทียบความถี่ระหว่างค่าสังเกตและค่าคาดหวังของปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล จำนวนรายด้านปัญหา และลักษณะงานที่แตกต่างกัน

ปัญหาด้าน/ ระดับปัญหา	ลักษณะงาน				df	χ^2	p-value
	ให้บริการพยาบาล ทั่วไป (n = 240)		ให้บริการพยาบาล ในภาวะวิกฤต (n = 83)				
	O	E	O	E			
นักศึกษาพยาบาล					2	0.57	0.75
สูง	118 (75.2%)	116.70	39 (24.8%)	40.30			
ปานกลาง	100 (72.5%)	102.50	38 (27.5%)	35.50			
ต่ำ	22 (78.6%)	20.80	6 (21.4%)	7.20			

ตาราง 15 (ต่อ)

ปัญหาด้าน/ ระดับปัญหา	ลักษณะงาน				df	χ^2	p-value
	ให้บริการพยาบาล ทั่วไป (n = 240)		ให้บริการพยาบาล ในภาวะวิกฤต (n = 83)				
	O	E	O	E			
	สถาบันการศึกษา						
สูง	26 (66.7%)	29.00	13 (33.3%)				
ปานกลาง	73 (73.0%)	74.30	27 (27.0%)				
ต่ำ	141 (76.6%)	136.70	43 (23.4%)				
แหล่งฝึกภาคปฏิบัติ				2	4.21	0.12	
สูง	28 (73.7%)	28.20	10 (26.3%)				
ปานกลาง	128 (79.0%)	120.40	34 (21.0%)				
ต่ำ	84 (68.3%)	91.40	39 (31.7%)				

ตาราง 15 (ต่อ)

ปัญหาด้าน/ ระดับปัญหา	ลักษณะงาน				df	χ^2	p-value
	ให้บริการพยาบาล ทั่วไป (n = 240)		ให้บริการพยาบาล ในภาวะวิกฤต (n = 83)				
	O	E	O	E			
รวม					2	7.11*	0.02
สูง	28 (70.0%)	29.70	12 (30.0%)	10.30			
ปานกลาง	172 (78.5%)	162.70	47 (21.5%)	56.30			
ต่ำ	40 (62.5%)	47.60	24 (37.5%)	16.40			

*p-value < 0.05

จากตาราง 15 แสดงให้เห็นว่า พยาบาลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ที่มีลักษณะงานให้บริการพยาบาลทั่วไปมีค่าร้อยละความถี่ของปัญหาในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลมากกว่าพยาบาลที่มีลักษณะงานให้บริการพยาบาลในภาวะวิกฤตในภาพรวมและในแต่ละด้านของปัญหาทุกระดับในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติ เมื่อพิจารณาผลการทดสอบความเป็นอิสระของลักษณะงานที่ต่างกันกับระดับปัญหาของพยาบาลพบว่า

มีความสัมพันธ์สอดคล้องกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.02 ในภาพรวม แสดงว่า ลักษณะงานที่ต่างกันกับระดับปัญหาขึ้นอยู่กับกัน แต่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะงานที่ต่างกับระดับปัญหาในด้านนักศึกษาพยาบาล สถาบันการศึกษา และแหล่งฝึกภาคปฏิบัติ

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องความต้องการความรู้ของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติ การพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย มีบทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

บทย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาระดับความต้องการความรู้และระดับปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติ การพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย
2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความต้องการความรู้กับระดับปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติ การพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย
3. ศึกษาเปรียบเทียบความต้องการความรู้และปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติ การพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จำแนกตามวุฒิการศึกษา ตำแหน่ง สังกัดโรงพยาบาล และลักษณะงานที่แตกต่างกัน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ความต้องการความรู้ของพยาบาลมีความสัมพันธ์กับปัญหาของพยาบาล
2. พยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีมีความต้องการความรู้และปัญหามากกว่าพยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป
3. พยาบาลประจำการมีความต้องการความรู้และปัญหามากกว่าพยาบาลที่มีตำแหน่งทางด้านบริหาร

4. พยาบาลในโรงพยาบาลนอกสังกัดคณะแพทยศาสตร์ทบวงมหาวิทยาลัย มีความต้องการความรู้ และปัญหามากกว่าพยาบาลในโรงพยาบาลในสังกัดคณะแพทยศาสตร์ ทบวงมหาวิทยาลัย

5. พยาบาลที่ให้บริการพยาบาลในภาวะวิกฤตมีความต้องการความรู้ และปัญหามากกว่าพยาบาลที่ให้บริการพยาบาลทั่วไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลที่ปฏิบัติการให้บริการพยาบาลแก่ผู้รับบริการ

ณ. แผนกอายุรกรรม แผนกศัลยกรรม แผนกสูตินรีเวช แผนกกุมารเวชกรรม หออภิบาลผู้ป่วยหนัก และแผนกฉุกเฉิน ในโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ โรงพยาบาลศรีนครินทร์ โรงพยาบาลศิริราช โรงพยาบาลรามธิบดี โรงพยาบาลสงขลานครินทร์ โรงพยาบาลฉะเชิงเทรา โรงพยาบาลชลบุรี โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ และโรงพยาบาลหาดใหญ่ รวมประชากรจำนวน 5,040 คน

กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามการคำนวณของยามานะ (Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อน 5% ได้จำนวน 370 คน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยกำหนดสัดส่วนของประชากรแต่ละแผนก แต่ละโรงพยาบาล ตามความเหมาะสม (disproportional stratified random sampling) เนื่องจากประชากรแต่ละกลุ่มย่อย แต่ละแผนก แต่ละโรงพยาบาล แตกต่างกันมากเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างที่สุ่มแต่ละกลุ่ม แต่ละแผนก มีจำนวนที่เหมาะสมที่จะครอบคลุมคุณลักษณะของประชากรอย่างครบถ้วนมากที่สุด แล้วทำการสุ่มตัวอย่างประชากรแต่ละโรงพยาบาล แต่ละแผนกที่กำหนดสัดส่วนไว้โดยการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน นำมาปรับปรุงแก้ไขให้เกิดความสมบูรณ์แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับพยาบาลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลที่เป็นแหล่งศึกษาปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวง

มหาวิทยาลัยดังกล่าวข้างต้น จำนวน 98 คน นำมาวิเคราะห์ความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม ในรูปสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha-coefficient) ของแบบสอบถามตอนที่ 2 ความต้องการความรู้ของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลได้ เท่ากับ 0.82 แบบสอบถามตอนที่ 3 ปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติ การพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลในรูปสัมประสิทธิ์ของการสร้างชิ้นใหม่ (coefficient of reproducibility) แบบสเกลกัตต์แมนได้เท่ากับ 0.87 ซึ่งมีค่าความเชื่อถือได้สูงเพียงพอ นำแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ตอบแบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม แล้วให้ตัวแทนผู้วิจัยแต่ละโรงพยาบาลและผู้วิจัยเอง ดำเนินการ เก็บรวบรวมแบบสอบถาม ระหว่างวันที่ 14 เดือนตุลาคม 2539 ถึงวันที่ 14 เดือนกุมภาพันธ์ 2540 ได้แบบสอบถาม กลับคืนมาจำนวน 351 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94.86 ภายหลังจากตรวจสอบความสมบูรณ์แล้ว ได้แบบสอบถามจำนวน 343 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.78 จำนวนแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ได้ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ไม่ต้องการความรู้ให้ยุติตอบแบบสอบถามจำนวน 20 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 9.83 ของแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ กลุ่มที่ต้องการความรู้จำนวน 323 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94.16 ของแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ คิดเป็นร้อยละ 92.02 ของผู้ตอบแบบสอบถามกลับคืนมา และคิดเป็นร้อยละ 87.29 ของแบบสอบถามทั้งหมดที่ส่งให้กลุ่มตัวอย่างตอบ นำแบบสอบถาม ฉบับสมบูรณ์ทั้งสองกลุ่มที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC เพื่อคำนวณค่าความถี่ ค่าร้อยละของสถานภาพทั่วไป ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนหรือการถ่ายทอด ความรู้ทั่วไป วิธีการถ่ายทอดความรู้ที่ต้องการมากที่สุดของพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการความรู้ของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล ค่าความถี่และค่าร้อยละของค่าที่สังเกตได้ ค่าความถี่ของความคาดหวังของปัญหาในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติของพยาบาล จัดระดับความต้องการความรู้และ

ระดับปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติพยาบาล หากความสัมพันธ์ระหว่างระดับความต้องการความรู้กับระดับปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติพยาบาล โดยใช้สถิติการวิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์แบบคอนติเจนซี (contingency) วิเคราะห์ความแตกต่างของความต้องการความรู้ของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติพยาบาลที่มีวุฒิการศึกษา ตำแหน่ง สังกัดโรงพยาบาล และลักษณะงานที่แตกต่างกัน โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระต่อกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และวิเคราะห์ความแตกต่างของปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติพยาบาลที่มีวุฒิการศึกษา ตำแหน่ง สังกัดโรงพยาบาล และลักษณะงานที่แตกต่างกัน โดยใช้การทดสอบไคสแควร์ (chi-square) ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สรุปผล

1. สถานภาพทั่วไปของพยาบาล

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาวิจัย คือ พยาบาลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่มีช่วงอายุระหว่าง 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 44 รองลงมา มีช่วงอายุระหว่าง 30 ปี และต่ำกว่า คิดเป็นร้อยละ 35.30 ช่วงอายุ 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.30 และช่วงอายุ 51 ปีขึ้นไป มีจำนวนน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 2.40 เป็นพยาบาลที่สังกัดโรงพยาบาลในสังกัดคณะแพทยศาสตร์ ทบวงมหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 56.30 และเป็นพยาบาลที่สังกัดโรงพยาบาลนอกสังกัดคณะแพทยศาสตร์ ทบวงมหาวิทยาลัยคิดเป็นร้อยละ 43.70

พยาบาลส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปร้อยละ 83 ต่ำกว่าระดับปริญญาตรีร้อยละ 17 ตำแหน่งพยาบาลประจำการร้อยละ 72.40 ตำแหน่งทางด้านบริหาร ร้อยละ 27.60 ลักษณะงานพยาบาลส่วนใหญ่ให้บริการพยาบาลทั่วไปร้อยละ 74.30 ให้บริการพยาบาลในภาวะวิกฤตร้อยละ 25.70 ระยะเวลาในการปฏิบัติงานของพยาบาลส่วนใหญ่ปฏิบัติงาน 10 ปี และต่ำกว่าร้อยละ 49.50 รองลงนามีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 11 - 20 ปี ร้อยละ 35.60 ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 21 - 30 ปี ร้อยละ 14.00 และมีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 31 ปีขึ้นไปน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 0.90

พยาบาลส่วนใหญ่ไม่ได้รับการแต่งตั้งเป็นอาจารย์พิเศษ จากคณะพยาบาลศาสตร์ และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ ถึงร้อยละ 85.80 มีเพียงร้อยละ 14.20 ที่ได้รับการแต่งตั้งจาก คณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ให้เป็นอาจารย์พิเศษ นิเทศน์ศึกษาพยาบาล พยาบาลส่วนใหญ่จึงไม่มีระยะเวลาการเป็นอาจารย์พิเศษร้อยละ 85.80 ส่วนพยาบาลที่มีระยะเวลาการเป็นอาจารย์พิเศษส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 1 - 5 ปี ร้อยละ 7.40 รองลงมา ระหว่าง 11 - 15 ปี ร้อยละ 2.70 ระหว่าง 6 - 10 ปี ร้อยละ 2.20 และมีระยะเวลาการเป็น อาจารย์พิเศษ 16 - 20 ปีน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 1.90 เท่านั้น

พยาบาลส่วนใหญ่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติ โดยให้ การช่วยเหลือนักศึกษาพยาบาลด้วยการให้คำแนะนำถ่ายทอดความรู้ เทคนิควิธีการพยาบาลต่างๆ ในการฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล ถึงร้อยละ 79.30 รับผิดชอบสอนโดยตรงจากพยาบาลที่ได้รับการ แต่งตั้งมอบหมายให้สอนเพียงร้อยละ 6.50 ส่วนการมีส่วนร่วมให้คำแนะนำ ประเมินผล นิเทศรายวิชานั้นพบว่า พยาบาลส่วนใหญ่มีส่วนร่วมสอน ให้คำแนะนำประเมินผลนิเทศรายวิชา ปฏิบัติการพยาบาลฝึกหัดร้อยละ 47.70 ปฏิบัติการพยาบาลเฉพาะสาขาร้อยละ 29.40 ปฏิบัติ การบริหารการพยาบาลร้อยละ 10.50 ปฏิบัติการพยาบาลเฉพาะสาขาและปฏิบัติการพยาบาล ฝึกหัดร้อยละ 9.30 และปฏิบัติการพยาบาลเฉพาะสาขา ปฏิบัติการพยาบาลฝึกหัด และปฏิบัติ การบริหารการพยาบาลร้อยละ 3.10 ตามลำดับ

2. ความคิดเห็นทั่วไปของพยาบาลเกี่ยวกับการสอนหรือถ่ายทอดความรู้ของพยาบาล ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

พยาบาลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า การสอนเป็นบทบาทหนึ่งของวิชาชีพพยาบาลถึงร้อยละ 97.20 ไม่เป็นร้อยละ 2.80 พยาบาลมีบทบาทในการสอนหรือถ่ายทอดความรู้แก่พยาบาลรุ่นน้องร้อยละ 98.50 ไม่มีบทบาทในการสอนร้อยละ 1.50 ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับพยาบาลมีบทบาทในการสอนหรือถ่ายทอดความรู้แก่นักศึกษาพยาบาลนั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าใช่ร้อยละ 96.60 ไม่ใช่ร้อยละ 3.40

3. ระดับความต้องการความรู้ของพยาบาล ในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล

พยาบาลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในภาพรวมส่วนใหญ่ร้อยละ 77.40 มีระดับความต้องการความรู้เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลอยู่ในระดับสูงและอยู่ในระดับปานกลางเพียงร้อยละ 22.60 ส่วนระดับต่ำไม่มี

เมื่อจำแนกรายด้านพบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการพยาบาลพยาบาลส่วนใหญ่มีระดับความต้องการความรู้สูงถึงร้อยละ 68.40 และร้อยละ 74.90 ระดับปานกลางเพียงร้อยละ 31.30 และร้อยละ 25.10 ส่วนระดับต่ำมีน้อยมาก โดยเฉพาะด้านการพยาบาลไม่มี

ความต้องการความรู้ด้านการบริหารพยาบาลและด้านการศึกษาพยาบาล พยาบาลส่วนใหญ่มีระดับความต้องการความรู้ปานกลาง ร้อยละ 60.40 และร้อยละ 74.60 รองลงมา ระดับสูงเพียงร้อยละ 38.10 และร้อยละ 15.20 ส่วนระดับต่ำเพียงร้อยละ 1.50 และร้อยละ 10.20

4. วิธีการถ่ายทอดความรู้ ในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลที่พยาบาลต้องการ

พยาบาลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เมื่อจำแนกรายด้าน ความต้องการความรู้ พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน วิธีการถ่ายทอดความรู้ที่พยาบาลส่วนใหญ่ต้องการมากที่สุด คือ อบรมเชิงปฏิบัติการร้อยละ 45.80 ด้านการพยาบาลวิธีการถ่ายทอดความรู้ที่ต้องการมากที่สุดคือ ฝึกปฏิบัติร้อยละ 39.60 ส่วนด้านการบริหารพยาบาล และด้านการศึกษาพยาบาล วิธีการถ่ายทอดความรู้ที่พยาบาลต้องการมากที่สุดคือการสัมมนาร้อยละ 31.30 และร้อยละ 36.50

5. ระดับปัญหาของพยาบาล ในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล

พยาบาลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในภาพรวมส่วนใหญ่พยาบาลร้อยละ 67.80 มีระดับปัญหาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลอยู่ในระดับปานกลาง ระดับต่ำร้อยละ 19.80 และระดับสูงร้อยละ 12.40

เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า พยาบาลส่วนใหญ่มีปัญหในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลด้านนักศึกษาพยาบาล อยู่ในระดับสูงร้อยละ 48.60 และระดับปานกลาง ร้อยละ 42.70 ด้านแหล่งฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล พยาบาลส่วนใหญ่มีปัญหอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 50.20 และด้านสถานบันการศึกษา พยาบาลส่วนใหญ่มีปัญหอยู่ในระดับต่ำร้อยละ 57.00

6. ความสัมพันธ์ ระหว่างระดับความต้องการความรู้กับระดับปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลไม่มีความสัมพันธ์กัน

7. การศึกษาเปรียบเทียบ ความต้องการความรู้ของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล จำแนกตามวุฒิการศึกษา ตำแหน่ง สังกัดโรงพยาบาล และลักษณะงานที่แตกต่างกัน

7.1 พยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาดำกว่าปริญญาตรี มีความต้องการความรู้ในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลมากกว่าพยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไปในภาพรวมและในทุกด้านของความต้องการความรู้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

7.2 พยาบาลที่มีตำแหน่งพยาบาลประจำการมีความต้องการความรู้ในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลมากกว่าพยาบาลที่มีตำแหน่งบริหารในภาพรวม ด้านบริหารการพยาบาล และด้านการศึกษาพยาบาล แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนพยาบาลที่มีตำแหน่งบริหารมีความต้องการความรู้ ในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลมากกว่าพยาบาลประจำการด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการพยาบาล แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

7.3 พยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลนอกสังกัดคณะแพทยศาสตร์ ทบวงมหาวิทยาลัยมีความต้องการความรู้ในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษา

พยาบาลมากกว่าพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลในสังกัดคณะแพทยศาสตร์ ทบวงมหาวิทยาลัย ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.02

7.4 พยาบาลที่ให้บริการพยาบาลในภาวะวิกฤตมีความต้องการความรู้ในการจัด ประสพการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลมากกว่าพยาบาลที่ให้บริการ พยาบาลทั่วไป ในภาพรวมและในทุกด้านของความต้องการความรู้ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติ

8. การศึกษาเปรียบเทียบปัญหาของพยาบาลในการจัดประสพการณ์การฝึกภาคปฏิบัติ การพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล จำแนกตาม วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง สังกัดโรงพยาบาล และ ลักษณะงานที่แตกต่างกัน

8.1 ระดับวุฒิการศึกษากับระดับปัญหาของพยาบาลในการจัดประสพการณ์การฝึก ภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลในภาพรวม มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.01 แสดงว่า วุฒิการศึกษาที่ต่างกันทำให้พยาบาลมีปัญหาในการจัดประสพการณ์การฝึก ภาคปฏิบัติการพยาบาลต่างกัน จากผลการวิจัยพบว่า พยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปมี ปัญหาในการจัดประสพการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลมากกว่าพยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่า ปริญญาตรี และเมื่อพิจารณารายด้านปรากฏว่า พยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปมีปัญหา ด้านนักศึกษาพยาบาลมากกว่าพยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ส่วนปัญหาด้านสถาบัน การศึกษา และแหล่งฝึกภาคปฏิบัติมีปัญหาไม่ต่างกัน

8.2 ตำแหน่งที่ต่างกันกับระดับปัญหาของพยาบาลในการจัดประสพการณ์การฝึก ภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลในภาพรวม และในแต่ละด้าน มีความสัมพันธ์กันอย่าง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ตำแหน่งที่ต่างกันไม่ทำให้พยาบาลมีปัญหาในการจัดประสพการณ์ การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลต่างกัน

8.3 สังกัดโรงพยาบาลที่ต่างกันกับระดับปัญหาของพยาบาลในการจัดประสพการณ์ การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลในภาพรวมและในแต่ละด้าน มีความสัมพันธ์กัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า สังกัดโรงพยาบาลที่ต่างกันไม่ทำให้พยาบาลมีปัญหาในการ จัดประสพการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลต่างกัน

8.4 ลักษณะงานที่ต่างกันกับระดับปัญหาของพยาบาลในการจัดประสพการณ์การ ฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ 0.02 แสดงว่า ลักษณะงานที่ต่างกันทำให้พยาบาลมีปัญหาในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติการพยาบาลต่างกัน จากผลการวิจัยพบว่า พยาบาลที่มีลักษณะงานให้บริการพยาบาลทั่วไปมีปัญหาในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติการพยาบาลมากกว่าพยาบาลที่มีลักษณะงานให้บริการพยาบาลในภาวะวิกฤต

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องความต้องการความรู้ของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยมีประเด็นสำคัญที่นำไปสู่การอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ระดับความต้องการความรู้ของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติ

การพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล

ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า พยาบาลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่มีระดับความต้องการรู้เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติการพยาบาลอยู่ในระดับสูง ระดับปานกลาง มีจำนวนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ส่วนในระดับต่ำไม่มี ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากพยาบาลส่วนใหญ่รับรู้และยอมรับว่าการสอนเป็นบทบาทหนึ่งของพยาบาลถึงร้อยละ 97.20 มีบทบาทในการสอนหรือถ่ายทอดความรู้แก่พยาบาลรุ่นน้องร้อยละ 98.50 และแก่นักศึกษาพยาบาล ร้อยละ 96.60 ดังข้อมูลจากการศึกษาความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับการสอนของพยาบาลครั้งนี้ในตาราง 3 หน้า 50 และการศึกษาของ สาคร พุทธปวน (2522 : 82 - 83) พบว่า พยาบาลส่วนใหญ่มีความต้องการ มีส่วนร่วมด้านการสอนภาคปฏิบัติมากที่สุด เพื่อให้ได้รับการยอมรับความสามารถด้านการสอนจากนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล ผู้รับบริการ (ผู้ป่วย) ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล อันเป็นความต้องการพื้นฐานขั้นสูงสุดของมนุษย์ที่ทำให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข (Rosdahl, Caroline Bunker., 1995 : 43) พยาบาลส่วนใหญ่จึงเกิดแรงจูงใจมีความต้องการแสดงบทบาทด้านการสอนแก่นักศึกษาพยาบาลให้ดีที่สุดตามการรับรู้ยอมรับในบทบาทด้านการสอน

ในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลบห
 ผู้ป่วยที่มีผู้ป่วย เป็นศูนย์กลาง ผู้สอนต้องคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของการบริการพยาบาลที่มีคุณภาพร่วม
 ไปด้วยและผู้ป่วยต้องได้รับบริการพยาบาลที่มีคุณภาพตลอดเวลา การนิเทศการฝึกการปฏิบัติงาน
 ของนักศึกษาพยาบาลจะต้องกระทำอย่างใกล้ชิด เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้นเนื่อง
 จากการกระทำของนักศึกษาพยาบาล ผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดีในระบบการ
 เรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์ โดยเฉพาะผู้สอนต้องเป็นผู้มีอุดมโนทัศน์ในทางบวกรมีความ
 เข้าใจตนเอง มีความรู้ทางศึกษาศาสตร์และมีความสามารถทางการพยาบาลในคลินิก
 (พวงรัตน์ บุญญานุกฤษ, 2525 : 117)

แต่เนื่องจากพยาบาลส่วนใหญ่ขาดประสบการณ์ ความรู้เดิมทางศึกษาศาสตร์
 ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้พยาบาลเกิดความพร้อม (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์,
 2528 : 221) กล่าวคือ พยาบาลส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์การเป็นอาจารย์พิเศษจัด
 ประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลมาก่อนถึงร้อยละ 85.80 มี
 เพียงจำนวนเล็กน้อย ร้อยละ 14.20 มีประสบการณ์การเป็นอาจารย์พิเศษ ดังข้อมูลทั่วไป
 ของพยาบาลจากการศึกษาครั้งนี้ในตาราง 2 หน้า 47 มีความรู้เดิมเกี่ยวกับการสอนมาบ้าง
 จากสถาบันการศึกษาที่พยาบาลแต่ละคนจบการศึกษา มาเพื่อสอนให้ความรู้ ให้สุขศึกษาแก่ผู้รับ
 บริการและญาติ ไม่เพียงพอที่ใช้จัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล
 ทำให้พยาบาลขาดความพร้อมในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล ดังผลการ
 ศึกษาของ กรรณิกา ฉ่ำพึ้ง (2538 : 71) พบว่า พยาบาลฝ่ายบริการมีความพร้อมในการ
 จัดประสบการณ์การ เรียนรู้ให้แก่ นักศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ความพร้อมของ
 พยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลที่ลดลงทำให้
 ประสิทธิภาพการสร้างทักษะการพยาบาลที่ต้องการให้ เกิดขึ้นกับนักศึกษาพยาบาลและคุณภาพที่
 ให้บริการพยาบาลแก่ผู้รับบริการพยาบาลด้อยลงได้

พยาบาลส่วนใหญ่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของประสิทธิภาพในการสร้างทักษะ
 ทางการพยาบาลที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาพยาบาลและคุณภาพของบริการพยาบาลที่ให้แก่ผู้รับบริการ
 พยาบาลที่ด้อยลงได้ที่มีสาเหตุอื่น เนื่องมาจากพยาบาลขาดประสบการณ์หรือความรู้เดิมทาง
 ศึกษาศาสตร์ ตลอดจนอาจจะไม่ได้รับการยอมรับในความสามารถในการจัดประสบการณ์การ
 ฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลจากผู้ที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้นได้ ทำให้พยาบาล

ส่วนใหญ่ต้องการความรู้ทางศึกษาศาสตร์ โดยการเรียนรู้ทั้งทางตรง มีผู้อบรมสั่งสอนให้และทางอ้อม เรียนรู้ด้วยตนเอง (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์, 2528 : 259) ดังผลการศึกษาวิธีการถ่ายทอดความรู้ที่พยาบาลต้องการมากที่สุดในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ในตาราง 5 หน้า 53 ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า พยาบาลส่วนใหญ่ต้องการความรู้ด้วยวิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการซึ่งต้องมีผู้อบรมสั่งสอนให้ร้อยละ 45.80 มากที่สุด รองลงมาได้แก่วิธีการสัมมนา ร้อยละ 21.10 จัดประชุมปรึกษา ร้อยละ 12.70 ฟังปฏิบัติ ร้อยละ 10.50 ศึกษาดูงาน ร้อยละ 7.70 ตามลำดับ ส่วนวิธีการศึกษาด้วยตนเองนั้นมีเพียงร้อยละ 2.20 เท่านั้น ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า พยาบาลส่วนใหญ่มีระดับความต้องการความรู้เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับสูง ระดับปานกลาง มีจำนวนเพียงเล็กน้อย ส่วนในระดับต่ำไม่มี

เมื่อจําแนกรายด้านความต้องการความรู้ของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล พบว่า พยาบาลส่วนใหญ่มีระดับความต้องการความรู้ ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการพยาบาลอยู่ในระดับสูง ส่วนด้านบริหารการพยาบาลและด้านการศึกษาพยาบาลมีระดับความต้องการความรู้อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าพยาบาลส่วนใหญ่มีประสบการณ์การเรียนรู้เดิมด้วยตนเองในขณะที่เป็นนักศึกษาพยาบาล ภายหลังจากจบการศึกษาพยาบาลและปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยแล้วนั้นว่าวิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่เน้นการให้บริการพยาบาลเป็นแกนกลาง พยาบาลผู้ให้บริการพยาบาลต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ทักษะทางการพยาบาลเป็นอย่างดี และผู้สอนจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล นอกจากต้องมีความรู้ทักษะทางการพยาบาลเป็นอย่างดีแล้ว ต้องมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ทักษะทางการพยาบาลที่พยาบาลมีให้แก่ นักศึกษาพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยนั่นคือ ต้องมีความรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างดี ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า เมื่อจําแนกรายด้านความต้องการความรู้ของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลแล้ว พยาบาลส่วนใหญ่จึงมีระดับความต้องการความรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านการพยาบาลอยู่ในระดับสูง

2. ระดับปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล

ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า พยาบาลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่มีระดับปัญหาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับปานกลาง มีปัญหาอยู่ในระดับต่ำ และระดับสูงบ้างจำนวนเล็กน้อย ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลเป็นการสอนสร้างทักษะการให้บริการพยาบาลให้เกิดขึ้นแก่นักศึกษาพยาบาลที่ผู้สอนต้องมีวิธีการสร้างทักษะตามลำดับขั้นตอน (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์, 2528 : 264 ; อ้างอิงมาจาก De Cecco, 1968) กล่าวคือ (1) มีการวิเคราะห์ทักษะที่จะสอน (2) ศึกษาภูมิหลังของผู้เรียนว่ามีความรู้ความเข้าใจเป็นพื้นฐานต่อสิ่งที่กำลังจะฝึกหัดให้เกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด (3) ฝึกฝนทักษะที่ยังขาดอยู่ให้สมบูรณ์และส่งเสริมทักษะที่มีอยู่แล้วให้มีความชำนาญมากขึ้น (4) อธิบายและสาธิตทักษะที่จะฝึกให้เข้าใจอย่างช้า ๆ ชัดเจนทุกขั้นตอนตามลำดับ (5) ต้องฝึกอย่างต่อเนื่องจนครบทุกขั้นตอนจากส่วนย่อยไปสู่ส่วนรวม (6) มีการปรับปรุงแก้ไขตลอดเวลาที่ฝึกเพื่อให้เกิดความคล่องแคล่วเหมาะสมกับสภาพผู้เรียนแต่ละคน และ (7) แจ้งผลการฝึกกลับไปยังผู้เรียนบ่อย ๆ ทันทีที่ฝึกสำเร็จในแต่ละขั้นตอน โดยการนิเทศการฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลนั้นผู้สอนต้องกระทำอย่างใกล้ชิดเพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้นเนื่องจากการกระทำของนักศึกษาพยาบาลผู้สอนจึงต้องจัดเวลาฝึกให้นักศึกษาพยาบาลได้ฝึกอย่างเหมาะสมสามารถใช้ความรู้ความสามารถทางศึกษาศาสตร์ เชื่อมโยงทักษะ เดิมให้สอดคล้องกับทักษะ ใหม่ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แต่จากสภาพความเป็นจริงในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลของพยาบาล ไม่สามารถปฏิบัติการสอนสร้างทักษะตามลำดับขั้นตอนดังกล่าวได้ครบถ้วนกล่าวคือ บางขั้นตอนไม่สามารถกระทำได้ บางขั้นตอนทำได้บ้างไม่ได้บ้าง ขึ้นกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในขณะนั้น เช่น พยาบาลไม่มีโอกาสได้ศึกษาภูมิหลังของนักศึกษาพยาบาลมาก่อนว่ามีความรู้พื้นฐานทางการพยาบาลมากน้อยเพียงใด มีประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องใดมาบ้าง ประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องใดยังขาดอยู่ นักศึกษาพยาบาลแต่ละคนจะมีลักษณะแตกต่างกัน บางคนจะมีความมานะตั้งใจสนใจในการเรียนเป็นอย่างดีโดยไม่ต้องมี

ผู้บังคับควบคุมเลย แต่นักศึกษาพยาบาลบางคนอาจจะไม่เอาใจใส่และถ้าไม่มีการควบคุมจะไม่สามารถศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองได้ ผู้สอนต้องคอยชี้แจงกำหนดกิจกรรม กำหนดเวลาให้ตลอด (สังัด อุทรานันท์, 2525 : 37) หรือขั้นตอนการอธิบายสาธิตทักษะที่จะฝึกให้เข้าใจอย่างช้า ๆ ชัดเจนทุกขั้นตอนตามลำดับในบางสถานการณ์จริงพยาบาลไม่สามารถกระทำได้นี้เนื่องจากต้องคำนึงถึงความรวดเร็วถูกต้องปลอดภัยในชีวิตของผู้รับบริการเป็นหลัก และจากการขาดประสบการณ์ ความรู้เดิมทางศึกษาศาสตร์ที่พยาบาลได้ศึกษามาบ้างจากสถาบันการศึกษาพยาบาลเพื่อให้ความรู้ ให้สุขศึกษาแก่ผู้รับบริการและญาติไม่เพียงพอที่จะเชื่อมโยงองค์ความรู้ทางภาคทฤษฎีไปสู่ภาคปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลได้อย่างมีคุณภาพ ดังผลการศึกษาของ พัชรีย์ ศรีสังข์ และอภิรัตน์ อัมพพันธ์ (2540 : 65 - 66) พบว่า พยาบาลที่มีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลมีปัญหาด้านความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนและการนิเทศงาน

นอกจากนี้พยาบาลยังมีภาระงานหลักคือ การให้บริการพยาบาลแก่ผู้รับบริการ ให้ความรู้ ให้สุขศึกษา และภาระงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติบนหอผู้ป่วย ในขณะที่การจัดการอาหารกลางวันเพื่อการปฏิบัติงานยังไม่เพียงพอ (พรพรรณ พ่องพิทักษ์, 2535 : 106) และยังคงจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลเพิ่มขึ้นด้วย ทำให้พยาบาลไม่มีเวลาที่จะดูแลจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล และนิเทศนักศึกษาพยาบาลอย่างใกล้ชิดได้เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้นเนื่องจากการกระทำของนักศึกษาพยาบาล ดังผลการศึกษาของ ราศรี แก้วพรัตน์ (2537 : 22 - 37) พบว่า พยาบาลมีภาระงานมากไม่มีเวลาช่วยดูแลนักศึกษาพยาบาลในขณะที่ฝึกปฏิบัติการพยาบาลได้เต็มที่ ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า พยาบาลส่วนใหญ่มีระดับปัญหาในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับปานกลาง มีปัญหาอยู่ในระดับต่ำ และระดับสูงบ้างจำนวนเล็กน้อย

เมื่อจําแนกรายด้านปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล พบว่า พยาบาลส่วนใหญ่มีปัญหาด้านนักศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับสูง และปานกลาง ด้านแหล่งฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล อยู่ในระดับปานกลางและด้านสถาบันการศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าพื้นฐานในการสอนที่ประกอบด้วย

- (1) จุดมุ่งหมายในการสอน
- (2) การศึกษาภูมิหลังของผู้เรียน
- (3) กระบวนการเรียน

การสอน และ (4) การทดสอบเพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมาย (กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์, 2528 : 132) นั้น ในสภาพความเป็นจริงพยาบาลส่วนใหญ่ขาดพื้นฐานในการสอนเรื่องการศึกษาภูมิหลังของผู้เรียนกล่าวคือ ผู้สอนต้องทราบเสียก่อนว่า ผู้ที่จะเรียนรู้นั้นมีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับวิชาที่จะเรียนมากน้อยเพียงใด เพื่อให้ผู้สอนได้ทราบแนวทางที่จะสอนว่า ควรจะสอนอย่างไร ผู้เรียนจึงจะเข้าใจได้ง่ายขึ้น โดยพยายามเอาพื้นฐานความรู้หรือประสบการณ์เดิมเข้ามาเกี่ยวข้องกับการสอนและการขาดข้อมูลความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักศึกษาพยาบาลในด้านเชาวน์ปัญญาความถนัด ทักษะคิด ความสนใจในการเรียนรู้ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ผู้สอนต้องทราบก่อนเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมต่อไปพยาบาลส่วนใหญ่ได้เริ่มเรียนรู้ศึกษาภูมิหลังของผู้เรียนเมื่อได้พบนักศึกษาพยาบาลในวันที่นักศึกษาขึ้นฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้พยาบาลส่วนใหญ่มีปัญหาด้านนักศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับสูง และปานกลาง

3. ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความต้องการความรู้กับระดับปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล

ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า ระดับความต้องการความรู้ของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลไม่มีความสัมพันธ์กับระดับปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ปัญหาที่พยาบาลได้พบมี 2 ประเภทด้วยกันคือ (1) ปัญหาในชีวิตประจำวัน ที่ทุกคนต้องพบ และแก้ไขเสมอ ได้แก่ ปัญหาจากการทำงาน (2) ปัญหาทางสติปัญญาอันเป็นปัญหาที่เกิดจากความอยากรู้อยากเห็นของคนที่ส่งเสริมให้คนฉลาดขึ้นเรื่อย ๆ เป็นผลก่อให้เกิดความเจริญหลาย ๆ ด้าน ตามมา (บุญเลี้ยง พลอาวุธ, 2511 : 45 - 46) ได้แก่ ปัญหาในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลของพยาบาล ที่มีสาเหตุมาจากพยาบาลขาดประสบการณ์หรือความรู้เดิมทางศึกษาศาสตร์ ดังผลการศึกษาของ พัชร ศรีสังข์ และอภิรัตน์ อัมพันธ์ (2540 : 65 - 66) พบว่า พยาบาลมีปัญหาในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลในเรื่องขาดความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนการสอนและการนิเทศงาน พยาบาลสามารถแก้ไขปัญหาได้โดยการเรียนรู้ทั้งทางตรงมีผู้อบรมสั่งสอนให้และทางอ้อมด้วยการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง (กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์, 2528 : 259) ทำให้พยาบาลมองเห็นแนวทางการแก้ไขปัญหาได้ชัดเจน ช่วยลดความเครียดจากการจัด

ประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลได้มากจนทำให้พยาบาลมองปัญหาจากการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลว่าไม่น่าจะเป็นปัญหาอีกต่อไป

ในขณะที่ปัญหาในชีวิตประจำวันที่พยาบาลทุกคนต้องพบและแก้ไข เสมอมีมากมายหลายเรื่อง โดยเฉพาะปัญหาจากการทำงานร่วมกัน ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากมีความขัดแย้งทางความคิดการกระทำ พยาบาลต้องใช้ประสบการณ์เลือกวิธีการแก้ไขปัญหามองผลของคิดลองดูหรือแก้ปัญหามาโดยการเปลี่ยนแปลงความคิด หรือแก้ปัญหามาโดยวิธีทางวิทยาศาสตร์ (กมลรัตน์ หล้าสว่างษ์, 2528 : 260 - 261) วิธีใดวิธีหนึ่ง หรือหลาย ๆ วิธีมาผสมผสานกันไปในการแก้ไขปัญหามาตามสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ทำให้พยาบาลไม่มีความชัดเจนในการแก้ไขปัญหามาก่อนให้เกิดความเครียดต่อการเผชิญปัญหาที่พบในชีวิตประจำวัน ดังผลการศึกษาของ ศิริอร สินธุ และ เพ็ญศรี ระเบียบ (2538 : 33 - 41) ที่พบว่า แหล่งความเครียดในการปฏิบัติงานพยาบาล 8 แหล่งนั้น อันดับแรกคือ ผู้ร่วมงานในวิชาชีพเดียวกัน ร้อยละ 68 อันดับรองลงมาคือ ผู้ร่วมงานในวิชาชีพต่างเพียง ร้อยละ 58 ส่วนอันดับสุดท้ายคือ การขาดความรู้ทักษะเพียงร้อยละ 8 เท่านั้น สะท้อนให้เห็นว่า พยาบาลส่วนใหญ่ยอมรับว่าปัญหาผู้ร่วมงานจัดเป็นปัญหาในชีวิตประจำวันที่ทำให้เกิดความเครียดที่ต้องพบและแก้ไขอยู่เสมอ ส่วนการขาดความรู้ทักษะนั้นพยาบาลส่วนใหญ่เห็นว่าไม่ใช่แหล่งที่ทำให้เกิดความเครียดไม่น่าจะเป็นปัญหา เนื่องจากมีความชัดเจนในการแก้ไขปัญหามาโดยถ้าพยาบาลศึกษาความรู้เพิ่มมากขึ้น ปัญหาการขาดความรู้ก็จะหมดไปในที่สุด ไม่น่าเป็นปัญหาอีก ความต้องการความรู้ที่เพิ่มมากขึ้นนี้จึงเป็นปัญหาสัมพันธ์กับปัญหาทางสติปัญญาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้ความต้องการความรู้ของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลไม่มีความสัมพันธ์กับปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล

4. การศึกษาเปรียบเทียบความต้องการความรู้ของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล จำแนกตาม วุฒิการศึกษา ตำแหน่งสังกัดโรงพยาบาล และลักษณะงานที่แตกต่างกัน

4.1 ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า พยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาดำกว่าปริญญาตรีมีความต้องการความรู้ในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลมากกว่าพยาบาลที่มีวุฒิการศึกษاپริญญาตรีขึ้นไป แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติไม่

สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า พยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีมีความต้องการความรู้มากกว่าพยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การศึกษาหรือความรู้เดิมที่พยาบาลได้รับการศึกษามาจากสถาบันการศึกษานั้นเน้นความรู้การให้บริการพยาบาลเป็นหลัก ได้รับความรู้ด้านการสอนหรือศึกษาศาสตร์มาบ้างเพื่อให้สามารถให้ คำแนะนำ ให้สุขศึกษาแก่ผู้ป่วยและญาติ ภายหลังจากจบการศึกษาแล้วพยาบาลส่วนใหญ่ก็ปฏิบัติงาน ประจำหลักคือ ให้บริการพยาบาลแก่ผู้รับบริการทำให้มีทักษะความชำนาญในงานที่รับผิดชอบเป็นอย่างดี ส่วนความรู้ทางศึกษาศาสตร์นั้นพยาบาลส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการศึกษาอบรมความรู้ เกี่ยวกับหลักสูตรการสอนในคลินิคเพิ่มเติมอีกเลย (กรรณิกา ฉ่ำพึ้ง, 2538 : 74) และ เมื่อนักศึกษาพยาบาลชั้นฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่ผู้รับบริการบนหอผู้ป่วย ประสบการณ์ที่ต้อง ฝึกภาคปฏิบัติจะลงไปในงานประจำที่พยาบาลมีทักษะความชำนาญเป็นอย่างดี แต่มีความรู้ทาง ศึกษาศาสตร์ที่จะถ่ายทอดความรู้ภาคทฤษฎีไปสู่ภาคปฏิบัติทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล ได้อย่างมีคุณภาพไม่เพียงพอ จึงทำให้พยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาด้านต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรี ขึ้นไป มีความต้องการความรู้ในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษา พยาบาลทั้งสองกลุ่มพอ ๆ กัน ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า พยาบาลที่มีวุฒิ การศึกษาด้านต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรีขึ้นไปมีความต้องการความรู้ในการจัดประสบการณ์ การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลไม่แตกต่างกัน

4.2 ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า พยาบาลที่มีตำแหน่งพยาบาลประจำการ มีความต้องการความรู้ในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล มากกว่าพยาบาลที่มีตำแหน่งทางด้านบริหารแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติไม่สอดคล้อง กับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า พยาบาลประจำการมีความต้องการความรู้มากกว่าพยาบาลที่มี ตำแหน่งด้านบริหาร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ตำแหน่งหน้าที่การงานใด ๆ ของบุคคลในสังคม องค์กร หน่วยงาน ได้ออกกําหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้อยู่ในตำแหน่งนั้นๆ ไว้อย่างชัดเจน พยาบาลประจำการโดยทั่ว ๆ ไปมีหน้าที่ความรับผิดชอบให้บริการพยาบาลแก่ผู้รับบริการ ให้ คำแนะนำ ให้สุขศึกษาแก่ผู้รับบริการ เป็นงานประจำหลักและงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายจาก หัวหน้าและผู้ช่วยหัวหน้าหอผู้ป่วย ส่วนพยาบาลที่มีตำแหน่งทางด้านบริหารมีหน้าที่ความรับผิดชอบ เช่นเดียวกับพยาบาลประจำการ ยังมีหน้าที่บริหารจัดการภายในหอผู้ป่วยหรือแผนกที่ตนเอง รับผิดชอบเป็นงานประจำหลักที่เพิ่มขึ้นอีกงานหนึ่ง ทำให้พยาบาลทั้งสองกลุ่มมีทักษะความชำนาญ

ในงานประจําที่รับผิดชอบเป็นอย่างดี เมื่อพยาบาลจำนวนหนึ่งได้รับการแต่งตั้งจากคณะพยาบาลศาสตร์ และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ให้เป็นอาจารย์พิเศษดูแลจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล ร้อยละ 14.20 พยาบาลจำนวนหนึ่งร้อยละ 6.50 ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบสอนนักศึกษาพยาบาล โดยตรงจากพยาบาลที่ได้รับการแต่งตั้ง และพยาบาลที่เหลือส่วนใหญ่ร้อยละ 79.30 ได้ช่วยเหลือนักศึกษาพยาบาลด้วยการให้คำแนะนำถ่ายทอดความรู้ เทคนิควิธีการพยาบาลต่าง ๆ ในขณะที่ฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล ถึงแม้ว่าจะไม่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์พิเศษและไม่ได้การมอบหมายโดยตรงจากพยาบาลที่ได้รับการแต่งตั้งมอบหมายให้สอนนักศึกษาพยาบาลแทนก็ตามดังผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของพยาบาลในการศึกษาคั้งนี้ในตาราง 2 หน้า 48 ทำให้พยาบาลเป็นแบบอย่าง (Role Model) ของการให้บริการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลไม่โดยปริยายเปรียบเสมือนครูของนักศึกษาพยาบาล (วรรณวิไล จันทราภา, 2522 : 197) หน้าที่ความรับผิดชอบในการ เป็นครูแก่นักศึกษาพยาบาลที่เพิ่มขึ้นนี้พยาบาลต้องใช้ความรู้ ทักษะ ความชำนาญทางการพยาบาลที่มีอยู่แล้ว ควบคู่กับความรู้ ทักษะ ทางด้านศึกษาศาสตร์ เพื่อถ่ายทอดความรู้ทางภาคทฤษฎีไปสู่ภาคปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลได้อย่างแท้จริง

แต่เนื่องจากพยาบาลไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นครูของนักศึกษาพยาบาลเป็นประจำบ่อยครั้ง ได้ปฏิบัติหน้าที่นี้ เมื่อมีนักศึกษาพยาบาลขึ้นฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วย ทำให้พยาบาลลืมความรู้ทักษะทางศึกษาศาสตร์ได้ เนื่องจากขาดการฝึกฝนปฏิบัติบ่อยครั้ง (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์, 2528 : 254) และความรู้เดิมทางศึกษาศาสตร์ที่ได้รับการศึกษามาจากสถาบันการศึกษาที่จบการศึกษามาน่าจะไม่เพียงพอที่จะจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลแต่เพียงพอในการให้คำแนะนำ ให้สุขศึกษาแก่ผู้รับบริการและญาติเท่านั้น ภายหลังจากจบการศึกษาและปฏิบัติงานแล้วพยาบาลส่วนใหญ่ก็ไม่ได้การอบรมความรู้เกี่ยวกับการสอนในคลินิกเพิ่มเติมอีกเลย (กรรณิกา ฉันทิ่ง, 2538 : 74) ด้วยเหตุนี้จึงทำให้พยาบาลประจำการและพยาบาลที่มีตำแหน่งทางด้านบริหารที่มีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีความต้องการความรู้ในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล ไม่แตกต่างกัน

4.3 ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า พยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลนอกสังกัดคณะแพทยศาสตร์ ทบวงมหาวิทยาลัย มีความต้องการความรู้ในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลมากกว่าพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลในสังกัดคณะแพทยศาสตร์ทบวงมหาวิทยาลัย สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4 ที่ว่าพยาบาลในโรงพยาบาลนอกสังกัดคณะแพทยศาสตร์มีความต้องการความรู้มากกว่าพยาบาลในโรงพยาบาลในสังกัดคณะแพทยศาสตร์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงพยาบาลแต่ละสังกัดย่อมมีนโยบายจุดมุ่งหมายของการจัดตั้งโรงพยาบาลไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้บุคลากรในโรงพยาบาล ได้แก่ แพทย์ พยาบาล ได้ยึดถือเป็นแนวทางการปฏิบัติงาน โรงพยาบาลในสังกัดคณะแพทยศาสตร์ ทบวงมหาวิทยาลัย โดยทั่วไปมีนโยบายจุดมุ่งหมายหลักจัดตั้งโรงพยาบาลขึ้น เพื่อให้บริการรักษาพยาบาลแก่ผู้รับบริการ เป็นสถานที่ฝึกภาคปฏิบัติของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์สุขภาพ อาทิ คณะแพทยศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ ให้บริการวิชาการแก่บุคคลทั่วไป หน่วยงานองค์กรในชุมชนและสังคมนั้น ๆ ตลอดจนงานทางการศึกษาวิจัยค้นคว้าองค์ความรู้ทางด้านการแพทย์ใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพอนามัยของประชาชน พัฒนาการเรียนการสอนควบคู่กันไปให้มีความก้าวหน้าทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโรคภัยไข้เจ็บและ เทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพอนามัยนั้น ๆ สิ่งแวดล้อมภายในโรงพยาบาลในสังกัดคณะแพทยศาสตร์จึงมีบรรยากาศของความเป็นวิชาการอยู่ทั่วไป

ส่วนโรงพยาบาลนอกสังกัดคณะแพทยศาสตร์ ทบวงมหาวิทยาลัย ได้แก่ โรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยทั่วไปมีนโยบายจุดมุ่งหมายหลักจัดตั้งโรงพยาบาลขึ้นเพื่อรองรับความต้องการการดูแลสุขภาพของประชาชนเมื่อเจ็บไข้ได้ป่วยเป็นหลักในชุมชนและสังคมนั้น ๆ การมีนโยบายและจุดมุ่งหมายอันเป็นปัจจัยสิ่งแวดล้อมประการหนึ่งที่แตกต่างกันและมีอิทธิพลต่อบรรยากาศภายในองค์การภายในโรงพยาบาลให้มีความเป็นวิชาการที่แตกต่างกันได้ ย่อมมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของบุคคลในองค์การและระบบการเรียนการสอนได้ (จินตนา ยูนิพันธ์, 2527 : 30 ; อ้างอิงมาจาก Hinchiff, 1977) กล่าวคือพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลสังกัดคณะแพทยศาสตร์ ทบวงมหาวิทยาลัย จะอยู่ท่ามกลางบรรยากาศที่เป็นวิชาการได้เห็นแบบอย่างของอาจารย์แพทย์ อาจารย์พยาบาล จัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการรักษาพยาบาลแก่นักศึกษา มีการนำความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้กับผู้รับบริการและให้นักศึกษาได้ศึกษา เรียนรู้ความรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ อยู่เสมอ ทำให้พยาบาลที่

ปฏิบัติงานให้บริการพยาบาลต้องตื่นตัวต่อความรู้ และ เทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อให้ทันสมัยสามารถ
ใช้ได้อย่างถูกต้องคล่องแคล่ว ในขณะที่พยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลนอกสังกัดคณะ
แพทยศาสตร์จะอยู่ท่ามกลางบรรยากาศทางวิชาการน้อยกว่า ถึงแม้ว่าบุคลากรในโรงพยาบาลมี
การนำความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้เช่นเดียวกันแต่อาจจะช้ากว่าบุคลากรในโรงพยาบาล
ในสังกัดคณะแพทยศาสตร์ทำให้พยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลนอกสังกัดคณะแพทยศาสตร์
มีความรู้สึกว่าความรู้และเทคโนโลยีที่ใช้อยู่อาจจะไม่ทันสมัยเพียงพอ เมื่อต้องมามีส่วนร่วม
ในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษา จึงทำให้พยาบาลที่ปฏิบัติ
งานในโรงพยาบาลนอกสังกัดคณะแพทยศาสตร์ มีความรู้สึกว่าต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม
เพื่อสามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักศึกษาพยาบาลได้อย่างมีคุณภาพ ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้การ
ศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า พยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลนอกสังกัดคณะแพทยศาสตร์ ทบวง
มหาวิทยาลัยมีความต้องการความรู้ในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นัก
ศึกษาพยาบาลมากกว่าพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลในสังกัดคณะแพทยศาสตร์ อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.02

4.4 ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า พยาบาลที่ให้บริการพยาบาลในภาวะวิกฤต
มีความต้องการความรู้ในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล
มากกว่าพยาบาลที่ให้บริการพยาบาลทั่วไป แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติไม่สอดคล้อง
กับสมมติฐานข้อที่ 5 ที่ว่า พยาบาลที่ให้บริการพยาบาลในภาวะวิกฤตมีความต้องการความรู้
มากกว่าพยาบาลที่ให้บริการพยาบาลทั่วไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าลักษณะบริการพยาบาลที่
พยาบาลได้รับมอบหมายจากหน่วยงานให้ดูแลผู้รับบริการนั้นได้ถูกจำแนกตามลักษณะอาการ
ระดับความรุนแรงของโรคเพื่อสามารถปฏิบัติการพยาบาลตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ
ได้อย่างมีประสิทธิภาพตามสภาพปัญหา กล่าวคือ ลักษณะบริการพยาบาลทั่วไปนั้นผู้รับบริการ
พยาบาลจะมีอาการและความรุนแรงของโรคจากเล็กน้อยไปจนถึงปานกลาง พยาบาลใช้ความรู้
ทางการพยาบาลและเทคโนโลยีที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน ในขณะที่ลักษณะบริการพยาบาลในภาวะ
วิกฤตนั้นผู้รับบริการพยาบาลจะมีอาการและความรุนแรงของโรคมก พยาบาลต้องใช้ความรู้
ทางการพยาบาลและเทคโนโลยีที่สลับซับซ้อนมากขึ้น

แต่พยาบาลที่ให้บริการพยาบาลทั่วไปและให้บริการพยาบาลในภาวะวิกฤตทั้งสอง
กลุ่มก็มีความรู้ ทักษะ ทางการพยาบาลและเทคโนโลยีที่ใช้อยู่ประจำเป็นอย่างดี เมื่อต้องมี

ส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลที่นอกจากจะต้องใช้ความรู้ ทักษะ ทางพยาบาลและเทคโนโลยีที่มีอยู่แล้วพยาบาลยังต้องใช้ความรู้ทางศึกษาศาสตร์ เพื่อ เชื่อมโยงความรู้ภาคทฤษฎีไปสู่ภาคปฏิบัติทางการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล ได้อย่างมีคุณภาพแท้จริง แต่ความรู้ทางศึกษาศาสตร์ที่พยาบาลทั้งสองกลุ่มได้รับมาจากสถาบัน การศึกษามานับ เพื่อให้ความรู้ ให้สู่ศึกษาแก่ผู้รับบริการและญาติไม่เพียงพอในการจัด ประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล และภายหลังจบการศึกษาแล้ว พยาบาลส่วนใหญ่ก็ไม่เคยได้รับการอบรมความรู้การสอนในคลินิกเพิ่มเติมอีกเลย (กรรณิกา ฉ่ำพึ้ง, 2538 : 74) จึงทำให้พยาบาลที่ให้บริการพยาบาลทั่วไปและให้บริการพยาบาลใน ภาวะวิกฤตขาดความรู้ทางศึกษาศาสตร์ในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า พยาบาลที่ให้บริการพยาบาลในภาวะวิกฤตและ พยาบาลที่ให้บริการพยาบาลทั่วไปมีความต้องการความรู้ในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติ การพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลไม่แตกต่างกัน

5. การศึกษาเปรียบเทียบปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติ การพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล จำนวนตาม วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง สังกัดโรงพยาบาล และลักษณะงานที่แตกต่างกัน

5.1 ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า พยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีปัญหาในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลมากกว่าพยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาดต่ำกว่าปริญญาตรี ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า พยาบาลที่มีวุฒิการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรีมีปัญหามากกว่าพยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ทั้งนี้อาจเป็น เพราะ ว่า พยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาดต่ำกว่าปริญญาตรีที่สามารถให้การนิเทศนักศึกษาพยาบาลใน การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้นั้นต้อง เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทางคลินิกในสาขาที่ช่วยสอนสูงมาก กล่าวคือ สืบเนื่องจากการประชุมสัมมนาพยาบาลศาสตร์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2530 ได้ลงมติว่าพยาบาลที่ ให้การนิเทศนักศึกษาพยาบาลควรจะมีวุฒิขั้นต่ำปริญญาตรีทางการพยาบาล และมีประสบการณ์ ทางคลินิกในสาขาที่ช่วยสอน พยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาดต่ำกว่าปริญญาตรีที่มีส่วนร่วมในการจัด ประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลในการศึกษาค้นคว้านี้ จึงต้องมี ประสบการณ์ทางคลินิกในสาขาที่ช่วยสอนสูงมาก และคาดว่าพยาบาลส่วนใหญ่ที่มีวุฒิการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรีน่าจะมีประสบการณ์สูงกว่าพยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป จึง

ประสบการณ์เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญของบุคคลในการแก้ไขปัญญา (Stollberg, 1956 : 225 - 228) หรือในการหยั่งเห็นที่เกิดจากการเรียนรู้ในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเองของบุคคลที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันทันทีทันใดที่ผู้นั้นมีประสบการณ์เกิดใกล้เคียงกับปัญหานั้น ๆ มาก่อน (กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์, 2528 : 33) ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า พยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปมีปัญญาในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลมากกว่าพยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี

5.2 ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า พยาบาลที่มีตำแหน่งพยาบาลประจำการกับที่มีตำแหน่งบริหารมีปัญญาในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ว่า พยาบาลประจำการมีปัญหามากกว่าพยาบาลที่มีตำแหน่งด้านบริหาร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าหน้าที่ความรับผิดชอบที่พยาบาลประจำการปฏิบัติเป็นงานประจำคือ การให้บริการพยาบาลแก่ผู้รับบริการ ให้ความรู้ ให้สุขศึกษาแก่ผู้รับบริการ และญาติ และงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าและผู้ช่วยหัวหน้าหอผู้ป่วย ส่วนพยาบาลที่มีตำแหน่งทางด้านบริหารนั้นนอกจากมีหน้าที่ความรับผิดชอบเช่นเดียวกับพยาบาลประจำการแล้วยังมีหน้าที่บริหารจัดการภายในหอผู้ป่วย หรือแผนกที่ตนเองรับผิดชอบเป็นงานประจำหลักที่เพิ่มขึ้นอีกงานหนึ่ง ทำให้พยาบาลทั้งสองกลุ่มมีความรู้ ทักษะ ความชำนาญในงานประจำที่รับผิดชอบเป็นอย่างดี เมื่อพยาบาลประจำการและพยาบาลที่มีตำแหน่งทางด้านบริหารจำนวนหนึ่งร้อยละ 14.20 ได้รับการแต่งตั้งจากคณะพยาบาลศาสตร์ และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยให้เป็นอาจารย์พิเศษดูแลจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลพยาบาลจำนวนหนึ่งร้อยละ 6.50 ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบสอนนักศึกษาพยาบาลโดยตรงจากพยาบาลที่ได้รับการแต่งตั้ง และพยาบาลส่วนใหญ่ที่เหลือร้อยละ 79.30 ได้ช่วยเหลือนักศึกษาพยาบาล ด้วยการให้คำแนะนำ ถ่ายทอดความรู้ เทคนิควิธีการพยาบาลต่าง ๆ ในการฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล ถึงแม้ว่าจะไม่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์พิเศษและไม่ได้รับการมอบหมายโดยตรงจากพยาบาลที่ได้รับการแต่งตั้งมอบหมายให้สอนนักศึกษาพยาบาลแทนก็ตามดังผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของพยาบาลในการศึกษาคั้งนี้ในตาราง 2 หน้า 48 ทำให้พยาบาลเหล่านี้เป็นแบบอย่าง (Role Model) ของการให้บริการพยาบาลแก่นักศึกษาไปโดยปริยายเปรียบเสมือนครูของนักศึกษาพยาบาล (วรรณวิไล จันทราภา, 2522 : 197) หน้าที่ความรับผิดชอบในการเป็นครูให้แก่นักศึกษาพยาบาลที่เพิ่มขึ้นนี้พยาบาลต้องใช้ความรู้ ทักษะ ความ

ชำนาญทางการพยาบาลที่มีอยู่แล้วควบคู่กับความรู้ ทักษะทางด้านศึกษาศาสตร์ ควบคู่กันไปเพื่อ ถ่ายทอดความรู้ทางภาคทฤษฎีไปสู่ภาคปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลได้อย่างแท้จริง

แต่เนื่องจากพยาบาลไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นครูของนักศึกษาพยาบาลเป็นประจำบ่อยครั้ง ได้ปฏิบัติหน้าที่เมื่อมีนักศึกษาพยาบาลชั้นฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วย ทำให้พยาบาลล้มความรู้ทักษะทางศึกษาศาสตร์ได้ เนื่องจากขาดการฝึกฝนปฏิบัติบ่อย ๆ (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์, 2528 : 254) และความรู้เดิมทางศึกษาศาสตร์ที่ได้รับการศึกษามา จากสถาบันการศึกษาที่จบการศึกษามาน่าจะไม่เพียงพอที่จะจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการ พยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลแต่เพียงพอในการให้คำแนะนำ ให้สุขศึกษาแก่ผู้รับบริการและญาติ เท่านั้น ภายหลังจากจบการศึกษาและปฏิบัติงานแล้วพยาบาลส่วนใหญ่ก็ไม่ได้รับการอบรมความรู้ เกี่ยวกับการสอนในคลินิกเพิ่มเติมอีกเลย (กรรณิกา นุ่มพิ้ง, 2538 : 74) นอกจากนี้ หน้าที่ความ รับผิดชอบในการเป็นครูที่เพิ่มขึ้นนี้ พยาบาลต้องนิเทศนักศึกษาพยาบาลอย่างใกล้ชิดเพื่อป้องกัน ความผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้นจากการกระทำของนักศึกษาพยาบาลที่พยาบาลต้องคำนึงถึงคุณภาพ ของการให้บริการพยาบาลที่มีคุณภาพแก่ผู้รับบริการตลอดเวลา ในขณะที่การจัดอัตรากำลัง เพื่อ การปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยยังไม่เพียงพอ (พรพรรณ ม่องพิทักษ์, 2535 : 106) และภาระ งานที่ต้องรับผิดชอบหลักและภาระงานอื่น ๆ ในหอผู้ป่วยที่พยาบาลต้องปฏิบัติมีอยู่มาก ทำให้ พยาบาลประจำการและพยาบาลที่มีตำแหน่งทางด้านบริหารไม่มีเวลาในการนิเทศ ดูแลนักศึกษา พยาบาลอย่างใกล้ชิดทั่วถึงได้ตลอดเวลา ดังผลการศึกษาของ ราศรี แก้วนพรัตน์ (2537 : 27 - 37) พบว่า พยาบาลมีภาระงานมากไม่มีเวลาช่วยดูแลนักศึกษาพยาบาลในขณะที่ศึกษาปฏิบัติ การพยาบาลได้เต็มที่ ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า พยาบาลประจำการและ พยาบาลที่มีตำแหน่งทางด้านบริหารมีปัญหาในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นัก ศึกษาพยาบาลไม่แตกต่างกัน

5.3 ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า พยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลในและ นอกสังกัดสังกัดคณะแพทยศาสตร์ ทบวงมหาวิทยาลัย มีปัญหาในการจัดประสบการณ์การฝึกภาค ปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4 ที่ว่า พยาบาลในโรงพยาบาลนอกสังกัดคณะแพทยศาสตร์ ทบวงมหาวิทยาลัย มีปัญหามากกว่าพยาบาล ในโรงพยาบาลในสังกัดคณะแพทยศาสตร์ ทบวงมหาวิทยาลัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงพยาบาล แต่ละสังกัดแม้ว่าจะมีนโยบาย จุดมุ่งหมายหลักของการจัดตั้งโรงพยาบาลไว้ชัดเจนเพื่อ

ให้กับบุคลากรในโรงพยาบาล ได้แก่ แพทย์ พยาบาล ได้ยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน นโยบายจุดมุ่งหมายยังเป็นปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่สำคัญประการหนึ่งของโรงพยาบาลที่มีอิทธิพลต่อบรรยากาศภายในองค์กรภายในโรงพยาบาลและพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานของบุคลากรภายในโรงพยาบาลอีกด้วย กล่าวคือ นโยบายจุดมุ่งหมายหลักของโรงพยาบาลในสังกัดคณะแพทยศาสตร์ นอกจากจัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการรักษาพยาบาลแก่ผู้รับบริการเป็นหลัก เหมือนกับนโยบายจุดมุ่งหมายของการจัดตั้งโรงพยาบาลนอกสังกัดคณะแพทยศาสตร์ ทบวงมหาวิทยาลัยแล้ว ยังมีนโยบายจุดมุ่งหมายของการจัดตั้งโรงพยาบาลขึ้น เพื่อเป็นสถานที่ฝึกภาคปฏิบัติของนักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์สุขภาพ อาทิจ คณะแพทยศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ ให้บริการวิชาการแก่ประชาชน หน่วยงาน องค์กรในชุมชนและสังคม ศึกษาวิจัย และนำความรู้ เทคโนโลยีที่ทันสมัย ก้าวหน้ามาใช้ในการแก้ไขปัญหาสุขภาพอนามัย และพัฒนาการเรียนการสอนสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพอย่างต่อเนื่อง ทำให้บรรยากาศภายในองค์กรในโรงพยาบาลในสังกัดคณะแพทยศาสตร์ นอกจากจะมีบรรยากาศที่เน้นการรักษาพยาบาลเหมือนบรรยากาศภายในโรงพยาบาลนอกสังกัดคณะแพทยศาสตร์แล้ว ยังมีบรรยากาศของความเป็นวิชาการอยู่ทั่ว ๆ ไป โดยเฉพาะในความเป็นผู้นำทางวิชาการและเทคโนโลยี

แต่บรรยากาศทางวิชาการที่มีมากกว่าในโรงพยาบาลในสังกัดคณะแพทยศาสตร์ทบวงมหาวิทยาลัย ไม่ได้ทำให้พยาบาลที่ปฏิบัติงานภายในโรงพยาบาลทั้งในและนอกสังกัดคณะแพทยศาสตร์ ทบวงมหาวิทยาลัย มีทักษะ ความชำนาญ ทางการพยาบาลและเทคโนโลยีที่มีใช้อยู่ในแต่ละโรงพยาบาลน้อยลง พยาบาลยังคงมีทักษะความชำนาญทางการพยาบาลและเทคโนโลยีที่ใช้อยู่เป็นประจำเป็นอย่างดี เมื่อนักศึกษาพยาบาลขึ้นฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยหรือแผนกที่ตนเองปฏิบัติงานอยู่ และมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล นอกจากจะต้องใช้ความรู้ ทักษะ ความชำนาญทางการพยาบาลและเทคโนโลยีที่ใช้อยู่ในหอผู้ป่วยหรือแผนกที่ตนเองปฏิบัติงานแล้ว พยาบาลยังต้องใช้ความรู้ ทักษะความชำนาญทางศึกษาศาสตร์มาช่วยเชื่อมโยงองค์ความรู้ทางภาคทฤษฎีไปสู่ภาคปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลได้อย่างแท้จริง ซึ่งพยาบาลส่วนใหญ่ขาดความรู้ ทักษะ ความชำนาญทางศึกษาศาสตร์ ดังผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของพยาบาลในการศึกษารั้งนี้ในตาราง 2 หน้า 47 พบว่า พยาบาลส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์การเป็นอาจารย์พิเศษถึงร้อยละ 85.80 และผลการศึกษาของ พัชรีย์ ศรีสังข์ และอภิรัตน์ อัมพพันธ์

(2540 : 65) ที่พบว่าพยาบาลที่มีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่ขาดความรู้ ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนการสอนและการนิเทศงาน นอกจากนี้ความรู้ทางศึกษาศาสตร์ที่ได้รับการศึกษามายังจากสถาบันการศึกษาที่จบมาเพื่อให้ความรู้ ให้สุขศึกษาแก่ผู้รับบริการและญาติก็ไม่เพียงพอในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล และเมื่อจบการศึกษามาแล้วพยาบาลส่วนใหญ่ก็ไม่เคยได้รับการอบรมความรู้เกี่ยวกับการสอนในคลินิกเพิ่มเติมอีกเลย (กรรณิกา จำพ่อง, 2538 : 74) และการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลบนหอผู้ป่วยนั้นพยาบาลไม่ได้ปฏิบัติเป็นประจำจะปฏิบัติเมื่อมีนักศึกษาเข้ามาฝึกปฏิบัติการพยาบาลเท่านั้น ทำให้ล้มเหลว ขาดทักษะทางศึกษาศาสตร์ได้เนื่องจากขาดการฝึกฝนปฏิบัติบ่อยครั้ง (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์, 2528 : 254) ส่งผลให้พยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลทั้งในและนอกสังกัด คณะแพทยศาสตร์ ทบวงมหาวิทยาลัย ขาดความรู้ ทักษะ ความชำนาญทางศึกษาศาสตร์ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า พยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลในสังกัด คณะแพทยศาสตร์ ทบวงมหาวิทยาลัย และพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลนอกสังกัด คณะแพทยศาสตร์ ทบวงมหาวิทยาลัย มีปัญหาในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลไม่แตกต่างกัน

5.4 ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า พยาบาลที่มีลักษณะงานให้บริการพยาบาลทั่วไปมีปัญหาในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลมากกว่า พยาบาลที่มีลักษณะงานให้บริการพยาบาลในภาวะวิกฤต ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 5 ที่ว่า พยาบาลที่ให้บริการพยาบาลในภาวะวิกฤตมีปัญหามากกว่าพยาบาลที่ให้บริการพยาบาลทั่วไป ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า สภาพการปฏิบัติงานของพยาบาลที่ให้บริการพยาบาลทั่วไปที่รับผิดชอบดูแลผู้รับบริการที่มีอาการ และความรุนแรงของโรคเล็กน้อยจนถึงปานกลางนั้น มีจำนวนของผู้รับบริการพยาบาลที่ต้องดูแลไม่เหมาะสมกับอัตรากำลังของพยาบาลที่ปฏิบัติงานมากกว่าพยาบาลที่มีลักษณะงานให้บริการพยาบาลในภาวะวิกฤตที่รับผิดชอบดูแลผู้รับบริการที่มีอาการและความรุนแรงของโรครุนแรงหรือผู้ป่วยหนัก ดังผลการศึกษาของ ผกา เศรษฐจันทร์ และคนอื่น ๆ (สถาบันพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข, 2536 : 71 - 79) พบว่า จำนวนบุคลากรพยาบาลที่ต้องการโดยเฉลี่ยกับจำนวนบุคลากรพยาบาลที่มีอยู่จริงโดยเฉลี่ยในโรงพยาบาลทุกระดับอยู่ประมาณ 1.5 - 2 เท่าของจำนวนบุคลากรพยาบาลที่มีอยู่จริงยกเว้นงานผู้ป่วยหนักที่มีจำนวน

บุคลากรพยาบาลที่ต้องการน้อยกว่าบุคลากรที่มีอยู่จริงอยู่ประมาณเพียง 1 เท่า ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าพยาบาลที่มีลักษณะงานให้บริการพยาบาลทั่วไปไม่มีปัญหาการจัดอัตรากำลังพยาบาล ไม่เพียงพอในการดูแลผู้รับบริการมากกว่าพยาบาลที่มีลักษณะงานให้บริการพยาบาลในภาวะวิกฤต

เมื่อพยาบาลที่มีลักษณะงานให้บริการพยาบาลทั่วไปและให้บริการพยาบาล

ในภาวะวิกฤตได้มีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลที่ผู้รับบริการพยาบาลหรือผู้ป่วยเป็นศูนย์กลาง พยาบาลต้องคำนึงถึงคุณภาพของการให้บริการพยาบาลที่มีคุณภาพตลอดเวลาาร่วมไปกับการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลผู้สอน และ จัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลจะต้องดูแลนิเทศนักศึกษาพยาบาลอย่างใกล้ชิด เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้น โดยเนื่องจากการกระทำของนักศึกษาพยาบาล และสืบเนื่องจากพยาบาลที่มีลักษณะงานให้บริการพยาบาลทั่วไปไม่มีปัญหาการจัดอัตรากำลังพยาบาล ไม่เพียงพอในการดูแลผู้รับบริการพยาบาลมากกว่าพยาบาลที่มีลักษณะงานให้บริการพยาบาลในภาวะวิกฤตอยู่แล้วดังกล่าวข้างต้น ย่อมทำให้พยาบาลที่มีลักษณะงานให้บริการพยาบาลทั่วไปไม่สามารถดูแลนิเทศนักศึกษาพยาบาลอย่างใกล้ชิดได้ตลอดเวลาที่มากกว่าพยาบาลที่มีลักษณะงานให้บริการพยาบาลในภาวะวิกฤตมากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า พยาบาลที่มีลักษณะงานให้บริการพยาบาลทั่วไปไม่มีปัญหาในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักพยาบาลมากกว่าพยาบาลที่มีลักษณะงานให้บริการพยาบาลในภาวะวิกฤต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับสถาบันการศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ และภาควิชา

พยาบาลศาสตร์ ทั้งในและนอกสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

1.1 ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า พยาบาลส่วนใหญ่ที่มีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล มีความต้องการความรู้ในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลอยู่ในระดับสูง ระดับปานกลางมีจำนวนเพียง เล็กน้อย ส่วนระดับต่ำไม่มีเลยนั้น สะท้อนให้เห็นว่าพยาบาลส่วนใหญ่ยอมรับและให้ความสำคัญของการจัดการศึกษาภาคปฏิบัติการพยาบาลตลอดจนต้องการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพสูงสุด สถาบันการศึกษาพยาบาลที่ส่งนักศึกษาพยาบาล ไปฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยจึงควรตระหนักถึงความต้องการ

ความรู้ของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลที่เปรียบเสมือนครูของนักศึกษาพยาบาลด้วย โดยการพัฒนาความรู้ให้พยาบาลตามวิธีการถ่ายทอดความรู้ที่พยาบาลต้องการมากที่สุด เมื่อจำแนกรายด้านของความต้องการความรู้ได้ดังนี้

- 1.1.1 ด้านการจัดการเรียนการสอน ต้องการความรู้โดยจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้
- 1.1.2 ด้านการพยาบาล ต้องการความรู้โดยจัดการฝึกปฏิบัติให้
- 1.1.3 ด้านบริหารการพยาบาล ต้องการความรู้โดยจัดการสัมมนาให้
- 1.1.4 ด้านการศึกษาพยาบาล ต้องการความรู้โดยจัดการสัมมนาให้

1.2 ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า พยาบาลส่วนใหญ่มีปัญหาในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล ด้านนักศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับสูง และปานกลาง สะท้อนให้เห็นว่า ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับภูมิหลังของนักศึกษาพยาบาล อาทิ ความรู้พื้นฐานทางการพยาบาล ประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลที่ผ่านมาของนักศึกษาพยาบาล เชี่ยวชาญ ความถนัด ความสนใจในการศึกษาของนักศึกษา เป็นข้อมูลเบื้องต้นที่จำเป็นที่พยาบาลต้องได้ศึกษาก่อนล่วงหน้า และสถาบันการศึกษาควรส่งข้อมูลพื้นฐานเหล่านี้ไปให้พยาบาลได้ศึกษาก่อนในรูปแบบแฟ้มข้อมูล ที่ประกอบด้วยประวัติส่วนตัว ประวัติการศึกษาทางการพยาบาลที่ผ่านมาประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้รับมาแล้ว และประสบการณ์การเรียนรู้ที่ควรจะได้ฝึกปฏิบัติอะไรบ้างบนหอผู้ป่วยในแผนกนั้นที่ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ หรือแฟ้มเอกสาร ตามความเหมาะสมที่พยาบาลสามารถศึกษาภูมิหลังของนักศึกษาพยาบาลได้ง่าย สะดวก สั้น กระชับรัด ชัดเจน ไม่เสียเวลามาก จะสามารถช่วยลดปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลด้านนักศึกษาพยาบาลลดลงได้

1.3 ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า พยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลนอกสังกัดคณะแพทยศาสตร์ ทบวงมหาวิทยาลัย มีความต้องการความรู้ในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลมากกว่าพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลในสังกัดคณะแพทยศาสตร์ ทบวงมหาวิทยาลัย สะท้อนให้เห็นว่า พยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลนอกสังกัดคณะแพทยศาสตร์ ทบวงมหาวิทยาลัยนั้น มีความรู้สึกลอยล้าเข้าใจตนเองว่าความรู้ทักษะ ทางการพยาบาลที่มีอาจจะไม่ทันสมัยต่อวิชาการพยาบาลที่มีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไป รวมทั้งเทคนิควิธีการสอนถ่ายทอดความรู้ให้นักศึกษาพยาบาล

ได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย ซึ่งสถาบันการศึกษาพยาบาลที่ส่งนักศึกษาพยาบาลไปฝึกภาคปฏิบัติ การพยาบาลบนหอผู้ป่วยควรได้ตระหนักถึงและช่วยพัฒนาความรู้ทางการพยาบาลใหม่ ๆ ถ่ายทอด ให้แก่พยาบาลด้วยไม่ใช่เน้นแต่เทคนิควิธีการสอนความรู้ทางศึกษาศาสตร์เพียงอย่างเดียว ดังนั้น หลักสูตรการอบรมการสอนในคลินิกที่จัดให้พยาบาลที่มีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การฝึกภาค ปฏิบัติการพยาบาลจึงควรครอบคลุมความรู้วิชาการทางการพยาบาลควบคู่กันกับความรู้ทางศึกษา ศาสตร์

1.4 ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า พยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไปมี ปัญหาในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลมากกว่าพยาบาลที่มี วุฒิกศศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี สะท้อนให้เห็นว่าประสบการณ์ในสาขาวิชาที่ช่วยสอนที่พยาบาลที่มี วุฒิกศศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีที่คาดว่าจะมีมากกว่าพยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไปนั้นช่วย ให้พยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี เผชิญหน้าและแก้ไขปัญหาที่พบในการจัดประสบการณ์ การฝึกภาคปฏิบัติได้ดีกว่า ดังนั้น สถาบันการศึกษาจึงควรตระหนักและประสานงานกับฝ่าย บริการพยาบาลที่มีส่วนร่วมรับผิดชอบจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษา พยาบาลร่วมกันในด้านการมอบหมายให้พยาบาลช่วยสอน นิเทศ นักศึกษาพยาบาลนั้นควรเป็น พยาบาลที่มีประสบการณ์ในสาขาที่ช่วยสอนสูงอย่างแท้จริง ที่ช่วยให้การจัดประสบการณ์การฝึก ภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลสำเร็จลุล่วง ไปด้วยดี

1.5 ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า พยาบาลที่มีลักษณะงานให้บริการพยาบาล ทั่วไป มีปัญหาในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลมากกว่า พยาบาลที่มีลักษณะงานให้บริการพยาบาลในภาวะวิกฤต ที่มีผลสืบเนื่องมาจากมีปัญหาวัดรากล้าง พยาบาลไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานมากกว่าพยาบาลที่มีลักษณะงานให้บริการพยาบาลในภาวะ วิกฤต สะท้อนให้สถาบันการศึกษาควรตระหนักถึงการจัดจำนวนนักศึกษาพยาบาลขึ้นฝึกภาคปฏิบัติ การพยาบาลบนหอผู้ป่วยควร เป็นไปอย่างเหมาะสมโดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของพยาบาลฝ่าย บริการที่คาดว่าจะสามารถรับนักศึกษาในจำนวนเท่าใดที่จะไม่มีผลกระทบต่อการทำงานและ สามารถดูแลนิเทศนักศึกษาพยาบาลได้อย่างทั่วถึง ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์ การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลของพยาบาลฝ่ายบริการ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาความต้องการความรู้ของนักศึกษาพยาบาลจากการจัดประสบการณ์ การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลโดยอาจารย์พยาบาลและพยาบาลฝ่ายบริการ

บรรณานุกรม

- กนกพร สุคว้าง. 2522. ความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลที่มีต่อการศึกษา ภาคปฏิบัติบนหอผู้ป่วยโรงพยาบาลลำปาง วิทยาลัยพยาบาลลำปาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อุดສາເນາ.
- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2528. จิตวิทยาการศึกษาฉบับปรับปรุงใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กรรณิกา ฉ่างพึ้ง. 2538. ความพร้อมของฝ่ายบริการพยาบาลต่อการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาลโรงพยาบาลทั่วไปเขต 2. วิทยานิพนธ์ ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. อุดສາເນາ.
- จินตนา ยูินพันธ์. 2527. การเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพยาบาลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญเลี้ยง พลอาวุธ. 2511. "การเรียนรู้เกี่ยวกับการแก้ปัญหา." มิตรครู. 10 (พฤษภาคม - มิถุนายน 2511) : 45 - 46.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ และสวิง สุวรรณ. 2531. การฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท..
- เป็รื่องจิตร ฆารรัศมี. 2531. บทบาทของพยาบาลโรงพยาบาลชุมชนในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชนให้กับนักศึกษาพยาบาล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. อุดສາເນາ.
- พัชรีย์ ศรีสังข์ และอภิรัตน์ อัมพพันธ์. 2540. รายงานการวิจัยเรื่อง บทบาทและความพึงพอใจของพยาบาลในการจัดประสบการณ์ฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนแก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. สงขลา : ภาควิชาการพยาบาลสาธารณสุขศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- พิกุล พรหมบุญญา. 2522. ปัญหาการฝึกภาคปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาลในสถาบันการศึกษาพยาบาลนอกสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- พรพรรณ แสงพิทักษ์. 2535. การศึกษาการปฏิบัติกิจกรรมวิชาการในคลินิกของพยาบาลประจำการโรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- พวงรัตน์ บุญญาธรรักษ์. 2525. การนิเทศและการสอนในคลินิก. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพยาบาลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัทรา เล็กวิจิตรธาดา. 2529. บทบาทของพยาบาลฝ่ายบริการในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้บนหอผู้ป่วยให้กับนักศึกษาพยาบาล. วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสารสนเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. อัดสำเนา. มหิดล, มหาวิทยาลัย. คณะพยาบาลศาสตร์. 2536. เอกสารประกอบการสัมมนาพยาบาลศาสตร์ศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 2 วันที่ 31 สิงหาคม - 3 กันยายน ณ ห้องแกรนด์บอลรูม โรงแรมดิเอ็มเมอรัลด์ ถนนรัชดาภิเษก. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์รุ่งเรืองวรรณ.
- ราศรี แก้วนพรัตน์. 2537. "ความคิดเห็นของพยาบาลฝ่ายบริการพยาบาลโรงพยาบาลสงขลานครินทร์ต่อการศึกษภาคปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาลบนหอผู้ป่วย." วารสารพยาบาล. 23(1) : 22 - 37.
- วิรัตน์ โกศลสมบัติ. 2519. ปัญหาการฝึกภาคปฏิบัติของนักศึกษานุปริญญาพยาบาลอนามัยและผดุงครรภ์ในสถานศึกษาของรัฐบาล. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- วรรณวิไล จันทราภา. 2522. "แนวทางในการประสานงานระหว่างระบบการศึกษาและระบบบริการพยาบาล." ประมวลการประชุมพยาบาลศาสตร์ศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 6 ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2 - 7 พฤศจิกายน 2522. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.,
- สมจิต หนูเจริญกุล. 2522. "สภาพและคุณภาพของการศึกษาและการปฏิบัติการพยาบาล." ประมวลการประชุมพยาบาลศาสตร์ศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 6 ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2 - 7 พฤศจิกายน 2522. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.,

- สมจิต หนูเจริญกุล. 2522. "วิธีการและหลักการที่จะนำไปสู่คุณภาพของการพยาบาล." วารสารพยาบาล. 28 (4) : 151 - 165.
- สวนา พรพัฒน์กุล. 2522. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.
- สังัด อุทรานันท์. 2525. การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สาคร พุททปวน. 2522. ความต้องการของพยาบาลที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมวิชาการของคณะพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพยาบาลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- สาธาณสุข, กระทรวง. 2533. สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. กองฝึกอบรม. "การแก้ปัญหาและการตัดสินใจ." คู่มือผู้เข้าอบรมหลักสูตรการพัฒนาข้าราชการตำแหน่งผู้บริหารงานระดับ 6 - 7. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- _____, กระทรวง. สถาบันพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุข. 2536. "การประมาณความต้องการพยาบาลในหน่วยงานบริการสาธารณสุขของกระทรวงสาธารณสุข," บทคัดย่องานวิจัยทางด้านการพยาบาลและการสาธารณสุข พ.ศ. 2530 - 2536. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- ศิริอร สินธุ์ และเพ็ญศรี ระเบียบ. 2538. "การศึกษาจำนวนบทบาท แหล่งความเครียด ในการปฏิบัติงานและการรับรู้ภาวะสุขภาพของพยาบาลวิชาชีพ." สารสภากาพยาบาล. 10(1) : 33 - 41.,
- Murphy Jeanne S. 1973. "The Dilemma in Nursing Practice." Journal of Nursing Administration. 1 (January 1973) : 16 - 18.
- Rosdahl, Caroline Bunker., 1995. Textbook of Basic Nursing. 6th. ed. : Philadelphia, J.B. Lippincott Company.
- Stoolberg, R.J. 1956. "Problem Solving, The Precious Gem in Science Teaching." Science Teacher. 23 (September) : 225 - 228.

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

คำชี้แจงในการตอบแบบทดสอบ

แบบสอบถาม เรื่อง ความต้องการความรู้ของพยาบาลในการจัดประสบการณ์ การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย 3 ตอนคือ

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง
- ตอนที่ 2 ข้อมูลความต้องการความรู้ของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล แก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย
- ตอนที่ 3 ข้อมูลปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล แก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

เมื่อท่านได้อ่านและตอบแบบสอบถามฉบับนี้แล้วจะไม่มีผลกระทบต่อปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ตอบแต่ประการใด เนื่องจากแบบสอบถามฉบับนี้ใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น การนำเสนอผลการวิจัยจะนำเสนอเป็นภาพรวม

ดังนั้นจึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านได้โปรดตอบแบบสอบถามด้วย ความคิด ความรู้สึก ประสบการณ์ ตลอดจนความต้องการความรู้ของท่านอย่างแท้จริง โดยปฏิบัติตามคำชี้แจงที่มีอยู่แต่ละตอนของแบบสอบถามฉบับนี้

ในการนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้เป็นอย่างดีมาไว้ ณ โอกาสนี้

คณะผู้วิจัย

เรื่อง ความต้องการความรู้ของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการ
พยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวง
มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของพยาบาลผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมายวงกลม ○ ล้อมรอบหมายเลขหน้าข้อความที่เป็นคำตอบของ
ท่านและเติมค่าในช่องว่างที่กำหนดไว้

สำหรับเจ้าหน้าที่วิจัย

[ ] [ ] [ ] [ ]

1. ปัจจุบันท่านมีอายุ.....ปี [ ] 1,5
2. ระยะเวลาการปฏิบัติการพยาบาลของท่าน.....ปี [ ] 1,6
ระยะเวลาการ เป็นอาจารย์พิเศษสอนนักศึกษาพยาบาลของท่าน.....ปี [ ] 1,7
3. ท่านเป็นพยาบาลในโรงพยาบาลสังกัด [ ] 1,8
  1. ทบวงมหาวิทยาลัย
  2. กระทรวงสาธารณสุข
  3. สภากาชาดไทย
4. วุฒิการศึกษาสูงสุดที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพพยาบาล [ ] 1,9
  1. ประกาศนียบัตร
  2. อนุปริญญา
  3. ปริญญาตรี
  4. ปริญญาโท

5. ตำแหน่งของท่านในปัจจุบัน [ ] 1,10
1. พยาบาลประจำการ
  2. ผู้ช่วยหัวหน้าหอผู้ป่วย
  3. หัวหน้าหอผู้ป่วย
  4. อื่น ๆ ระบุ.....
6. ปัจจุบันท่านปฏิบัติกรพยาบาลในแผนก [ ] 1,11
1. อายุรกรรม
  2. ศัลยกรรม
  3. สูตินารีเวช
  4. กุมารเวชกรรม
  5. ไอ.ซี.ยู
  6. จุกเงิน
7. ท่านได้รับการแต่งตั้งจากคณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ให้เป็นอาจารย์พิเศษสอนนักศึกษาพยาบาล [ ] 1,12
1. ได้รับการแต่งตั้ง
  2. ไม่ได้รับการแต่งตั้ง
8. ท่านคิดว่าการสอนเป็นบทบาทหนึ่งของวิชาชีพพยาบาล [ ] 1,13
1. เป็น
  2. ไม่เป็น
9. ท่านคิดว่าพยาบาลมีบทบาทในการสอนหรือถ่ายทอดความรู้แก่พยาบาลรุ่นน้อง [ ] 1,14
1. มี
  2. ไม่มี

10. ท่านคิดว่าพยาบาลมีบทบาทในการสอนหรือถ่ายทอดความรู้แก่นักศึกษาพยาบาล [ ] 1,15
1. ใช่
  2. ไม่ใช่
11. ท่านมีส่วนร่วมสอน ให้คำแนะนำ ประเมินผล หรือนิเทศนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่...
รายวิชา..... [ ] 1,16, [ ] 1, 17
1. ปฏิบัติการพยาบาลเฉพาะสาขา
  2. ปฏิบัติการพยาบาลผิวกัด
  3. ปฏิบัติการบริหารการพยาบาล
  4. อื่น ๆ ระบุ..... [ ] 1,18
12. ท่านที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะพยาบาลศาสตร์ และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ไม่ต้องตอบ
คำถามข้อนี้ท่านมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลอย่างไร [ ] 1,19
1. รับผิดชอบสอนโดยตรง จากพยาบาลที่ได้รับการแต่งตั้งมอบหมายให้สอน
  2. ช่วยเหลือนักศึกษาพยาบาลโดยการให้คำแนะนำถ่ายทอดความรู้เทคนิควิธีการพยาบาลต่าง ๆ ในการฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล
  3. ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสอนการฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล
13. ท่านต้องการความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลหรือไม่ [ ] 1,20
1. ต้องการ
  2. ไม่ต้องการ (ยุติการตอบแบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3) [ ] 1,21
- กรณีเลือกตอบไม่ต้องการ (เพราะเหตุใด).....[ ] 1,22
.....

ตอนที่ 2 ความต้องการความรู้ของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล
แก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวง
มหาวิทยาลัย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องคะแนนทุกข้อ ซึ่งตรงกับความต้องการความรู้ของ
ท่านมากที่สุด

คะแนน 5 หมายถึง ท่านต้องการความรู้ในเรื่องนั้นมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง ท่านต้องการความรู้ในเรื่องนั้นมาก

คะแนน 3 หมายถึง ท่านต้องการความรู้ในเรื่องนั้นปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง ท่านต้องการความรู้ในเรื่องนั้นน้อย

คะแนน 1 หมายถึง ท่านต้องการความรู้ในเรื่องนั้นน้อยที่สุด

และเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดไว้ในกรณีที่ท่านมีข้อคิดเห็นอื่น ๆ เพิ่มเติม
นอกเหนือจากเรื่องที่กำหนดไว้ในแบบสอบถาม

ข้อ 1. ถ้าท่านต้องการความรู้ในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลในเรื่องต่าง ๆ ด้านใดดังต่อไปนี้ มากหรือน้อยเพียงใด

ความรู้ด้าน/เรื่อง	ความต้องการความรู้					สำหรับ เจ้าหน้าที่วิจัย
	5	4	3	2	1	
1. ด้านการจัดการเรียนการสอน						
1.1 ปรัชญาและหลักสูตรการศึกษาพยาบาล						2, 1 [ ]
1.2 กระบวนการจัดการเรียนการสอน						
1.2.1 การวางแผนการสอน						2, 2 [ ]
1.2.2 แผนการสอน						2, 3 [ ]
1.2.3 ปฏิบัติการสอน						
1.2.3.1 เทคนิคการสอนการพยาบาลบนหอผู้ป่วย						
1. แบบการประชุมปรึกษา (Conference)						2, 4 [ ]
2. แบบการสาธิต						2, 5 [ ]

ความรู้ด้าน/เรื่อง	ความต้องการความรู้					สำหรับ เจ้าหน้าที่วิจัย
	5	4	3	2	1	
3. แบบการสอน ข้างเดียว						2, 6 [ ]
4. แบบการอภิปราย						2, 7 [ ]
1.2.4 การประเมินผลการฝึกภาคปฏิบัติ การพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล						2, 8 [ ]
1.2.5 จิตวิทยาในการเรียนการสอน						2, 9 [ ]
2. ด้านการพยาบาล						
2.1 กระบวนการพยาบาล						
2.1.1 การรวบรวมข้อมูล						2,10 [ ]
2.1.2 ข้อวินิจฉัยทางการพยาบาล						2,11 [ ]
2.1.3 การวางแผนการพยาบาล						2,12 [ ]
2.1.4 การปฏิบัติการพยาบาล						2,13 [ ]

ความรู้ด้าน/เรื่อง	ความต้องการความรู้					สำหรับ เจ้าหน้าที่วิจัย
	5	4	3	2	1	
2.1.5 การประเมินผลการพยาบาล						2,14 [ ]
2.2 เทคนิคการพยาบาลพื้นฐานทั่วไป						2,15 [ ]
2.3 เทคนิคการพยาบาลเฉพาะสาขาที่ปฏิบัติ						2,16 [ ]
2.4 เทคนิคการพยาบาลเฉพาะโรค						2,17 [ ]
2.5 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับโรคที่พบในปัจจุบัน						2,18 [ ]
2.6 ความรู้ขั้นสูงเกี่ยวกับโรคที่พบในปัจจุบัน						2,19 [ ]
2.7 ทฤษฎีทางการพยาบาล						
2.7.1 ทฤษฎีของโอเร็ม						2,20 [ ]
2.7.2 ทฤษฎีของรอย						2,21 [ ]
2.7.3 ทฤษฎีของนิวแมน						2,22 [ ]
2.7.4 ทฤษฎีของคิง						2,23 [ ]

ความรู้ด้าน/เรื่อง	ความต้องการความรู้					สำหรับ เจ้าหน้าที่วิจัย
	5	4	3	2	1	
2.7.5 การประยุกต์ใช้ความรู้ทฤษฎีทาง การพยาบาล						2,24 [ ]
3. การบริหารการพยาบาล						
3.1 การประกันคุณภาพการพยาบาล						
3.1.1 การประกันคุณภาพการพยาบาล						2,25 [ ]
3.1.2 การสร้างมาตรฐานการพยาบาล						2,26 [ ]
3.1.3 การจัดอัตรากำลัง						2,27 [ ]
3.2 การบริหารการศึกษา						
3.2.1 การจัดหลักสูตร						2,28 [ ]
3.2.2 การจัดชั้นเรียน						2,29 [ ]
3.2.3 การจัดตารางหมุนเวียนการฝึก ภาคปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล						2,30 [ ]

ความรู้ด้าน/เรื่อง	ความต้องการความรู้					สำหรับ เจ้าหน้าที่วิจัย
	5	4	3	2	1	
3.2.4 การประกันคุณภาพการศึกษา พยาบาล						2,31 [ ]

ข้อคิดเกี่ยวกับความต้องการความรู้ด้านอื่น ๆ (ระบุ)..... [ ] 2,32

เรื่องอื่น ๆ (ระบุ)..... [ ] 2,33

.....

.....

คำชี้แจงข้อ 2 โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างวิธีการถ่ายทอดความรู้ที่ท่านต้องการมากที่สุด (ตอบได้เพียง 1 วิธี)

ความต้องการความรู้ด้าน	วิธีการถ่ายทอดความรู้						สำหรับ เจ้าหน้าที่ วิจัย
	การ สัมมนา	อบรมเชิง ปฏิบัติการ	ฝึกปฏิบัติ	ประชุม ปรึกษา	ศึกษาคู งาน	ศึกษาด้วย ตนเอง	
1. การจัดการเรียน การสอน							2,35 [ ]
2. การพยาบาล							2,36 [ ]
3. การบริหาร การพยาบาล							2,37 [ ]
4. การบริหาร การศึกษาพยาบาล							2,38 [ ]

วิธีการถ่ายทอดความรู้วิธีอื่น ๆ (ระบุ)..... 2,39 [ ]

.....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....

ตอนที่ 3 ปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษา
พยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมายวงกลม ล้อมรอบหมายเลขหน้าข้อความที่เป็นคำตอบของท่านและเติมค่าในช่องว่างที่กำหนดไว้

สำหรับเจ้าหน้าที่วิจัย

1. ปัญหาด้านตัวนักศึกษาพยาบาล

- 1.1 การเตรียมความรู้ของนักศึกษาพยาบาลก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาล [ ] 3,1
1. พร้อม
  2. ไม่พร้อม
- 1.2 ความสามารถจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมการพยาบาลที่จะต้องปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล [ ] 3,2
1. มาก
  2. น้อย
- 1.3 ความมั่นใจในตนเองของนักศึกษาพยาบาลต่อการปฏิบัติการพยาบาล [ ] 3,3
1. มาก
  2. น้อย
- 1.4 นักศึกษาพยาบาลทราบระบบการทำงานของหอผู้ป่วย [ ] 3,4
1. ดี
  2. ไม่ดี

- 1.5 นักศึกษาพยาบาลใช้เวลาในการปฏิบัติกรพยาบาลที่ได้รับมอบหมาย [ ] 3,5
1. เหมาะสม
  2. ไม่เหมาะสม
- 1.6 ความรู้พื้นฐานทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล [ ] 3,6
1. ถูกต้อง
  2. ไม่ถูกต้อง
- 1.7 ทักษะทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลมีความคล่องตัว [ ] 3,7
1. ดี
  2. ไม่ดี
- 1.8 ความกระตือรือร้นในการหาประสบการณ์เพิ่มเติมของนักศึกษาพยาบาล [ ] 3,8
1. มาก
  2. น้อย
- 1.9 ความกระตือรือร้นในงานที่ได้รับมอบหมายของนักศึกษาพยาบาล [ ] 3,9
1. มาก
  2. น้อย
- 1.10 การใช้วัสดุ อุปกรณ์ ทางการแพทย์และการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล [ ] 3,10
1. ประหยัด
  2. ไม่ประหยัด

- 1.11 การใช้เวลาในการส่งเวรของนักศึกษาพยาบาลให้พยาบาลบนหอผู้ป่วย
แต่ละเวร [ ] 3,11
1. มากเกินไป
  2. น้อยเกินไป
- 1.12 การประสานงานระหว่างนักศึกษาพยาบาลกับหน่วยงานอื่น ๆ [ ] 3,12
1. ถูกต้อง
  2. ไม่ถูกต้อง
- 1.13 การมีมนุษยสัมพันธ์ของนักศึกษาพยาบาลกับพยาบาลบนหอผู้ป่วย [ ] 3,13
1. เหมาะสม
  2. ไม่เหมาะสม
- 1.14 นักศึกษาพยาบาลมีความซื่อสัตย์ต่อการปฏิบัติงาน [ ] 3,14
1. มาก
  2. น้อย
- 1.15 การบันทึกทางการแพทย์ของนักศึกษาพยาบาลใน nurse's note [ ] 3,15
1. ถูกต้อง
  2. ไม่ถูกต้อง
- 1.16 การปฏิบัติกรพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลตามหลักวิชาการ
อย่างมีเหตุผล [ ] 3,16
1. มาก
  2. น้อย

1.17 นักศึกษาพยาบาลในปัจจุบันส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาล [ ] 3,17

1. ดี
2. ไม่ดี

ข้อคิดเห็นด้านอื่น ๆ (ระบุ) ..... [ ] 3,18

.....

.....

2. บัณฑิตด้านสถาบันการศึกษาพยาบาล

2.1 การจัดนักศึกษายาบาลหมุนเวียนการฝึกปฏิบัติการพยาบาลแต่ละรายวิชาของคณะพยาบาลศาสตร์ หรือภาควิชาพยาบาลศาสตร์ [ ] 3,19

1. เหมาะสม
2. ไม่เหมาะสม

2.2 การจัดการบูรณิเทศน์ศึกษาพยาบาลของคณะพยาบาลศาสตร์ และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ให้มีความพร้อมก่อนขึ้นฝึกภาคปฏิบัติ [ ] 3,20

1. เหมาะสม
2. ไม่เหมาะสม

2.3 ยอดรวมจำนวนนักศึกษายาบาลที่คณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาลศาสตร์จัดให้ขึ้นปฏิบัติการ พยาบาลบนหอผู้ป่วยแต่ละกลุ่ม [ ] 3,21

1. เหมาะสม
2. ไม่เหมาะสม

- 2.4 จำนวนนักศึกษาพยาบาลที่คณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาล
ศาสตร์จัดให้ขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลในเวรเช้า [ ] 3,22
1. เหมาะสม
  2. ไม่เหมาะสม
- 2.5 จำนวนนักศึกษาพยาบาลที่คณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาล
ศาสตร์จัดให้ขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลในเวรบ่าย [ ] 3,23
1. เหมาะสม
  2. ไม่เหมาะสม
- 2.6 จำนวนนักศึกษาพยาบาลที่คณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาล
ศาสตร์จัดให้ขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลในเวรดึก [ ] 3,24
1. เหมาะสม
  2. ไม่เหมาะสม
- 2.7 การประยุกต์ใช้ความรู้ทฤษฎีที่คณะพยาบาลศาสตร์และภาควิชาพยาบาล
ศาสตร์จัดให้นักศึกษาพยาบาลใช้ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาล [ ] 3,25
1. เหมาะสม
  2. ไม่เหมาะสม
- 2.8 การประสานงานระหว่างอาจารย์พยาบาลกับพยาบาลบนหอผู้ป่วย
ในการจัดประสบการณ์ให้นักศึกษา [ ] 3,26
1. เหมาะสม
  2. ไม่เหมาะสม
- 2.9 อาจารย์พยาบาลเป็นส่วนหนึ่งของทีมการพยาบาลบนหอผู้ป่วย [ ] 3,27
1. เป็น
  2. ไม่เป็น

2.10 การจ่าย case ของอาจารย์พยาบาลให้กับนักศึกษาพยาบาล [ ] 3,28

1. เหมาะสม
2. ไม่เหมาะสม

2.11 อาจารย์พยาบาลใช้เวลาในการประชุมปรึกษากับนักศึกษาพยาบาล conference [ ] 3,29

1. เหมาะสม
2. ไม่เหมาะสม

2.12 อาจารย์พยาบาลทราบระบบการทำงานบนหอผู้ป่วย [ ] 3,30

1. ดี
2. ไม่ดี

2.13 เทคนิคการสอนใน procedure ของอาจารย์พยาบาลแต่ละท่าน เป็นไปในแนวทาง [ ] 3,31

1. เดียวกัน
2. ต่างแนวทางกัน

ข้อคิดเห็นด้านอื่น ๆ (ระบุ) ..... [ ] 3,32

.....

.....

3. ปัญหาด้านแหล่งฝึกภาคปฏิบัติ

3.1 ท่านมีเวลาในการสอน และให้คำแนะนำนักศึกษาพยาบาล [ ] 3,33

1. มีมาก
2. มีน้อย

- 3.2 ทักษะในการสอน การให้คำแนะนำ การถ่ายทอดความรู้ของท่าน
ที่ให้แก่นักศึกษาพยาบาล [ ] 3,34
1. ชำนาญ
  2. ไม่ชำนาญ
- 3.3 ทักษะในการสอน การให้คำแนะนำ การถ่ายทอดความรู้ของท่าน
ที่ให้แก่นักศึกษาพยาบาล [ ] 3,35
1. เหมาะสม
  2. ไม่เหมาะสม
- 3.4 ความรู้ขั้นสูงในเรื่องโรคที่พบบนหอผู้ป่วยของท่านที่สอนแนะนำให้แก่
นักศึกษาพยาบาล [ ] 3,36
1. เพียงพอ
  2. ไม่เพียงพอ
- 3.5 ความรู้ด้าน เทคนิคการพยาบาลพื้นฐานทั่วไปของท่าน [ ] 3,37
1. เพียงพอ
  2. ไม่เพียงพอ
- 3.6 ความรู้ด้าน เทคนิคการพยาบาลเฉพาะสาขาที่ปฏิบัติของท่าน [ ] 3,38
1. เพียงพอ
  2. ไม่เพียงพอ
- 3.7 ความรู้ของท่านในการประเมินผลการฝึกปฏิบัติการพยาบาลของ
นักศึกษา [ ] 3,39
1. เพียงพอ
  2. ไม่เพียงพอ

- 3.8 ความรู้ของท่านในจิตวิทยาการเรียนการสอน [ ] 3,40
1. เพียงพอ
  2. ไม่เพียงพอ
- 3.9 ความรู้ของท่านในการใช้กระบวนการพยาบาล [ ] 3,41
1. เพียงพอ
  2. ไม่เพียงพอ
- 3.10 ความรู้ของท่านในเรื่องปรัชญาและหลักสูตรการศึกษาพยาบาล [ ] 3,42
1. เพียงพอ
  2. ไม่เพียงพอ
- 3.11 ท่านมีความมั่นใจในการสอน การให้คำแนะนำ แก่นักศึกษาพยาบาล [ ] 3,43
1. มั่นใจ
  2. ไม่มั่นใจ
- 3.12 ท่านมีความมั่นใจในการมอบหมายงานให้นักศึกษาพยาบาล [ ] 3,44
1. มั่นใจ
  2. ไม่มั่นใจ
- 3.13 อัตรากำลังใจของพยาบาลในหอผู้ป่วยของท่านที่ให้บริการพยาบาล
แก่ผู้ป่วย [ ] 3,45
1. มีมาก
  2. มีน้อย

- 3.14 ห้องที่ใช้ประชุมปรึกษา (conference) การปฏิบัติกรพยาบาล
กับนักศึกษาพยาบาล [ ] 3,46
1. มี
  2. ไม่มี
- 3.15 สถานที่ฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาล [ ] 3,47
1. คับแคบ
  2. กว้างขวาง
- 3.16 อุปกรณ์ เครื่องมือทางการพยาบาล ที่ให้นักศึกษาพยาบาล
ได้ฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วย [ ] 3,48
1. เพียงพอ
  2. ไม่เพียงพอ
- 3.17 หน่วยงานระดับสูงของท่านมีการประสานงานในการฝึกภาคปฏิบัติการ
พยาบาลกับท่าน [ ] 3,49
1. ดี
  2. ไม่ดี
- 3.18 การประสานงานของท่านกับบุคลากรในทีมพยาบาลด้วยกันในการสอน
นักศึกษาพยาบาล [ ] 3,50
1. เหมาะสม
  2. ไม่เหมาะสม
- 3.19 เทคนิค Procedure ต่าง ๆ ของพยาบาลแต่ละท่านบนหอผู้ป่วย
เป็นไปในแนวทาง [ ] 3,51
1. เดียวกัน
  2. ต่างแนวทางกัน

ภาคผนวก ข

ข้อมูลที่ได้จากคำถามปลายเปิดในแบบสอบถาม

ตาราง 16 จำนวนและร้อยละของเหตุผลของพยาบาลที่ไม่ต้องการความรู้ในการจัดประสบการณ์
การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล

เหตุผล	จำนวน (n = 20)	%
1. การแนะนำและให้ความรู้แก่นักศึกษาพยาบาล บนหอผู้ป่วยนั้นได้แนะนำเฉพาะ เทคนิค ประสบการณ์ ส่วนความรู้อาจารย์จะเป็นผู้แนะนำ ให้นักศึกษาพยาบาลเอง	4	20
2. ไม่ได้จัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการ พยาบาลโดยตรง เพียงแต่ให้คำแนะนำเทคนิควิธี การพยาบาลต่าง ๆ ในการฝึกภาคปฏิบัติเท่านั้น ซึ่งได้ใช้ความรู้ที่มีอยู่แล้วตามโอกาสอันควร	3	15
3. อยู่ด้านบริการไม่ใช่ด้านวิชาการ	3	15
4. จากประสบการณ์การทำงานมีความรู้และทักษะ เพียงพอในการให้คำแนะนำหรือสอนนักศึกษา พยาบาลได้	2	10
5. งานบนหอผู้ป่วยมีมาก พยาบาลประจำการทำงาน แทบไม่ทันจึงไม่มีเวลาสอนนักศึกษาพยาบาล	2	10
6. มีความรู้และวิชาการพยาบาลมากพอและผ่านการ เรียนด้านการเรียนการสอน	1	5
7. ได้ศึกษาด้วยตนเองและจากประสบการณ์ สามารถจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติแก่นัก ศึกษาพยาบาลได้	1	5

ตาราง 16 (ต่อ)

เหตุผล	จำนวน (n = 20)	%
8. ความรู้สามารถหาอ่านเองได้	1	5
9. เคยเรียนมาแล้ว ยังจดจำได้อยู่บางอย่างปฏิบัติ ทุกวัน	1	5
10. ไม่มี ความชอบในการ เป็นครูสอนนักศึกษาพยาบาล	1	5
11. ไม่ตอบเหตุผล	1	5

ตาราง 17 จำนวนและร้อยละของความถี่ของความรู้อัน/เรื่องอื่น ๆ (ระบุ) ของพยาบาล
ในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล

ความรู้ด้าน/เรื่อง	จำนวน (n = 323)	%
1. จิตวิทยาในการสอน	1	0.31
2. ความรู้รอบตัว/การดัดแปลง (apply)	1	0.31
3. การสร้างมนุษยสัมพันธ์	1	0.31
4. ความรู้เฉพาะโรคและการพยาบาลสำหรับ ผู้ป่วยโรคนั้น ๆ	1	0.31
5. ไม่ระบุ	319	98.76

ตาราง 18 จำนวนและร้อยละของวิธีการถ่ายทอดความรู้วิธีอื่น ๆ (ระบุ) ของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล

วิธีการถ่ายทอดความรู้	จำนวน (n = 323)	%
1. ต้องการหลาย ๆ วิธีผสมผสานกันไป	3	0.93
2. จัดทำเอกสารแจกให้ศึกษา	1	0.31
3. ไม่ระบุ	319	98.76

ตาราง 19 จำนวนและร้อยละของปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล ด้านนักศึกษาพยาบาลอื่น ๆ (ระบุ)

ปัญหา	จำนวน (n = 323)	%
1. ไม่มีความพร้อมด้านความรู้พื้นฐานทางการพยาบาล	13	4.02
2. ไม่มีการเตรียมตัวด้านความรู้ทักษะก่อนขึ้นฝึกภาคปฏิบัติ	13	4.02
3. ไม่มีความรับผิดชอบ	6	1.86
4. ทักษะไม่ดีต่อวิชาชีพ	4	1.24
5. ขาดความกระตือรือร้น	4	1.24
6. ขาดความมั่นใจ	4	1.24
7. เอาแต่ case อย่างเดียวและดูแลแต่ case ที่ได้รับมอบหมาย	4	1.24
8. ขาดความรู้เรื่องโรค	4	1.24
9. ขาดการศึกษาระบบงานของหอผู้ป่วย	4	1.24

ตาราง 19 (ต่อ)

ปัญหา	จำนวน (n = 323)	%
10. มีปัญหาการปรับตัวต้องเปลี่ยนสถานที่ฝึกบ่อยครั้ง	4	1.24
11. ไม่ซื้อสตั๊ดต่อตนเองและผู้อื่น	3	0.93
12. ไม่ได้วางแผนการทำงานล่วงหน้า	3	0.93
13. ใช้อุปกรณ์เครื่องใช้เสร็จแล้ววางทิ้งไว้ไม่เก็บให้เรียบร้อย	2	0.62
14. แสดงความคิดเห็นน้อยขณะมี conference	1	0.31
15. ไม่ทำความเคารพรุ่นพี่ยกเว้นหัวหน้าหอผู้ป่วย	1	0.31
16. ไม่สามารถประยุกต์ใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสมกับผู้ป่วย	1	0.31
17. ขาดความอิสระในการฝึกภาคปฏิบัติอาจารย์คุมเข้ม	2	0.62
18. ไม่ระบุ	250	77.39

ตาราง 20 จำนวนและร้อยละของปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการ
พยาบาล ด้านสถาบันการศึกษาอื่น ๆ (ระบุ)

ปัญหา	จำนวน (n = 323)	%
1. จัดจำนวนนักศึกษาชั้นฝึกภาคปฏิบัติแต่ละเวร ไม่เหมาะสม	26	8.05
2. อาจารย์ควรนิเทศนักศึกษาอย่างใกล้ชิด	18	5.57
3. จัดระยะเวลาให้นักศึกษาชั้นฝึกภาคปฏิบัติน้อยไป	18	5.57
4. อาจารย์ขาดการเน้นจริยธรรม	8	2.48
5. จำนวนอาจารย์น้อยไม่ได้สัดส่วนกับนักศึกษา	6	1.86
6. การ conference ใช้เวลามาก	6	1.86
7. การประสานงานระหว่าง หัวหน้าหอผู้ป่วย อาจารย์ พยาบาลประจำการก่อนการขึ้นฝึก ภาคปฏิบัติของนักศึกษาไม่ไปในทางเดียวกัน	5	1.55
8. เทคนิคพื้นฐานของอาจารย์ต่างแนวทางกัน	5	1.55
9. ไม่ได้สอนภาคทฤษฎีให้แก่นักศึกษาแต่ส่งนักศึกษา ขึ้นมาฝึกภาคปฏิบัติ	5	1.55
10. สอนเน้นทฤษฎีไม่คำนึงถึงความเป็นไปได้และ การประยุกต์ใช้	3	0.93
11. จัดวันฝึกภาคปฏิบัติขาดความต่อเนื่อง	3	0.93
12. อาจารย์ไม่มีประสบการณ์ต่อผู้ป่วยนั้นแต่มา รับผิดชอบสอน	2	0.62
13. การเรียนการสอนเน้น Nursing Model ไม่สัมพันธ์กับระบบของหอผู้ป่วยที่ใช้ Medical Model	2	0.62

ตาราง 20 (ต่อ)

ปัญหา	จำนวน (n = 323)	%
14. ไม่ได้ให้พยาบาลมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร		
กำหนดวัตถุประสงค์ และการประเมินผล	2	0.62
15. อาจารย์ไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกในทีมพยาบาล	2	0.62
16. จัดนักศึกษาหลายกลุ่มมาฝึกพร้อมกัน	2	0.62
17. ขาดการสอนให้นักศึกษาคิดเป็นและทำเป็น		
อย่างมีเหตุผล	2	2.62
18. เทคนิค/เครื่องมือใช้ บางอย่างอาจารย์ไม่มีความ		
ชำนาญ	2	0.62
19. จัดให้นักศึกษาขึ้นฝึกในปีที่ 3 ซ้ำไปทำให้นักศึกษา		
ไม่คุ้นเคยกับการฝึกภาคปฏิบัติ	1	0.31
20. การวางตัวของอาจารย์บางครั้งไม่เหมาะสม		
มีธุระส่วนตัวบ่อยหรือพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ในเรื่อง		
ไม่จำเป็น	1	0.31
21. อาจารย์มอบหมายงานให้นักศึกษาไม่เหมาะสม	1	0.31
22. ไม่ระบุ	203	62.85

ตาราง 21 จำนวนและร้อยละของปัญหาของพยาบาลในการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการ
พยาบาล ด้านแหล่งฝึกภาคปฏิบัติอื่น ๆ (ระบุ)

ปัญหา	จำนวน (n = 323)	%
1. ภาระงานมาก	16	4.95
2. อัตรากำลังเจ้าหน้าที่มีน้อย	14	4.33
3. ไม่ทราบว่านักศึกษาที่มีประสบการณ์การเรียนรู้ ในเรื่องใดมาก่อนยังขาดเรื่องใด วัตถุประสงค์ การฝึกไม่ชัดเจน	11	3.40
4. ไม่มีความรู้ด้านการจัดการเรียนการสอน	11	3.40
5. ลักษณะงานที่ต้องการการดูแลที่รวดเร็วถูกต้องใน I.C.U. ไม่เอื้ออำนวยต่อการฝึกสอน procedure ที่ซับซ้อน	5	1.55
6. ไม่ได้ข้อมูลย้อนกลับที่แท้จริงจากนักศึกษาพยาบาล และอาจารย์พยาบาล	3	0.93
7. หัวหน้าผู้ป่วยไม่มีเวลา งานประจำและงาน ที่ได้รับมอบหมายมาก ไม่มีเวลาดูแลนักศึกษา ได้ใกล้ชิด	3	0.93
8. การนิเทศของหัวหน้าตึกได้กระทำเมื่อพบปัญหาที่ นักศึกษาปฏิบัติหรือนักศึกษามาซักถาม	2	0.62
9. อุปกรณ์เครื่องใช้บางอย่างไม่เพียงพอ	1	0.31
10. พยาบาลประเมินผู้ป่วยต่างแนวทางกัน	1	0.31
11. ไม่ระบุ	256	79.27

ตาราง 22 จำนวนและร้อยละของข้อเสนอแนะในภาพรวมของพยาบาลในการจัดประสบการณ์
การฝึกภาคปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะ	จำนวน (n = 323)	%
1. I.C.U. ควรมีอาจารย์ประสานใกล้ชิด ตลอดเวลา	4	1.24
2. อาจารย์พยาบาลควร เป็นผู้ที่สำคัญที่สุดในการดูแล นักศึกษาพยาบาลให้คำแนะนำ ความรู้พื้นฐาน และกระบวนการพยาบาลต่าง ๆ	3	0.93
3. ควรสอนภาคทฤษฎีให้เสร็จสิ้นก่อนให้นักศึกษา ขึ้นฝึกภาคปฏิบัติ	3	0.93
4. ควรมีคู่มือหลักสูตร/แบบฟอร์มที่ เกี่ยวข้องกับการ ประเมินผลรวมเป็นแบบเดียวกันประชาสัมพันธ์ ให้พยาบาลรับทราบทั่วถึง	2	0.62
5. ควรระบุ หัวข้อ รายละเอียดกิจกรรมที่ควรฝึก ของนักศึกษาให้ชัดเจน	2	0.62
6. อาจารย์ควร เป็นสมาชิกของทีมพยาบาล	2	0.62
7. พยาบาลควรเพิ่มพูนความรู้ทางการพยาบาลโดยการ จัดอบรม	2	0.62
8. พยาบาลบางคนควรมีความสนใจให้คำแนะนำกับ นักศึกษาพยาบาลมากขึ้น	2	0.62
9. พยาบาลควรมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมาย ขั้นตอนหลักเกณฑ์ การประเมินผลในการจัดทำ หลักสูตร	2	0.62

ตาราง 22 (ต่อ)

ปัญหา	จำนวน (n = 323)	%
10. พยาบาลควรศึกษาดูงานโรงพยาบาลดีเด่น/ โรงพยาบาลต่างจังหวัด/โรงพยาบาลต่าง ประเทศ เพื่อให้เห็นแบบอย่างของการพยาบาล และการจัดประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล	2	0.62
11. ควรให้นักศึกษาเลือก case เอง	1	0.31
12. อาจารย์ประจำตึกควรสอน/สาธิต ดูแลการฝึก ให้ไปในแนวทางเดียวกัน	1	0.31
13. การนิเทศของพยาบาลควรไปในแนวทางเดียวกัน	1	0.31
14. ควรส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลได้ทำ procedure เพิ่มขึ้นถึงแม้ว่าจะได้รับ ประสบการณ์มาแล้ว 1 ครั้ง	1	0.31
15. ไม่ระบุ	295	91.32